

LA REPÚBLICA

Del 28 de juliol al 3 d'agost del 2018 Any I — Número 10 2€

El primer govern a la presó

El 1935, les portes del penal es van obrir per explicar el dia a dia del president Companys i els consellers Comorera i Lluhí, condemnats a cadena perpètua pels Fets d'Octubre del 1934

A l'agost arriben els Megaencreuats

www.lrp.cat

Ras i curt **EDUARD VOLTAS** @eduardvoltas

Em temo que ens haurem d'acostumar a una forta sensació de provisionalitat política fins que no surtin les sentències del judici als presos polítics. Mentrestant, terreny abonat per a la proliferació de venedors de pocions màgiques i d'iniciatives sense cap ni peus. La digestió dels fets d'octubre es farà llarga.

LA REPÚBLICA QUE BULL

Morir a Lovaina

No coneixia Pere Comín, que en pau reposi. A en Toni i la Betona, els conec pel tracte professional que hem mantingut els últims anys en els nostres àmbits respectius. No els conec prou, però puc fer-me una idea de la duresa d'haver de patir la revenja de l'Estat fins a aquests extrems, que han obligat el germà de l'exconseller, malalt, a desplaçar-se a Lovaina per poder morir envoltat de la seva família. Un fet, un altre fet, que demostra que la pressió judicial i política respon a una raó d'estat ofuscada pel sadisme.

La gravetat de la situació actual radica sobretot en el fet que l'Estat està diri-

git no només per persones que pensen diferent, això és comprensible i acceptable, sinó per males persones. Perquè no es pot qualificar d'una altra manera qui sotmet homes i dones objectivament inofensius a maltractaments com la presó, l'exili i les conseqüències familiars. La falta de sensibilitat és total. D'una fredor mecànica, inhumana.

Espanya no té manera de resoldre el conflicte amb Catalunya perquè, d'entrada, li falta l'eina més bàsica: l'empatia. Qui tolera el dolor només per set de revenja; qui perllonga i atia un calvari com a escarment casernari; qui troba comprensible agredir qui demana amb

Espanya no pot resoldre el conflicte amb Catalunya perquè li falta l'eina més bàsica: l'empatia

creus o llaços grocs que s'acabi el deliri repressiu; qui et fa difícil fins i tot una cosa tan senzilla com morir tranquil, no mereix cap confiança.

En el llarg i costós torcebraç amb aquesta Espanya (aquesta Espanya que també és present a Catalunya) fa de mal dir si guanyarem o perdrem. El que és cert és que difícilment ens hi podrem entendre. Perquè no només ens separa una forma diferent de viure la política, sinó de veure la vida.

Carles Ribera Director @carles_ribera

SUMARI

01 Portada El disseny de la portada d'aquest número ha anat a càrrec de Gabriel de Medeiros, de l'agència Evil Love.

03 Opinió Articles i anàlisis de Martí Gironell, Enric Serra, Marta Alòs, Clàudia Pujol, Gemma Calvet, Ramon Roca i el Col·lectiu Praga

10 Reportatge Pere Bosch recupera un impressionant reportatge que va aparèixer l'estiu del 1935 en què es descriu el dia a dia de Lluís Companys, Joan Lluhí i Joan Comorera al penal del Puerto de Santa María.

14 Dossier A partir de l'exemple d'onze homes i dones, la periodista Sara Muñoz analitza els canvis que s'han produït en el comportament electoral. El dossier es complementa amb una entrevista al polític Oriol Bartomeus, de la Universitat Autònoma.

22 Reportatge El Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre acumulen un munt de déficits en infraestructures viàries i ferroviàries. Mercè Ribé les analitza amb detall.

28 L'entrevista Acaba de publicar 'Mira'm als ulls'. Míriam Hatibi aposta pel respecte, el diàleg i la convivència com a eina per lluitar contra la islamofòbia.

32 Megaencreuats Conversem amb Jep Ferrat, que ens explica els secrets dels megaencreuats que publicarem durant algunes setmanes a les pàgines centrals de La República.

36 La Conversa Mercè Miralles entrevista Roser Rosés, refugiada a Rússia durant la Guerra Civil espanyola.

40 La República de les Arts Carina Filella analitza l'auge dels festivals musicals, que s'han convertit en l'eix del negoci musical. Més de 20.000 concerts i 13 milions d'espectadors ho avalen.

52 La República Jove Els textos d'Oriol Canosa i els dibuixos de Cristina Bueno ens ajuden a entendre el problema de les balenes que arriben a les costes.

64 Tavèrnia A partir d'avui i durant algunes setmanes, els personatges de Joan Poyano, amb els dibuixos de Teo Perea, es desplacen a una 'tavèrnia' del mar.

Ras i curt ELI NEBRED@elinebreda

La segona enquesta de violència masclista a Catalunya indica que la meitat de les catalanes ha patit algun episodi de violència masclista i que la majoria encara queden impunes. Per què? Minimització, vergonya, por... Cal molt més suport, prevenció i protecció de les víctimes i molta més lluita conjunta per eradicar aquesta xacra.

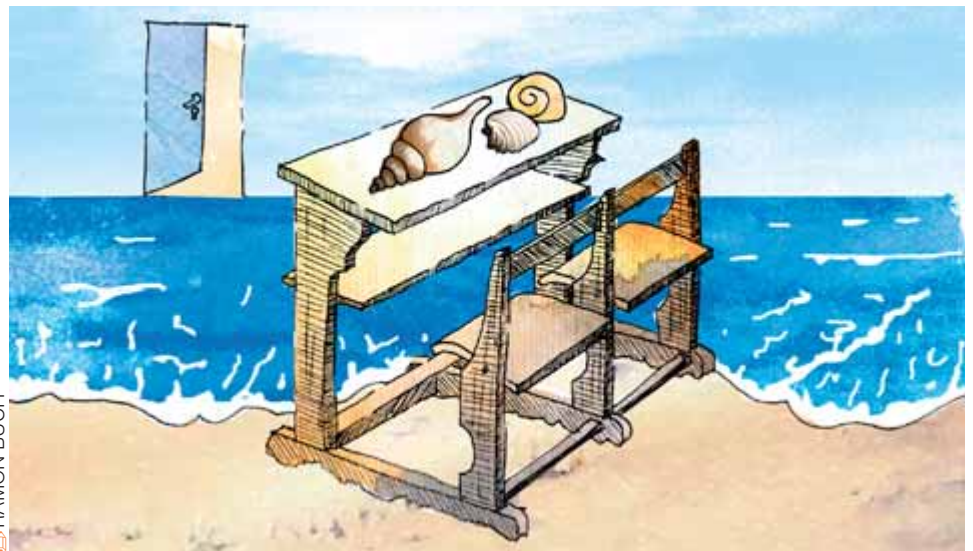
D'ENTRADA

Respecte i llibertat

El Museu Marítim de Barcelona ha resolt de manera poètica la promesa que el mestre Antoni Benaiges va fer als seus alumnes i que els falangistes no li van permetre dur a terme perquè el van assassinar a finals de juliol del 36. Ara, vuitanta-dos anys després, una exposició al museu del mar recrea la classe de Benaiges. L'educació era un dels pilars de la Segona República, perquè volia formar ciutadans lliures, i per això els mestres com Benaiges eren peces providencials. Després dels furibunds atacs que el govern del Partit Popular ha fet durant aquest curs a l'escola catalana, de la repressió i les acusacions d'adoctrinament contra alguns docents i centres, els volia recordar la figura d'aquest mestre republicà, Antoni Benaiges, conegut com el mestre que va prometre el mar.

Nascut a Mont-roig del Camp el 1903, Benaiges va ser destinat, el 1934, al poble burgalès de Bañuelos de Bureba, on va arribar disposat a aplicar a la seva petita escola rural la tècnica Freinet, una innovadora metodologia pedagògica basada en la participació dels alumnes i en l'ús de la

“El nen, per ser educat, necessita el camí lliure”, va deixar escrit Benaiges

RAMON BUCH

impresora. Més que un ofici, l'ensenyament era la vida d'Antoni Benaiges. Entusiasme, passió i dedicació per ensenyar una nova manera de veure i viure la vida, però des de la perspectiva infantil. Davant de l'afany de la memorització, aquelles tècniques revolucionàries estimulaven l'aprenentatge, es potenciava la creació, l'acció i l'expressió lliure per donar el protagonisme als alumnes. També s'afavorien les feines en equip i l'aprenentatge cooperatiu dels nens. El professor es convertia en el seu

col·laborador. “El nen, per ser educat, necessita el camí lliure”, va deixar escrit Benaiges. “Que pensin, que sentin i que estimin. Deixem-los ser nens. Respectem-los.” I el tercer ingredient era el mètode, unes tècniques avançades a l'època, com la d'utilitzar una impremta escolar per publicar uns quaderns en què els alumnes explicaven la seva vida. Una vida que hauria estat molt diferent si l'urpada franquista no els hagués pres un home que l'única cosa que ensenyava era respecte i llibertat.

Martí Gironell

Periodista i escriptor @martigironell

GAT I GOS

Lluís Puigbert

FIBLADES

Turisme: els sona d'alguna cosa?

Fa pocs dies, em deien que el “procés” havia fet disminuir el turisme, però els seus números no eren els meus: quan les coses van bé, tot prové d'una situació internacional que situa conflictes en països competidors. Quan tot va malament, no és la situació internacional la que canvia, sinó el “procés”. Doncs bé, sumem-hi altres coses, també: ara, el personal de terra d'Iberia ha desconvocat una vaga, però les dates encara hi són per deixar-les caure si cal; a Ryanair, dos dies de vaga que han deixat 4.200 persones a terra a l'aeroport del Prat; a Barcelona, una vaga de taxis que demanen fre a l'augment de vehicles d'Uber i Cabify, que va acabar amb alguns cotxes xafats d'aquestes dues companyies. Procés? Quin procés? No tenim altres problemes?

Enric Serra Periodista @serraamat

Ras i curt MIQUEL BERGA

Un culer em confessa que va ser periquito fins als 17 anys. Ara en té 50. Ser del Barça devia ser una de les capes de ceba que un acumula de jove per fer-se una identitat. A la seva edat toca abandonar les proteccions artificials. No ho sap encara, però tornarà a ser periquito abans de gaire.

OPINIONS

Qui vigila el vigilant?

El 3 de maig d'enguany, el fill del comissionista que va ser coronat per la gorra de plat d'un dictador que, amb el vistiplau de tota la classe política, s'ha anat podrint tranquil·lament al Valle de la vergonya, va presentar el *Diccionario Biográfico Electrónico* al palau d'El Pardo, la residència oficial d'aquell que a fe de món ho va deixar tot lligat i ben lligat. Durant la presentació, va llegir (ja se sap que aquesta família desestructurada no té opinió pròpia i llegeix qualsevol carallotada que li posin al davant): "Aquest diccionari és un mirall fidel del nostre ADN històric de nació diversa." La frase, que cal reconèixer que és força imaginativa, em va despertar la curiositat malsana i vaig córrer a capbussar-me en l'univers d'internet. El club de fans de tot allò que fa tuf de feixista deu haver arrufat el nas amb la definició de "dictador" del seu venerat Franco, tot i que el diccionari ho compensa endolcint fins a un extrem indecent les figures dels colpistes Alfonso Armada, Millán Astray -l'autor del "mori la intel·ligència"- i Queipo de Llano, que cal recordar que està enterrat a Sevilla, a la basílica de la Macare-

“ Vivim en una societat políticament democràtica, però socialment feixista

Marta Alòs

LLUÍS ROMERO

na, amb la benedicció dels que des de sempre han governat Andalusia. Una prova més, si és que encara cal, que vivim en una democràcia de baixa intensitat. En una recent entrevista, el sociòleg portuguès Boaventura de Sousa Santos definia així la realitat ac-

panyola va agredir el fotoperiodista Jordi Borràs. Per això la pregunta que encapçala aquest article té una resposta ben senzilla: el sistema. I nosaltres, amic Borràs, només som, com va dir aquell que tot ho va lligar, una colla de desafectes al règim establert.

tual: "Estem vivint en una societat políticament democràtica, però socialment feixista." Es pot dir més alt però no més clar, i la seva definició ens permet entendre molts perquè. Només així podrem arribar a entendre per què la policia espanyola encarregada de vetllar per la nostra seguretat i de protegir-nos dels malfactors, ens va atonyinar salvatgement i després un jutge espanyol va arxivar desenes de denúncies de ferits. Només així podrem arribar a entendre per què un comandament policial de la brigada provincial d'informació es-

Esriptora @maloslo69

Quim l'intel·lectual

Si amb els presidents s'apliqués aquell costum medieval d'anomenar els monarques amb àlies que representen les seves virtuts o els seus defectes (Guifré el Pelós; Alfons el Benigne...) al president Torra l'hauríem d'anomenar Quim l'intel·lectual. I el seu darrer llibre, *El quadern suís* -un joc fonètic amb *El quadern gris* de Planés la mostra més reeixida. Només un intel·lectual té el bagatge per connectar, i no morir en l'intent, el pensament de Ramon Llull amb la macroeconomia actual.

Torra es va començar a implicar en el catalanisme actiu per l'interès que li despertaven els principals personatges del periodisme català en l'època republicana (Rodoreda, Gaziol, Pla). Tots aquests personatges,

Clàudia Pujol

en un moment o altre, van passar pel cantó helvètic. Com també hi va passar el canonge Felip de Malla -futur president de la Generalitat- de camí cap al concili de Constança. O ell mateix que, en la seva etapa d'alt directiu d'una companyia d'assegurances, va haver de bregar "amb la mentida, la maleïda mentida i l'estadística" dels comitès de direcció. Llegint *El quadern suís*, de vegades tens la sensació que qui et parla és l'Stephan Zweig d'*El món d'ahir* -quan retrata la raonable vida vienesa d'abans de la Primera Guerra Mundial- i en altres moments se t'apareix el Thomas Mann de *La muntanya màgica*. Aquí el protagonista no va a veure la seva estimada ingressada en un sanatori als Alps, com en la novel·la de Mann, sinó

que és l'esposa de Torra, Carola, qui el va a visitar per descobrir el Jungfrau i el Cerví, aquelles muntanyes "tan innecessàriament altes" que deia Pla. Tot i que en el llibre hi transiten des de la Ben Plantada i el mestre Casals fins a Glastone ("el polític més important del segle XIX a Anglaterra") i l'escriptor romàntic De Quincey ("l'assassinat com una de les belles arts"), la més citada és la seva esposa i després Napoleó, que no apareix com el gran estratega, sinó com "el gran tirà cors que va fer i desfer països segons la seva conveniència". I que tant Suïssa com Catalunya en van patir les conseqüències. Ja sabem que la història és una subjectivitat curiosa i que l'amor, com deia la filòsofa búlgara Julia Kristeva, és el zenit de la subjectivitat.

Directora de 'Sapiens' @pujolclaudia

Ras i curt MAGDA GREGORI @MagdaGregori

L'existència del feixisme és una evidència. L'Estat espanyol l'ha incentivat subvencionant familiars de franquistes i fundacions privades que exalten el dictador. I, per si fos poc, els que criden 'Viva Franco' i agradeixen queden impunes. Com s'atreveixen a dir que Espanya és un estat de dret?

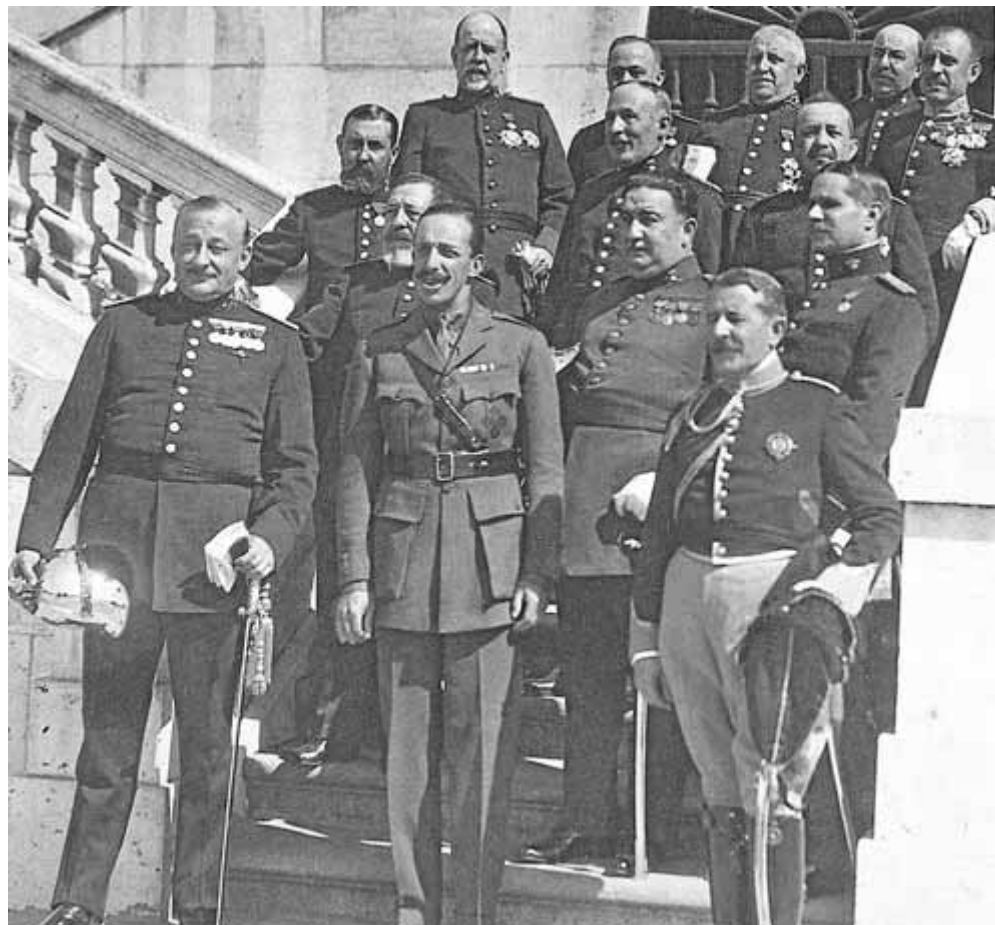
TRIBUNA REPUBLICANA

L'exèrcit contra Catalunya

Durant tot el segle XIX, la política espanyola es va caracteritzar per la incapacitat per assolir consensos. Com a resultat d'això, bona part dels canvis de govern es van fer a cops de sabre, amb un intervencionisme constant de l'exèrcit en la vida pública. El 1820, un pronunciament del general Del Riego va posar fi al regnat de Ferran VII i va donar inici a l'anomenat Trienni Liberal i a la restauració de la Constitució de Cadis; alguns anys després, concretament el 1868, un altre aixecament, en aquest cas encapçalat pel general Prim, va representar l'enderrocament d'Isabel II i l'inici de l'anomenada Revolució de Setembre que, com es poden imaginar, va acabar amb un altre cop d'estat el 1874, en aquest cas del general Martínez Campos i per restaurar la monarquia borbònica en la persona d'Alfons XIII. A banda d'aquestes temptatives reeixides, el segle XIX és ple de *pronunciamentos* (un concepte típicament espanyol) frustrats, en bona part liderats per militars liberals.

La Restauració va aconseguir posar fi, com a mínim de manera provisional, a aquesta interferència; ni que fos a partir del falsejament del sistema electoral i de la creació d'una ficció parlamentària. I, tot sigui dit de passada, de notables concessions a l'exèrcit, que van tenir com a punt culminant la llei de jurisdiccions del 1906, una norma que es va aprovar com a reacció a l'assalt d'un grup de militars a les seus del *¡Cu-Cut!* i *La Veu de Catalunya* i que deixava en mans de la jurisdicció militar els delictes contra l'exèrcit i la pàtria, amb inclusió dels ultratges a llurs símbols i emblemes i de les apologies d'injúries. El missatge del govern d'aleshores, encapçalat pel liberal Segismundo Moret, era molt clar. No només no es castigaven els responsables de l'assalt, sinó que s'aprofitava l'excusa per cedir poder a l'exèrcit.

Però la temptació de l'exèrcit d'anar més enllà d'una llei o de les queixes constants a la premsa militar es va acabar el 1923. A partir d'aleshores, va començar un període de conspiracions en què el tema català, el perill de "separatisme", va esdevenir la principal excusa per als aixecaments o les dictadures militars. Només cal resseguir les que es van produir durant el segle XX per adonar-se'n. El 13 de setembre del 1923, el general Miguel Primo de Rivera va encapçalat un cop d'estat des de Catalunya. Cinc

Miguel Primo de Rivera,
Al centre, amb els seus generals

dies després, el directori aprovava un reial decret sobre el separatisme en què se subratllava que "entre els mals patris que més demanen un urgent i sever remei hi ha el sentiment, la propaganda i l'actuació separatista que van fent audaces minories, que no pel fet de ser-ho treuen gravetat al dany". Alguns anys després, ja durant la República, els perills no van ser només el separatisme, sinó les suposades concessions als catalans. El 10 d'agost del 1932, un altre general, José Sanjurjo, va encapçalat un nou cop d'estat. En un esmorzar a la base aèria de Tablada, el colpista va convidar els suboficials i sergents a sumar-se al moviment i els va dir: "L'Estatut de Catalunya dividia Espanya de manera perillosa, i per això era necessari fer unes eleccions perquè el país decidís la seva actitud davant

Les aspiracions catalanes han estat (i segueixen sent) la principal excusa per justificar les derives autoritàries d'Espanya

del problema de Catalunya." La temptativa de Sanjurjo va resultar fallida, però no va passar el mateix amb la d'un altre general, Francisco Franco. En una entrevista davant dels corresponents estrangers el 1937, el colpista confessava que Catalunya havia estat: "Una de les causes fonamentals del nostre alçament" i afirmava: "Si abandonéssim Catalunya al seu propi destí, arribaria a ser un greu perill per a la integritat de la pàtria." Els exemples anteriors posen de manifest fins a quin punt les aspiracions catalanes (per tímides que siguin) han estat (i segueixen sent) la principal excusa o argument per justificar les derives autoritàries d'Espanya. I demostren fins a quin punt l'exèrcit es va construir, durant molt anys, amb l'objectiu bàsic d'actuar contra Catalunya.

Pere Bosch

Director adjunt de La República @pboschcuenca

Ras i curt ORIOL PONSATÍ-MURLÀ @OPonsatiMurla

Vius a Reus, a Barcelona o a Olot. Tens un gos ficat en un pis de 70 metres quadrats i dos cops al dia el treus a passejar perquè escampi la seva orina al peu de fanals, senyals de trànsit, bancs i cantonades. Et sembla el més normal del món. Què has de fer, si no? Ets un perfecte troglodita.

A FONTS

Un estat català econòmicament més fort

Es líders dels partits que van defensar l'aplicació de l'article 155 contra els catalans, representants de la patronal econòmica, en gran mesura les corporacions que formen part de l'Ibex 35 i gairebé tots els mitjans de comunicació amb seu a la capital de l'Estat espanyol no van parar de reiterar que la inestabilitat política i econòmica que ha viscut i viu Catalunya és caòtica i que si seguia així es condemnaria 7,5 milions de persones a caure al fons del pedregar. Ens deien que marxarien les empreses, que l'atur s'enfilaria per les parets, que no vindria inversió estrangera, que el turisme -una bona font d'ingressos- passaria de llarg, que del prestigi que havia tingut el Principat ja no en quedava ni gota, etc. Doncs res més lluny d'aquest relat inventat. Un relat que tenia com a únic objectiu que les autoritats i la població favorable a la independència o a la república, tant és, desistís del seu objectiu. Només així l'Estat espanyol podria seguir mantenint la seva rutina habitual, el seu estatus, és a dir, tirar endavant projectes faraònics que mai han tingut en compte el seu impacte econòmic, mantenir una total impunitat a l'hora de controlar la corrupció en el partit del govern i, un fet gravíssim, no voler escoltar, dialogar o negociar el que fa anys que demana una part de la societat catalana superior als 2 milions de persones.

Doncs es veu que després de tantes mentides i tanta bilis i rius de tinta per desprestigiar tot allò que es coneix com el procés, ara resulta que l'economia catalana creix més que l'espanyola i que la de la Unió Europea. Fins i tot resulta que el PIB *per capita* català, que ja supera els 29.500 euros, recupera el nivell d'abans de la crisi econòmica iniciada amb la caiguda del gegant Lehman Brothers el setembre del 2008. Però el que resulta més simptomàtic és que el pes de l'economia catalana dins de l'Estat espanyol es va situar el 2017 al 19,2% del PIB, una dècima més que el 2016. El millor d'aquesta xifra és que suposa el percentatge més alt des de l'any 2000. Aquesta és la prova del nou que demostra que els darrers tres anys a Catalunya no només l'economia no ha fet fallida, sinó que ha situat el seu pes dins de l'Estat en un punt rècord i que el creixement no para d'enfortir-se. Un fet que hi ha tingut molt a veure ha estat l'acceleració de la indústria, que ja suposa el 22,1% de

Una part important de la producció de SEAT es destina a l'exportació ARXIU / EVA GARCÍA

l'economia catalana, i que representa el percentatge més elevat dels darrers deu anys.

Si mirem les darreres dades, l'índex general de la xifra de negocis del sector industrial al maig a Catalunya es va incrementar un 2,9% en relació amb el maig de l'any passat, segons les xifres facilitades per l'INE. La indústria funciona, la facturació creix, però un dels punts foscos és que no augmenta la creació de llocs de treball.

La directora de la Memòria Econòmica de Catalunya 2017, que elabora el Consell General de Cambres de Catalunya, Carme Poveda, va explicar la setmana passada que aquest "procés de reindustrialització" a Catalunya "s'està produint des de l'inici de la recuperació econòmica" i va recordar que la indústria catalana va créixer l'any passat un 4,9%, per sobre de la mitjana espanyola i europea "per tercer any consecutiu".

El cert és que en la darrera època, malgrat la crisi, s'ha millorat la productivitat. Però hi ha altres camps que també van a l'alça. S'ha guanyat turisme i, darrerament,

El 64,5% dels productes fets a Catalunya ja marxen cap a l'estranger

el sector i l'administració no s'esforcen tant a incrementar el nombre de visitants, sinó a augmentar la despesa que fan. Un altre element al qual no es presta prou atenció és que en els darrers anys s'han diversificat les vendes, fruit d'una política comercial d'anar més enllà dels mercats tradicionals europeus. Com ja sabrà el lector, les exportacions van augmentant trimestre a trimestre. Cal recordar que el mercat estranger ja arriba al 64,5% de les vendes dels productes catalans.

Ara podríem dir allò de "l'economia va bé". Efectivament podria anar millor, bàsicament a l'hora d'obtenir més ocupació i sobretot de més bona qualitat tant en la contractació com en l'increment de salaris. Però cal ser agraïts i posar els fonaments perquè l'àmbit econòmic, empresarial i professional sigui una de les potes clau que haurà de suportar la república del demà. Hi ha bones universitats, bons investigadors, sectors clàssics i àmbits nous com les *start-ups* que van com una seda. Cal donar l'empenta final perquè l'economia porti cap a la república del benestar.

Ramon Roca

Director de L'Econòmic @ramonrocaribo

Ras i curt BIEL FIGUERAS

Hi ha hagut molt debat al voltant del suport de la consellera Jordà a la llet crua, però aquest no és el tema principal: el tema principal és el suport a l'homeopatia que havia donat anteriorment. No ens podem permetre tenir gent al govern que vagi en contra de la raó i que defensi pràctiques que poden costar vides.

TRIBUNA OBERTA Marc Marsal, Àlex Peñalver, Josep Pagès, membres del Col·lectiu Praga @CollectiuPraga

Estelades: justícia de part

La sentència de la sala del contenciós del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya feta pública el dimarts 24 de juliol dona la raó a Societat Civil Catalana i obliga l'Ajuntament de Sant Cugat a retirar una estelada d'una plaça d'aquest municipi. Entenem que estem al davant d'una nova mostra de creativitat judicial de part que incorre en arbitrarietat i vulneració de drets fonamentals.

El primer que cal destacar és que la sentència no fonamenta la seva decisió en cap precepte legal. La llei de la memòria històrica prohibeix posar banderes franquistes a l'espai públic, atès que es tracta d'un símbol que exalta un alçament militar. Però no hi ha cap norma que prohibeixi a un consistori posar estelades, un "símbol que representa un anhel i una reivindicació democràtica, legítima, legal i no violenta", segons la Resolució 497/X del Parlament de Catalunya, de 29 de gener de 2014, aprovada per la comissió d'Afers Institucionals amb el suport d'ERC, el PSC i CiU en referència al seu ús en esdeveniments esportius.

Com que no hi ha cap norma que prohibeixi les estelades a l'espai públic, la sala estén de manera abusiva al present supòsit la doctrina de la "neutralitat institucional" (sentència del Tribunal Suprem de 28 d'abril de 2016, que confirma la decisió de la Junta Electoral Central de retirar les estelades dels "edificis públics" en "períodes electorals"). És evident que són supòsits diferents: l'estelada de Sant Cugat no està penjada al balcó d'un edifici públic, sinó en una plaça, ni tampoc estem en període electoral. Aquesta capacitat de la sala de retorçar el dret és molt perillosa. Si continua en la mateixa línia, pot acabar considerant "espai públic" les façanes i els balcons de les cases particulars.

Segons la sentència, que un Ajuntament posi una estelada en una plaça o carrer atempta contra l'objectivitat i la neutralitat de l'administració, i per tant, a l'espai públic les actuacions administratives favorables a una opció ideològica, per àmplia que sigui, estarien prohibides. Fins i tot, arriba a dir que s'ha produït "la privatització de l'espai públic, d'ús comú, mitjançant la seva ocupació permanent per un element que representa una opció partidista". Doncs bé, en primer lloc, és dubtós que estiguem al davant d'un acte de naturalesa pròpiament

administrativa, i no davant d'un acte de naturalesa política no enjudiciable i emparat pels drets fonamentals de participació i de representació política. I en segon lloc, si bé és cert que l'administració no pot actuar de manera partidista, no es pot restringir arbitràriament el dret dels ciutadans de ser representats políticament pels consistoris. L'administració ha de ser neutral, però els carrers i les places no són administració pública, sinó espai públic, un àmbit de llibertat on no regeix cap requeriment constitucional de neutralitat. Res més lluny de la realitat, doncs, que els ajuntaments no puguin atendre demandes ciutadanes amb contingut ideològic. Altrament, hauríem de concloure que dedicar una plaça o un carrer a Francesc Layret o a La Pasionaria estaria prohibit.

L'espai públic és un lloc de realització dels drets i les llibertats de la ciutadania (com el dret fonamental de llibertat d'expressió i el dret de participació pública) dels quals l'estelada és una expressió. I segons l'article 9.2 de la Constitució espanyola, tots els poders públics (també el poder judicial) tenen el deure de promoure i facilitar, de manera real i efectiva, la participació de la ciutadania en la vida política, econòmica, cultural i social. A més, prohibir actuacions municipals als espais públics si només responen a la ideologia d'una part de la societat du a l'absurd, ja que difícilment trobarem cap campanya municipal als espais públics compartida per tota la societat.

Malauradament, la sentència delata el predomini en el món judicial de prejudicis reglamentistes i el desconeixement dels valors democràtics que han d'impregnar la societat. Aquests prejudicis es posen de manifest de manera punyent quan la sentència diu que si bé les estelades estan prohibides, no passa el mateix amb les banderes espanyoles, ja que es tracta de símbols oficials regulats per llei. Entendre que els símbols oficials són els únics permesos a l'espai públic ens porta a una concepció estreta de democràcia que ens condueix a temps passats.

La sentència defineix les estelades com un símbol partidista alineat amb les pretensions d'un grup de ciutadans. A nosaltres ens sembla que aquesta definició és perfecta per definir la sentència: partidista i alineada amb una determinada orientació política.

“Entenem que estem al davant d'una nova mostra de creativitat judicial de part

“Difícilment, trobem cap campanya municipal als espais públics compartida per tothom

Ras i curt ADA CASTELLS @AdaCastells

Recordeu quan les ciutats quedaven buides a l'estiu, quan havíem d'obrir la finestra del cotxe per no ofegar-nos de calor, quan a les cartes de gelat hi havia peus, dits i dràcules, quan les síndries tenien pinyols i quan havíem de fer la digestió abans de llançar-nos de cap a la piscina?

LA MONARQUIA

Lluís Simon lsimon@lrp.cat

Sofia i Joan Carles I, un matrimoni de conveniència EFE

'Silenzio stampa'

Una de les principals victòries de Joan Carles I va ser obtenir la mateixa impunitat que els dictadors tradicionals gràcies a un acord dels grans mitjans per no airejar cap de les activitats susceptibles de ser considerades impopulars, és a dir gairebé totes...

El rei es podia enllitar amb totes les amants inimaginables –la més coneguda, Bárbara Rey–, anar pel món cobrant comissions i caçant espècies protegides, augmentar descaradament el seu patrimoni i intervenir a favor d'empresaris poderosos espanyols ves a saber a canvi de què, conscient que la seva esfera sexual, econòmica i d'esbarjo amb l'escopeta estava protegida davant l'opinió pública precisament per aquells que tenien com a missió el con-

Joan Carles I va obtenir la impunitat d'un dictador gràcies a un acord dels mitjans per amagar la seva vida privada

trol dels governants.

La periodista Pilar Eyre ha confirmat que després del 23-F, els quatre directors dels diaris més importants de Madrid van fer un pacte per no ficar-se en cap dels temes personals del rei, un acord al qual es van afegir amb joia els diaris catalans publicats en castellà, tant els considerats conservadors com els progressistes.

El més paradoxal de tot plegat és que el pacte es va trencar no només per l'aparició dels mitjans digitals, sinó per la premsa rosa, la considerada menys seriosa, que és la que no es va poder resistir fa uns anys a detallar els romanços de Joan Carles I i també el paper galdós de Sofia, amb unes banyes que arribaven de La Zarzuela a la seva antiga pàtria.

Biografies silenciades

Probablement, si els mitjans de comunicació espanyols s'han conjurat de veritat per silenciar un llibre ha estat per *Un rey golpe a golpe* (2000), d'Ardi Bertza, que el va publicar amb el pseudònim de Patricia Sverlo per evitar represàlies. És una biografia memorable, que mereixerà més endavant un article sencer en aquesta secció.

iADIÓS!

El cavall no li prova, a la infanta Helena

La infanta Helena, apagada en els últims temps per la seva germana petita i el seu fugaç pas pels tribunals, va tornar a la primera línia d'actualitat en participar en un concurs internacional de salts a Casas Novas (Galícia). No va destacar pels seus resultats esportius, sinó per la seva *batalla* amb els mitjans acreditats. Segons el diari *Look*, es va encarar amb els periodistes, se la veure empenyada i va preguntar, així mateix, per què li feien fotos, com si això fos una activitat il·legal en un acte públic.

Casado i Felip VI, amor a primera vista

Quan Pablo Casado va anunciar davant els seus delegats que la seva primera missió a la vida com a president del PP, abans fins i tot d'aprovar el seu màster, seria visitar Felip VI, la sala va esclatar amb un grandios "¡Viva España, viva el rey!" Casado, en la trobada reial, pràcticament va besar els peus de sa majestat, a qui considera salvador de la unitat d'Espanya pel seu discurs del 3 d'octubre. S'haurà de veure com reacciona Aznar –el president a l'ombra de la república del PP i l'home que ha posat Casado en el seu nou càrrec– al nou amor platònic del jove dirigent popular.

www.calellabarcelona.com

Calella

a les teves mans

155085-110797L

REPORTATGE

Crònica des de LA PRESÓ

PERE BOSCH I CUENCA
pbosch@lrp.cat

El 14 d'agost del 1935, la revista *Mundo Gráfico*, que s'editava a Madrid, va publicar un reportatge excepcional. El periodista José Montero Alonso havia aconseguit autorització per introduir-se al penal d'El Puerto de Santa María i va dedicar dues extenses cròniques a explicar el dia a dia dels reclusos més coneguts que hi havia en aquell centre: Lluís Companys, Joan Lluhí i Joan Comorera. El president i el consellers de la Generalitat havien estat empresonats arran dels fets del 6 d'octubre del 1934 i, després d'un judici per part del Tribunal de Garanties, van ser condemnats a trenta anys de reclusió major per un delictes de rebel·lió. Tot i que van sol·licitar complir la condemna junts i no ser barrejats amb presos comuns, finalment Companys, Comorera i Lluhí van ser reclusos al centre penitenciari d'El Puerto de Santa María, a Cadis, mentre que Esteve, Gassol, Mestres i Barrera van ser traslladats a Cartagena.

El 1935,
un periodista va
poder entrevistar
Lluís Companys,
Joan Lluhí i
Joan Comorera a la
presó d'El Puerto de
Santa María

El periodista

Quan es va desplaçar fins al penal d'El Puerto de Santa María per entrevistar el president i els consellers de la Generalitat, José Montero (1904-2000) era un periodista jove, però amb un pervenir més que notable. Havia nascut a Santander, però ben aviat es va traslladar a Madrid i va començar a col·laborar en publicacions com ara *La Esfera*, *Libertad* i *Mundo Gráfico*. Entre el 1931 i el 1932, va ser director de *La Hoja del Lunes*, i des del 1939 fins al 1971, redactor del diari *Madrid*. Malgrat tot, li agradava treballar a peu del carrer, allà on es produïa la notícia. Del seu reconeixement com a escriptor i periodista en deixa constància la concessió del Premio Nacional de Literatura el 1928 (quan només tenia 24 anys) i el 1944 i el Premio Nacional de Periodismo el 1949. Va morir el 2000, a l'edat de 96 anys, 80 dels quals els va dedicar a la professió. Fins al darrer moment va conservar el carnet número 1 de l'Associació de Premsa de Madrid.

El periodista José Montero (el segon per la dreta), conversa animadament amb Lluís Companys al pati de la presó. Enmig de tots dos, Joan Lluhí i Joan Comorera observen el fotògraf

MUNDO GRÁFICO

LA NOVA IMATGE

Companys, Lluhí i Comorera apareixen amb un canvi físic radical

L'ESPAI

Les cel·les disposen d'una taula i d'algunes lleixes i el periodista les defineix com "habitacions d'estudiant"

L'AVORRIMENT

Els presos polítics intenten distreure's amb la conversa, la lectura i l'escriptura

Companys, Comorera i Lluhí, a les seves cel·les

MUNDO GRÁFICO

No disposem de gaire informació sobre el dia a dia dels presos d'El Puerto de Santa María. Un dels visitants més assidus va ser l'advocat del president de la Generalitat, Ángel Ossorio y Gallardo (exgovernador civil de Barcelona), qui va deixar escrit: "Companys s'ha guanyat la simpatia

no sols de la gent del presidi, sinó de tota la ciutat, que per tots els mitjans li expressen el seu afecte. I mira que és difícil, que un andalús senti afecte per un catalanista." A la presó, el president de la Generalitat va rebre la visita d'alguns periodistes; però el primer que va aconseguir autorització per entrevistar-lo va ser José Montero Alonso. El tema apareixia a la portada de la publicació, amb una fotografia impressionant; i, a les pàgines anteriors, la publicació volia deixar constància de l'espectacularitat de la informació tot emfasitzant que es tractava d'un "èxit periodístic per al seu autor i per a *Mundo Gráfico*, que d'aquesta manera es ratifica en la seva vocació d'oferir al lector, amb la major rapidesa possible i de manera absolutament objectiva, les més apassionants informacions d'actualitat".

Més enllà de l'entusiasme de la publicació, és evident que el reportatge es convertia en una fita periodística més que notable i, amb el temps, va esdevenir un document històric excepcional. A les imatges que il·lustren el reportatge, els polítics apareixen amb un canvi físic sorprenent, d'acord amb allò que dictava el reglament penitenciari. La transformació és especialment colpidora en el cas del president: "El cabell li ha estat tallat (aquell cabell de Companys, amb molt de rebel·lisme romàntic) i al damunt del llavi hi manca aquell bigotet tantes vegades dibuixat sobre un fi somriure de la seva gruixuda boca." La vestimenta gris i la gorra rodona també contribueixen a donar-li una fesomia gairebé irrecognoscible.

Malgrat tot, Companys conserva el seu inseparable mocador blanc endossat a la butxaca esquerra de la caçadora, un detall que no va passar desapercebut al redactor. La impressió del periodista, que en tot moment trasllada un retrat respectuós de Lluís Companys i de la resta de presoners, sense cap temptació de tornar a jutjar-los ni de fer-ne mofa, és que "darrere la silueta actual de presoner hi ha l'home que encara no fa un any estava al capdavant dels destins de Catalunya": "El poder va ser seu un dia i d'aquelles hores a aquestes hi ha un salt sobtat de l'ombra a la llum." I afegeix: "Com un magne film d'aventures polítiques [...], Lluís Companys, que va pujar al poder havent conegut el dolor de la presó, passa ara del poder a la presó."

ELS LLIBRES DE COMPANYS

José Montero recorre les instal·lacions en companyia dels presos i coneix de primera mà el dia a dia del seu captiveri. Visita el pati i les cel·les, que defineix com a "àmplies, cla-

LES LECTURES

"Lluís Companys reconeix que ha llegit tots els llibres editats sobre el 6 d'octubre"

res i netes". Disposen de llum, però el comptador és a la part exterior, per la qual cosa aquesta resta a criteri del zelador. El mobiliari és auster, amb un llit de ferro, una tauleta de nit i un tamboret, un vàter i un lavabo endossat a la paret. Les cel·les tenen una taula i algunes lleixes, per la qual cosa el periodista les compara amb "habitacions d'estudiant".

El dia a dia al penal es fa monòton i per lluitar contra l'avorriment "no hi ha més instruments que la conversa, la lectura i escriure", assegura Lluís Companys. Amb el vistiplau del president, Montero tafaneja les lleixes de la cel·la. Entre els llocs que hi reconeix hi ha algun llibre d'Indalecio Prieto, Salvador de Madariaga i, fins i tot, un amb articles d'Enric Prat de la Riba. Però la lectura més rellevant de Companys és la que fa referència a l'episodi del 6 d'octubre. El president reconeix que ha llegit Foix, Miravittles, Costa Deu, Maurin... En definitiva, gairebé tota la periodística que ha generat l'episodi que l'ha

REPORTATGE CRÒNICA DES DE LA PRESÓ

Lluís Companys, amb un canvi físic més que notable ➔ MUNDO GRÁFICO

conduït a la presó. En canvi, confessa que habitualment no llegeix ficció. Entre tants llibres de política, només hi ha espai per als versos de Rabindranath Tagore i el teatre de Molière. A la cel·la del costat, Joan Comorera no només llegeix, també redacta sense pausa, i el tic tac de la seva màquina d'escriure s'ha convertit en un fil musical permanent, inalterable. A la seva taula de treball, el conseller de Treball amuntega un munt de quartilles manuscrites, en bona part d'una peça teatral que ha escrit a la presó. Es diu *Fills de la misèria* i, de fet, no es va arribar a publicar. El president de la Generalitat defineix Comorera com un treballador incansable.

El temps és fraccionat a toc de corneta, "que va marcant (des del toc de la diana fins al silenci de la nit) les hores de la vida a la presó". Els president i els dos consellers conviuen amb 600 presos més, entre els quals

L'ordenança

En el reportatge apareix un personatge amb un passat dramàtic: un pres exclusivament dedicat al servei del president i els exconsellers. Es deia Fernando Caballero (a la imatge, entre Companys i el vigilant) i el periodista el defineix com un "delinqüent accidental, l'home víctima d'una mala hora, però que lluny d'aquest fet dolorós és d'una conducta immillorable". Malgrat tot, el crim pel qual havia estat condemnat és horrorós. Pocs mesos abans havia assassinat la seva parella, amb qui s'acabava de casar, després de descobrir que li era infidel.

hi ha els preventius, els penats i els sotmesos a la coneguda *ley de vagos y maleantes*. La major part compleixen condemnes relativament curtes, de dos o quatre anys. L'única excepció són els presos polítics. Companys es nega a valorar les condicions de vida, però autoritza el seu interlocutor a dir: "Estem bé, no tenim contacte amb la resta de la població penal i les hores passen de pressa, a força de llegir i escriure, de recordar i esperar."

El periodista, òbviament, no pot evitar preguntar al president de la Generalitat sobre l'actualitat política. Pocs dies abans de la visita, Manuel Azaña ha qualificat la revolta del 6 d'octubre de "despropòsit" i la polèmica al voltant d'aquella valoració encara cueja. Però Companys esquivava la pregunta i redirigeix el periodista al directori d'ERC. A més, li etziba: "Jo, que vaig exaltar sempre la disciplina [...] soc el que en aquest sentit

he de donar exemple." El president es resisteix a caure en el parany; i, a poc a poc, aconsegueix que el periodista es posi a parlar de temes aparentment trivials, com ara els sorolls de fons que arriben des de l'exterior. A l'aiguabarreig de les fresses dels ve-

ELS ALTRES PRESOS

"Els president i els dos consellers de la Generalitat conviuen amb 600 presos més"

hicles, s'afegeix una música colpidora, que ens situa perfectament en l'escenari sonor del penal: "De vegades [diu el president] arriben fins a nosaltres els ritmes d'alguna *copla*. Alguna *soleá*, algun *fandanguillo*, alguna *farruca*, que escoltades des d'aquí, en el gran silenci de la nit, i amb aquest encant melancòlic que dona la distància amb la música,

La presó

La lletra d'una coneguda carcellera diu: "*Mejor quisiera estar muerto / que preso pa toa mi vía / en este penal del Puerto, / Puerto de Santa María.*" La presó d'aquesta localitat s'havia construït damunt dels fonaments de l'antic monestir de la Victòria, desamortitzat a finals del segle XIX. El centre va arribar a funcionar gairebé cent anys, entre el 1886 i el 1981, i durant tot aquest temps, va acumular un anecdotari ben extens, en bona part nodrit a partir de tragèdies personals i de la precarietat de les instal·lacions. En aquest sentit, les condicions higièniques eren miserables. Milers de presos es veien obligats a fer les seves necessitats en un cassó que es passava de cel·la en cel·la. La major part de les finestres no tenien vidre i el menú estava format per "cols farratgeres, naps podrits cuits amb aigua, cols, beines de faves".

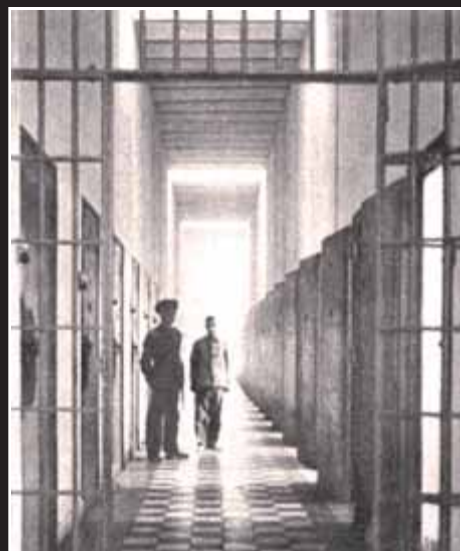
Després de la guerra, el penal es va convertir en un dels principals epicentres de la repressió franquista. Les dades són esgarrifoses. El 1940, tres de cada deu homes que estaven censats al municipi d'El Puerto eren reclusos i en només quatre anys el centre va multiplicar per cinc el nombre de penats. Els testimonis i les estadístiques deixen constància de la cruïda de les condicions que havien de suportar els presos, majoritàriament polítics. Només entre l'abril del 1939 i el juliol del 1942, els llibres del cementeri i de defuncions del capellà de la presó comptabilitzen 318 morts no violentes, en bona part provocades per la caquèxia, la tuberculosi i el tifus. El centre es va clausurar el 1981.

El dia a dia a la presó

Les imatges adjuntes reproduïxen alguns escenaris i detalls del dia a dia a la presó. De dalt a baix i d'esquerra a dreta, s'hi pot veure la visita dels familiars a través del locutori, el pati comunitari, una galeria del penal, el toc de corneta a l'estil militar i els exercicis diaris de gimnàstica que es duen a terme al pati del centre penitenciari

MUNDO GRÁFICO

provoca una profunda emoció. Vivint aquí s'entén perfectament tot el sentit fons i dramàtic de les *carceleras*...

AMB LA MORAL ALTA

El periodista també s'interessa per l'estat anímic dels presos. En aquells moments, el seu captiveri s'acosta a l'any, i no hi ha expectatives d'un canvi polític que pugui capgirar la seva situació. En la xerrada amb Joan Comorera, aquest li trasllada un retrat gairebé èpic, en bona part sustentat en el seu bagatge polític: "Jo estava foguejat i coneixia [...] aquestes etapes dolentes. Sé el que és la presó i la lluita. Estic fet a aquests combats. Els meus companys, també [...]. La meua vida ha estat sempre això: afany, lluita i rebel·lia, amb els quals no defallia l'esperit ni vacil·lava la convicció."

Però no tot és tan senzill. A les taules o damunt les prestatgeries de les cel·les hi ha retrats de familiars. I re-

EL DRAMA FAMILIAR

El conseller Lluhí es pregunta: "Entén vostè el que significa per a l'esperit d'un nen veure el seu pare al darrere d'unes reixes [...]?"

sulta inevitable parlar d'aquesta qüestió; encara més tenint en compte la llunyania del centre penitenciari. El conseller Lluhí remarca que "la separació amb els familiars és el que fa més dolorosa la vida a la presó": "Sentir-se sense ells, no escoltar les seves veus, no tenir-los a prop, no percebre els detalls de la seva presència. I la natural incertesa de no saber com estan en cada instant." Lluhí confessa que fa mesos que no veu els seus tres fills i es pregunta: "Entén vostè el que significa per a l'esperit d'un nen veure el seu pare al darrere d'unes reixes [...]?" Es fa difícil no emocionar-se davant aquestes paraules, fàcilment traslladables al moment actual. I, al mateix temps, no sentir-se aclaparat per una crònica que no només constitueix un document històric rellevant, sinó també una mostra de periodisme en majúscules.

DOSSIER

EVOLUCIÓ DEL VOT AL PARLAMENT DE CATALUNYA

1980	ESCONS	VOTS	1984	ESCONS	VOTS	1988	ESCONS	VOTS	1992	ESCONS	VOTS
CIU	43	752.943	CIU	72	1.346.729	CIU	69	1.232.514	CIU	70	1.221.233
PSC	33	606.717	PSC	41	866.281	PSC	42	802.828	PSC	40	728.311
PSUC	25	507.753	AP	11	221.601	IC	9	209.211	ERC	11	210.366
UCD (*)	18	286.922	PSUC	6	160.581	AP	6	143.241	IC	7	171.794
ERC	14	240.871	ERC	5	126.943	ERC	6	111.647	PP	7	157.772
PSA-PA (**)	2	71.841				CDS	3	103.351			
1995	ESCONS	VOTS	1999	ESCONS	VOTS	2003	ESCONS	VOTS	2006	ESCONS	VOTS
CIU	60	1.320.071	CIU	56	1.178.420	CIU	46	1.024.425	CIU	48	935.756
PSC	34	802.252	PSC-CpC (1)	36	948.202	PSC	42	1.031.454	PSC-CpC	37	796.173
PP	17	421.752	PSC-CpC-ICV (2)	12	235.097	ERC	23	544.324	ERC	21	416.355
ERC	13	305.867	PP	12	297.265	PP	15	393.499	PP	14	316.222
ICV-EV	11	313.092	ERC	12	271.173	ICV-EA	9	241.163	ICV-EUIA	12	282.693
			ICV 1	3	78.441				Cs	3	89.840
2010	ESCONS	VOTS	2012	ESCONS	VOTS	2015	ESCONS	VOTS	2017	ESCONS	VOTS
CIU	62	1.202.830	CIU	50	1.116.259	JxS	62	1.628.714	Cs	36	1.109.732
PSC	28	575.233	ERC	21	498.124	Cs	25	736.364	JxCat	34	948.233
PP	18	387.066	PSC	20	524.707	PSC	16	523.283	ERC	32	935.861
ERC	10	219.173	PP	19	471.681	CSQP	11	367.613	PSC	17	606.659
ICV-EUIA	10	230.824	ICV-EUIA	13	359.705	PP	11	349.193	CatECP	8	326.360
SI	4	102.921	Cs	9	275.007	CUP	10	337.794	CUP	4	195.246
Cs	3	106.154	CUP	3	126.435				PP	4	185.670

(*) CENTRISTES DE CATALUNYA (**) PARTIT SOCIALISTA D'ANDALUSIA-PARTIT ANDALÚS (1) Barcelona (2) Tarragona, Lleida i Girona

UN PAÍS DE VOT

VARIABLE

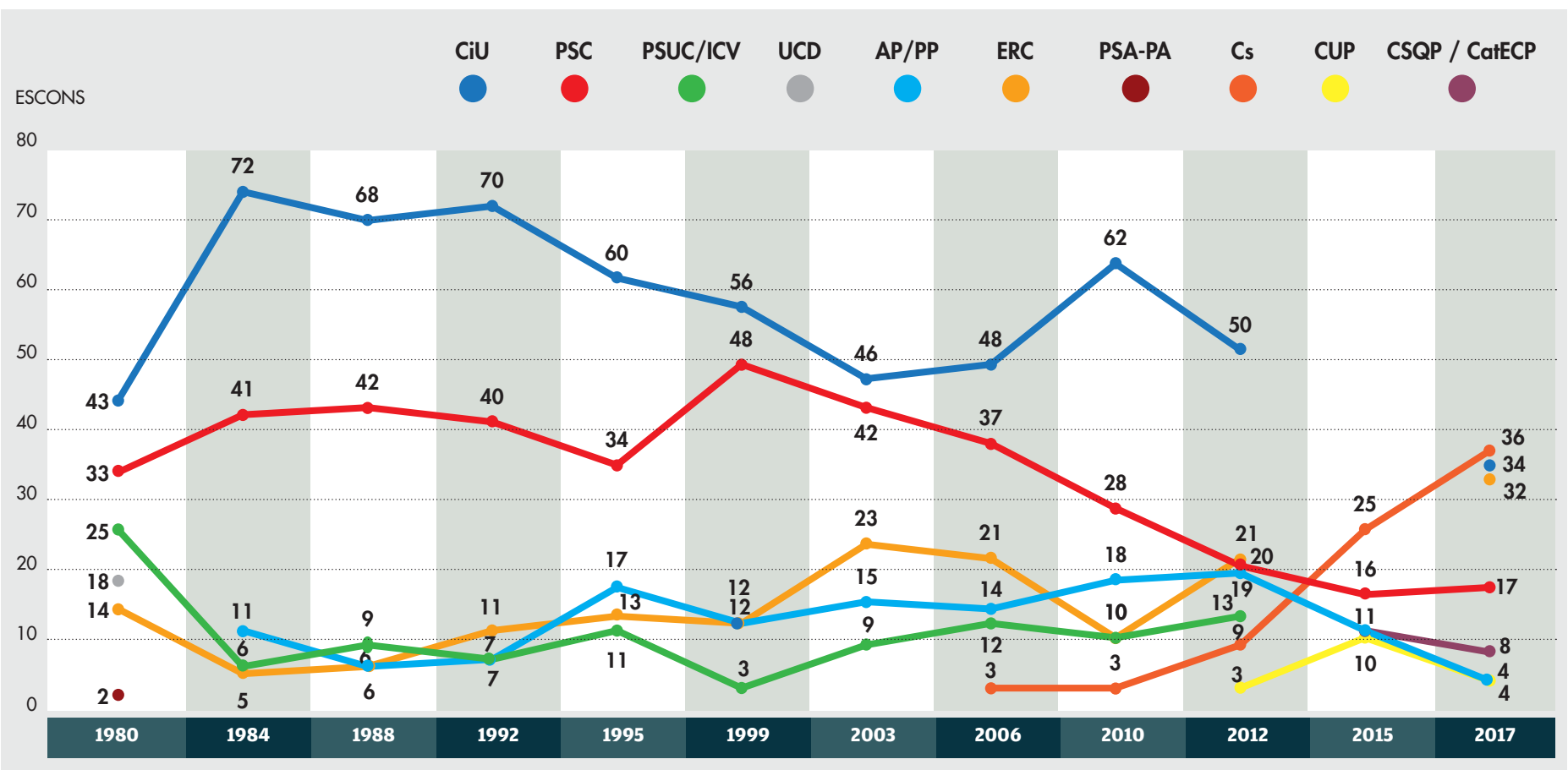

SARA MUÑOZ
smunoz@lrp.cat

Onze persones assegudes al voltant d'una taula, a la seu de l'associació de veïns Sant Joan de Llefà-Gran Sol, al municipi de Badalona. Onze homes i dones que abraçen, o han arribat a abraçar, totes les opcions amb representació de l'espectre electoral. Els apleguem una tarda qualsevol, d'un dimecres qualsevol, per parlar sobretot de com ha evolucionat el seu vot. La consigna que se'ls facilita és breu i concisa. Venen a desgranar el seu pensament, però també a

escoltar persones d'ideologies oposades, amb el respecte com a teló de fons. La majoria no es coneixen entre ells. Només tres persones han compartit alguna lluita social. Desconeixen d'entrada el perfil dels seus companys de taula. Es presenten en funció de la seva opció política. "Soc la Rosa, de Podem." "Jo també em dic Rosa, però soc de Ciutadans." Rosa Fontana, la de Cs, és probablement la que desperta més cares de sorpresa quan explica el seu recorregut. Era votant de CiU, després del PP i ara s'ha apropiat a Ciutadans. Confessa que va arribar a tenir una parella que militava a Terra Lliure. "Soc filla del

Onze homes i dones reunits al voltant d'una taula i d'opcions polítiques molt diverses, fins i tot antagòniques, expliquen l'evolució del seu vot i els motius que els han conduït en cada moment a decantar-se per una formació o per una altra. Donen fe que el vot a Catalunya és força volàtil en funció del context i de l'estat d'ànim

Com ens en sortim?

Les relacions entre Catalunya i Espanya sembla que es troben en un carreró sense sortida, i per aquest motiu una de les preguntes que apareix en el debat és com es pot sortir de la situació actual de bloqueig. Els votants de les forces independentistes tenen clar que hi ha una única sortida possible: el referèndum pactat entre les dues parts. "Comptem-nos d'una vegada", se sent sovint. Els votants de les forces constitucionalistes no ho veuen tan clar i més aviat aposten perquè imperi "la tolerància i el respecte entre tots". No aporten cap solució concreta. Molts dels presents també són de l'opinió que cal explicar la situació que viu Catalunya a la resta de l'Estat per replicar els arguments als que s'encarreguen de vendre una mala imatge. Els que viatgen per la Península, com Laia Casulà, asseguren: "Els catalans no estem mal vistos un cop ens coneixen." Queda molta feina per fer, opina una gran majoria.

procés. A mi el procés m'ha fet aterrar a Ciutadans, perquè jo em sento espanyola", subratlla.

LA SITUACIÓ DEL PAÍS

La qüestió catalana és l'element que més explica la volatilitat del vot dels presents. Si més no, d'aquells que han saltat d'un partit a un altre. Pocs s'han mantingut fidels als seus inicis. L'Anna Lara també es declara "filla del procés", però en un sentit invers. Vota ERC des de fa dues legislatures, quan històricament havia estat fan de Julio Anguita. L'Antonio Martínez i la Rosa Alarcón també van acudir a les urnes el 21-D amb la situació dels presos i els exiliats al cap i, per aquest motiu, van votar Junts per Catalunya i el president Puigdemont, convençuts que era l'hora de restituir el govern sortint. "Rajoy m'ha fet independentista", afirma el primer. L'Alfredo Amestoy, que va arribar a ser regidor del PSUC, ha aterrat ara a la CUP. "No estic d'acord amb tot el que plantegen, però el més important és que no separen la qüestió nacional de la qüestió social", reivindica.

De les onze persones convocades,

només els dos socialistes, Marc Gimeno i Andrés Padilla, declaren el seu amor incondicional per una formació i, tot i ser sovint crítics, la votaran fins al darrer dels seus dies: el PSC, o el PSOE en les generals. Això sí, res de carnet. La resta s'han deixat portar pel context de cada moment.

D'inici, la trobada no pretén pivotar sobre el tema de la independència de Catalunya. Escapar d'aquest debat, però, s'endeuina una tasca força àrdua des del primer minut. Anna Lara, ara a ERC, era federalista, però "la repressió de l'Estat" va fer que virés cap a l'independentisme. La representant de Podem li fa l'ullet: "Tenim un grup als Comuns on encaixaries." La militant de Ciutadans defensa la posició dels seus tot afirmant: "El dret a decidir plantejat només a Catalunya anul·la tots aquells que no som independentistes." "Doncs vota no", responen alguns dels presents a l'uníson. Ella mira de posar fre als comentaris explicant que acceptaria un referèndum en què votessin tots els espanyols. La majoria discrepa. Tot seguit arriba un punt de trobada en-

tre dues de les Roses, la de Cs i la de Podem. Comparteixen que el PP "ha estat una màquina de crear independentistes".

La representant de Podem és probablement la més *mitinguera* dels presents. No és independentista perquè considera que no és una opció "solidària amb els pobles", s'ha manifestat a favor de la llibertat dels presos polítics i lluita sobretot, diu, pels drets socials de les persones. No es mourà de Podem. Laia Casulà, que revela que en una Catalunya independent se sentiria còmoda votant Ciutadans, però que de moment es queda a Junts per Catalunya, insisteix en una reivindicació: "Deixem de ballar-nos i comptem-nos".

REGNA EL RESPECTE

El debat prossegueix i regna la pau. Algú fa aspecte de mossegar-se la llengua en algun moment, però tot hom s'escolta. És el torn de José Jiménez, home d'esquerres lligat a CCOO que no confia en el projecte de república perquè al darrere hi ha "la dreta catalana que no prioritza l'agenda social". Andrés Padilla, so-

DOSSIER EVOLUCIÓ DEL VOT A CATALUNYA

cialista de tota la vida, llança una pregunta a l'aire: "Algú es creu que això seria una república d'esquerres?" Se senten uns quants nos. Rosa Alarcón, que ara ha recaigut en JxC i que va arribar a penjar la bandera espanyola i la catalana al balcó, a més de celebrar el gol d'Iniesta en el mundial, indica que serà una república "del que la gent vulgui perquè tothom podrà votar la seva opció política". Manuel Arce insisteix en una idea: "En cas que Catalunya assolís algun dia la independència, jo seguiria votant la dreta, si és que segueixo vivint aquí."

Rosa Trenado, de Cs, pregunta a una part de la taula el per què d'aquest "odi cap a Espanya". Un altre "nooo". "Als espanyols cap odi. Rebutgem la repressió de l'Estat", aclareix la militant d'ERC, amb un cert deix andalús que ella mateixa ressalta. La conversa transcorre en les dues llengües, sense que ningú pari atenció a aquest tema. Respon a la realitat de l'àrea metropolitana i es viu amb la normalitat amb què el castellà i el català conviuen al carrer.

Pren la paraula la militant de Podem per aclarir que ella ha perdut el respecte a la CUP "perquè s'ha unit a partits de dreta". Alfredo Amestoy contraataca: "Vinc del PSUC, on sempre hem defensat el dret d'autodeterminació dels pobles. Creia en la unitat d'Espanya, però la deriva ha estat terrible. Per això ara prioritizo fer una nova república." I aprofita per mostrar la seva decepció amb ICV i els Comuns "en tant que consideren que aquest Estat és vàlid i no posen el crit al cel". "Nosaltres no fem una DUI", salta la militant de Podem. "Conec els de la CUP i no porten cua", li respon Amestoy. Parla Marc Gimeno, socialista sense carnet. "Som l'únic partit que no estem tot el dia parlant d'independència i que prioritzem els temes socials."

El debat és plaent, sense estridències, però la situació dels presos polítics i dels exiliats, així com els fets de l'1-O, encara no han saltat a la palestra. Hi ha un intent de treure'ls, però en qüestió de segons ja s'ensuma que les ferides supuren i que serà molt difícil mantenir el clima de pau. Per això s'opta per passar-hi de puntetes. És, probablement, l'únic tema en què s'imposen les emocions. Una pregunta mira de retornar la calma. Podem trobar elements que ens uneixin a tots? No cal rebuscar gaire per localitzar el primer. Els sous dels polítics són massa elevats, subscriu tothom a proposta de José Jiménez.

MARC GIMENO

Ha votat sempre el PSC, formació en què mai ha militat. Mai retirarà el seu suport als socialistes, assegura.

ALFREDO AMESTOY

Històric del PSUC que després va votar ICV i ara és proper a la CUP. En les generals va votar Podem.

LAIA CASULÀ

En funció dels comicis i del moment, ha votat CiU, ICV i ERC. El 21 de desembre va optar per Junts per Catalunya.

ANTONIO MARTÍNEZ

Era votant d'ICV-EUiA, però es va passar a ERC. El 21-D va votar JxC per restituir Puigdemont.

ROSA TRENADO

Votava Izquierda Unida a la seva Extremadura natal. Va arribar fa vuit anys a Catalunya i ara és votant de Podem.

Una gran majoria també estaria d'acord amb la fórmula de les llistes obertes. Rosa Trenado, de Podem, discrepa, i creu que són els partits els que han de gestionar les llistes, i el socialista Andrés Padilla opina que el format només és adequat per a les municipals.

HORA DE FER BALANÇ

Després de gairebé dues hores de debat s'acosta el moment d'anar acomiadant la cita. Hora de fer balanç. Obre foc el socialista Marc Gimeno, un dels veterans de la taula. "No estic d'acord amb el que pensa la majoria, però la trobada ha estat interessant." Seguim en ordre, de dreta a esquerra. "Aquestes reunions haurien de tenir lloc de manera natural. Intentar convèncer l'altre és molt difícil, però almenys tots hem tingut la ment oberta a escoltar. Moltes vegades les nostres raons poden ser equivocades", reflexiona un històric de la política com Alfredo Amestoy. Torn per a Laia Casulà, que admet en to mig de broma que li agrada fer empipar els altres, però sense faltar-

los al respecte. "Hem estat moderats perquè no hem tocat temes com l'1-O", conclou. No és l'única que ho pensa.

Antonio Martínez, que ara s'ha passat al sector independentista, reclama "més diàleg entre tots". Rosa Trenado, la veu de Podem en el debat, reconeix que li costa debatre "amb posicions contràries", però matisa que en aquesta trobada s'ha sentit "molt a gust". I insta les forces polítiques a repetir l'exercici que aquests veïns i veïnes han fet a Badalona: "Si nosaltres hem pogut, ells també han de poder." L'altre socialista de la taula, Andrés Padilla, afirma sobre la independència: "Ens desuneix més que no pas ens uneix", però repetiria l'experiència viscuda. I Manuel Arce, l'exvotant del PP que espera Vox amb els braços oberts, qualifica la trobada d'"amena" i ho té clar: "Mai ens posarem d'acord." Alguns li donen la raó i també donen gràcies de saber que mai estaran al bàndol que ell representa.

José Jiménez destaca que s'ha sentit molt còmode parlant d'independència.

dència: “Un tema que clarament no puc tractar amb els meus amics si no em vull barallar”, afegeix. A la seva dreta té asseguda Rosa Trenado, de Ciutadans, que recomana girar full d’alguns episodis recents: “La merda, quan més es remou, més pudor fa.” Salten les alarmes. “Hi ha fets molts greus. S’han de reparar, no oblidar”, replica la militant d’ERC. Sembla per uns segons que la trobada es pot escalfar, però el rellotge obliga a aixecar la sessió. Són les nou del vespre i s’havia pactat que aquesta seria l’hora límit.

Tanca el debat Rosa Alarcón, votant de Puigdemont, que reclama molta més educació perquè el votant sigui conscient de la seva elecció. Nou acord sobre la taula. Un bon final. Tothom abandona el local de l’entitat veïnal, però alguns segueixen debatent al carrer. Les militants d’ERC i de Ciutadans s’acomienen amb dos petons i un bon somriure. No són pas les úniques. Tots els presents tenen molt clar que hi ha dues coses que mai s’haurien de perdre: la cordialitat i el sentit de l’humor.

Falta cultura política

Les onze persones que han accedit a asseure’s al voltant d’una taula per parlar de la seva trajectòria política són gent amb diferents nivells d’implicació en algunes organitzacions. Pocs hi militen. Uns quants presenten un altre tipus de militància, en sindicats, bàsicament UGT i CCOO. Són onze persones que segueixen l’actualitat política i que tenen clar on estan situades i per què. També tenen clar que a la societat, en termes generals, falta molta cultura política. La militant d’ERC, Ana Lara, insta tothom a mirar-se els programes electorals abans d’emetre un vot, i Laia Casulà, ara propera a JxC, assenyala que els programes haurien de ser contractuals per poder exigir contrapartides en cas d’incompliment. Tothom està a favor d’aquesta proposta, voti el que voti. Dels programes se salta a les polítiques d’habitatge i afloren les discrepàncies. Els onze convidats estan més relaxats, les paraules s’encavalquen més i això obliga a pujar un pel els decibels per fer-se sentir, però ningú ha perdut la capacitat d’escoltar l’altre. Fins i tot hi ha qui reclama repetir el debat un altre dia per recuperar els temes que han quedat al calaix.

Les onze persones que van accedir a explicar com voten
 ➔ J. LOSADA

ANDRÉS PADILLA

El seu socialisme li ve de família. “Votaré el PSC fins al dia que em mori”, afirma.

MANUEL ARCE

Era seguidor del PP, ara s’ha passat a Ciutadans i votarà Vox si els ultradretans es presenten a uns comicis.

JOSÉ JIMÉNEZ

Votant habitual d’IU i EUiA. Només un cop, per derrotar el PP, va votar el PSOE de Felipe González.

ROSA FONTANA

Havia votat CiU i el PP però ara, “com a conseqüència del procés”, és militant de Ciutadans.

ANA LARA

Votava IU perquè era “fan” d’Anguita i a Catalunya va votar ICV. Ara és votant i militant d’ERC.

ROSA ALARCÓN

Exvotant del PSOE i del PSC, va desertar amb l’arribada de Zapatero. Després va votar ERC i JxC.

DOSSIER

Relleu generacional i molt més

Dos politòlegs i un sociòleg desgranen alguns motius que expliquen el comportament ciutadà davant els comicis electorals, així com la creixent transferència de vots d'uns partits a uns altres

SARA MUÑOZ
smunoz@lrp.cat

Quines són les claus que expliquen la transformació de l'escenari polític català? La volatilitat ideològica s'ha situat en nivells fins ara desconeguts? Influeixen les xarxes socials en la presa de decisió del vot? Dos politòlegs i un sociòleg responen a aquestes i altres qüestions que miren d'explicar el comportament ciutadà a casa nostra davant les urnes.

Jordi Matas, catedràtic en ciència política i de l'administració de la Universitat de Barcelona, parla de la dificultat que suposa ponderar les causes de l'evolució del vot, però ell s'atreveix a relacionar-les amb una confluència de factors: el canvi generacional, la crisi dels partits tradicionals i la conjuntura política actual en el cas de Catalunya, que condueix a una sacsejada molt bèstia del sistema de partits català. Encara n'afegeix un parell més: els casos de corrupció que esquitxen alguns partits i la crisi econòmica que erosiona la societat a partir del 2008.

L'actual conjuntura política, segons Matas, contribueix a explicar el transvasament de vot d'unes forces a unes altres: "La lleialtat als partits s'entén d'una altra manera, sobretot entre la gent jove, i les enquestes demostren que ja no es vota per inèrcia i que el nivell de confiança en les formacions polítiques pot ser molt baix, un fet que ajuda a entendre que es pugui variar el vot amb certa freqüència." A més, indica el catedràtic de la UB, "se suma la decepció de

Un percentatge consolidat

Per molt que algunes persones puguin variar el destí de la seva papereta electoral, ja fa anys que a Catalunya s'han consolidat dos blocs: el nacionalista independentista i l'unionista. Tots dos se situen al voltant del cinquanta per cent. Aquesta frontera tan minsa i el fet que la qüestió nacional no hagi experimentat aquesta escalada fins als darrers temps ha permès que en els últims divuit anys el país s'hagi vist governat per tres executius de CiU, dos del tripartit d'esquerres, un de Junts pel Sí i, finalment, per l'actual govern de Junts per Catalunya i ERC. Les grans novetats han estat les irrupcions de Ciutadans i dels Comuns, elements que no han distorsionat els dos blocs preestablerts. Sí que destaca de la darrera etapa el creixement del desig d'independentisme entre els votants de l'antiga CDC. L'any 2006, menys del 20% dels votants de CiU volia la independència. Actualment, segons les darreres dades oficials, la xifra voreja el 75%.

moltes persones amb la manera com s'ha donat resposta als casos de corrupció, a la crisi entre Catalunya i l'Estat espanyol i als problemes de tipus social".

"El nou còctel disposaria finalment de dos elements més -subratlla Jordi Matas-, l'aparició de les noves forces polítiques i el fet que la població, en línies generals, està més informada i ha incorporat les converses polítiques en les relacions personals." Aquestes relacions, sota el seu parer, tenen molta més influència que no pas les xarxes socials, que no considera un mitjà "prou sòlid". Finalment, Matas opina que a Catalunya és més oportú parlar de "pluralisme" que no pas de "fragmentació", i diagnostica un problema "amb la cultura de pactes".

CANVIS D'ESTRATÈGIA

Berta Barbet, politòloga de la Universitat Pompeu Fabra, considera que el canvi generacional "és un ele-

ment molt important per explicar l'evolució del vot ciutadà", però també cita "el canvi d'estratègia d'alguns partits, un cert alineament d'alguns espais i l'entrada en un període d'inestabilitat que fa que la gent no tingui clar què votar". Barbet assenyala també que els partits, actualment, "tenen una identitat més dèbil", i explica que ja fa molts anys que es fa palès el vot dual, que permet als electors decidir en funció de cada cita electoral. Sobretot a partir del

JORDI MATAS POLITÒLEG

"La gent està més informada i ha incorporat les converses polítiques en les relacions personals"

Paperetes del 21-D. Els electors han anat veient com creixen les opcions electorals amb la irrupció de noves forces polítiques

➔ QUIM PUIG

2008, quan la crisi econòmica “genera interès per la política i una crisi de legitimitat política”.

Quant a les aliances entre partits, la politòloga veu “molt difícil, gairebé impensable, canviar les aliances dels darrers anys mentre no es resolgui la qüestió catalana”. I precisament mira cap al procés per argumentar el trencament de l'eix dreta-esquerra: “El tema català ha trencat aquesta lògica, i ara veiem votants de l'esquerra que de cop voten la dreta, i a la inversa.” “Ara impera el vot de la lògica”, conclou.

UN FENOMEN PER ESTUDIAR

Àngel Belzunegui, doctor en sociologia i professor de la Universitat Rovira i Virgili, observa que en els darrers anys “Catalunya ha experimentat una marcada transformació en el sistema de partits que denota una transformació més profunda encara, que és la de la representativitat i la de la legitimitat dels actors institucio-

BERTA BARBET POLITÒLOGA

“És gairebé impossible canviar les aliances dels darrers anys mentre no es resolgui la qüestió catalana”

cional, tenim la tempesta perfecta perquè el sistema de partits coneguts fins ara salti pels aires”, indica. Àngel Belzunegui assenyala, a més, que l'actual panorama polític català “mostra una lluita creuada entre diferents actors, ja que no només assistim a un conflicte entre forces independentistes i no independentistes, sinó que al si de cada bloc també hi ha conflicte per l'hegemonia i el lideratge”.

Pel que fa a la lleialtat a una força política, és de l'opinió que les persones “cada vegada es comprometen menys a llarg termini”, i aclareix que “això no vol dir que no es comprometin, sinó que ho fan amb data de

ÀNGEL BELZUNEGUI SOCIÒLEG

“Cada vegada ens comprometem menys a llarg termini i ho fem més amb data de caducitat”

caducitat”, i recorda que als joves de les noves generacions se'ls repeteix fins a la societat que el més important és tenir una actitud flexible, adaptativa...

D'altra banda, assenyala: “Estem més informats i la gent en general té més criteri a l'hora de sospesar a qui donarà la confiança en unes eleccions, a banda, lògicament, de l'existència d'un substrat ideològic.” Pel que fa al paper de les xarxes socials, considera que tenen una influència “relativa”, però sí que admet que “actuen com a distribuïdores d'informació que arriba a molta gent, per tant, apareixen com un agent important a l'hora de la socialització política”, i afegeix: “A més, internet ho conté tot, o almenys aquesta és la sensació, i en particular els joves naveguen per internet a la recerca d'informació que puguin contrastar.”

Finalment, Àngel Belzunegui vaticina que en el futur se seguirà presenciant un Parlament català on participaran molts actors i on serà impensable el bipartidisme. “La societat és plural, és una obvietat, i el sistema polític el que fa és reflectir aquesta pluralitat.” I exposa un repte: “Governar col·legialment a través d'acords entre diverses forces polítiques.” Per aconseguir-ho, matisa aquest sociòleg de la URV, es requereix “un aprenentatge, una manera diferent de fer política, la superació d'etapes en què un sol partit, o com a molt dos, es repartia tot l'espai institucional en sentit ample”.

DOSSIER EVOLUCIÓ DEL VOT A CATALUNYA

Oriol Bartomeus Doctor en ciència política per la UAB

“El nou elector és molt més difícil de convèncer”

PERE BOSCH I CUENCA
pbosch@lrp.cat

En el llibre *El terratrèmol silenciós. Relleu generacional i transformació del comportament electoral a Catalunya* utilitza la metàfora d'un terratrèmol silenciós per explicar els canvis en el comportament de l'electorat. Quan comencen a sentir-se els primers efectes?

A mitjans dels noranta, quan es nota una penetració del PP en espais que abans li eren vetats, i això lliga amb l'augment del vot d'aquest partit a tot Espanya. Ara bé, el terratrèmol en si, és a dir la descomposició dels elements que havien estat característics durant els anys vuitanta i noranta, això es percep començant el segle i s'ha anat veient a partir del 2003.

Aquest procés deu tenir altres referents semblants en l'àmbit mundial..

El fet que a Catalunya la competència política sigui més complexa, amb dos eixos dominants i una major quantitat de partits, fa que s'hi avancin alguns dels canvis que s'han produït a tot Espanya. Però fenòmens similars els podem trobar a Anglaterra, els EUA i arreu d'Europa, i es caracteritzen per l'afebliment dels partits tradicionals i per l'aparició de nous moviments que tenen un èxit fulgurant en poc temps. O fins i tot per partits antics que havien tingut un paper secundari, però que ara prenen unes posicions principals.

En el llibre us referiu al factor generacional...

El relleu generacional és un factor més. La seva importància és que no s'havia estudiat fins ara; bàsicament,

Especialista en anàlisi política

Oriol Bartomeus (Barcelona, 1971) és politòleg i doctorat per la Universitat Autònoma de Barcelona l'any 2016. Format com a investigador a l'Institut de Ciències Polítiques i Socials, col·labora habitualment en diversos mitjans de comunicació i té un blog específic d'anàlisi política i de comportament electoral. El va posar en marxa el 2011, i des d'aleshores hi ha anat publicant entrades amb una notable regularitat, per la qual cosa és un bon baròmetre per analitzar l'actualitat política en els últims anys. En les darreres entrades analitza amb profunditat el relleu a la presidència de la Generalitat, la moció de censura a l'Estat espanyol i les expectatives que generen els primers contactes entre els nous governs. No només és un analista rigorós, sinó també un comunicador excel·lent. Acaba de publicar *El terratrèmol silenciós. Relleu generacional i transformació del comportament electoral a Catalunya* (Eumo, 2018), un llibre en què ressegueix els canvis que s'han produït en el comportament electoral, bàsicament centrat en l'escenari català.

perquè no hi havia perspectiva suficient. Allò més important és que el cens electoral català ha patit una modificació extraordinària en els darrers quaranta anys. Un 30% del cens ha desaparegut i ha aparegut una altra porció de gent que no ha viscut la Transició o que l'ha viscut durant la infantesa, que han viscut en un sistema estable dominat per CiU i el PSC, però que quan han tingut edat de votar han mostrat comportaments molt diferents al dels seus pares o avis. Bàsicament, estem parlant d'una tendència molt més forta cap a la volatilitat, cap al canvi, cap a les decisions impulsives sobre el vot.

De quantes generacions estem parlant?

En el llibre parlo de quatre generacions, que expressen els quatre moments diferents: la de la Guerra Civil, la de la postguerra, la del *baby boom* i la de la democràcia. Cadascuna es comporta de manera diferent perquè té una empremta generacional diferent. Els primers són molt fidels, els costa molt abstenir-se i varien molt poc al llarg de la vida. En canvi, les noves generacions, educades en una societat més basada en la tria constant, en el consum, no tenen problema a canviar de partit. El que està passant ara és que les primeres generacions estan deixant pas a les altres, amb la qual cosa se'ns està quedant un sistema molt més volàtil i amb un retrocés dels partits tradicionals.

També estan canviant les formes de relacionar-se, de fer política..

L'elector antic considerava els partits com quelcom que estava per damunt

d'ell. D'alguna manera, ell donava la confiança al partit i aquest feia. El nou elector té un nivell acadèmic més alt i és molt més conscient de la seva força. Entén la seva relació amb els partits molt més horitzontalment. Ell tria un partit perquè aquest, d'alguna manera, li proposa una cosa. Si el partit no ho fa, senzillament canvia de partit. És una relació més de consumidor i venedor. Els partits no tenen un electorat segur, i això provoca una tensió i una necessitat constant de donar resposta contínua als electors. A més, és un elector que és molt difícil de convèncer i és molt volàtil. Per tant, les campanyes electorals cada vegada seran més importants. Cada cop més hi ha més electors que es decideixen durant la campanya, i fins i tot l'últim dia, i això fa que els partits hagin d'actuar més en funció de la conjuntura. Això també canviarà la manera de governar. Tu

EL RELLEU

“El cens electoral ha patit una modificació extraordinària en els darrers quaranta anys”

EL NOU ELECTOR

“Té un nivell acadèmic més alt, i entén la seva relació amb els partits de manera horitzontal”

LES CAMPANYES

“Cada cop més hi ha més electors que es decideixen durant la campanya, i fins i tot l'últim dia”

Oriol Bartomeus és politòleg i professor per la Universitat Autònoma de Barcelona **JOAN MANUEL RAMOS**

pots haver guanyat una majoria, però aquesta es pot escolar en pocs mesos.

De quina manera s'hauria de traduir això en la normativa electoral?

Si ens haguéssim d'adaptar a aquest nou electorat, hauríem de posar fi a la jornada de reflexió i a la limitació de no publicar enquestes la darrera setmana. En certa manera, ja s'està fent. Les enquestes acaben sent un instrument de batalla política i una guia per a l'electorat. A més, en cada campanya els partits són diferents. Estem en una voràgine en què l'elector se sent una mica perdut.

També hem passat d'un elector que anava a votar disciplinadament a un altre que no tant...

Això ha canviat de manera espectacular. El nou elector té una gran capacitat per enganxar-se, però també per des-

enganxar-se. L'elector ja no entén el vot com un deure cívic, sinó com un dret, i hi anirà només si entén que la seva participació és important. La tasca dels partits i dels mitjans consistirà cada vegada més a convèncer la gent que el seu vot és decisiu.

En el seu bloc afirma que “les enquestes fotografien el que hi ha sabent que en el moment que abaixen la càmera el que hi havia ja ha canviat”. Quin sentit tenen, doncs?

Jo soc molt defensor de les enquestes, però si les entenem com una eina per fer una fotografia i per veure quins són els blocs i les tendències. De cara a fer estratègia electoral, això és molt important, però els demanem que ens facin pronòstics de futur i això, en un context cada cop més volàtil, és complicat.

En teoria, després d'un terratrèmol o d'un tsunami es recupera una certa estabilitat...

La meua idea és que no anem cap a una estabilització, sinó cap a un escenari de volatilitat consolidada, d'incertesa constant.

Al final del llibre afirmeu que la situació actual “és el fruit d'un temps que clava les arrels en un passat que ja no existeix”. Què voleu dir?

Si ho lliguem amb el relleu generacional, són els elements que fomenten el sistema polític. És un problema de fatiga de materials. Les coses que havien servit per explicar durant anys les relacions entre Catalunya i Espanya estan desapareixent i estem entrant en una fase nova de definició dels elements principals del sistema polític.

REPORTATGE

EL SUD, EN VIA MORTA

MERCÈ RIBÉ
mribe@lrp.cat

DAnar de Tarragona a Lleida per una via ràpida directe no és possible, ni pagant. La connexió entre l'AP-2 i l'AP-7 és a la Bisbal del Penedès i la proposta que la Generalitat va fer el 1995 de connectar les dues capitals de demarcació amb una autovia -l'A-27- es troba encallada des de fa molts anys a les obres del túnel del coll de Lilla, prop de Montblanc. Connectar Tarragona amb Barcelona per via ràpida costa un peatge de 9,25 euros. L'autovia s'acaba a Altafulla i l'alternativa per carretera, l'N-340, requereix altes dosis de paciència, sobretot a l'estiu. Per a qui vol anar a la capital del país des de Tortosa, el peatge té un cost de 17,90 euros per trajecte, tot i que podrà fer servir de Vandellòs a Altafulla l'autovia lliure de pagament, l'A-7.

En tren? Una altra odissea. L'alta velocitat és poc operativa perquè té parada a quasi 15 quilòmetres de Tarragona i en segons quins trens et pot costar més aparcar el cotxe que el

Incompliments endèmics i infraestructures, tant viàries com ferroviàries, a mig fer des de fa anys converteixen la complicada xarxa de comunicacions al Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre en colls d'ampolla que requereixen solucions

mateix bitllet. El servei de regionals, des de Tarragona i en direcció sud, la línia R-15 (que va cap a Flix) és d'un sol carril i l'R-16 (en direcció a l'Aldea-Tortosa, per la costa) també té un tram d'uns 40 km de via única. De fet, la posada en marxa del corredor del Mediterrani, que ha de pal·liar aquesta situació, també està en punt mort. Les obres en aquest tram del corredor -que permetria incrementar les freqüències de trens ràpids i connectar-los amb l'estació del TAV del Camp de Tarragona- ja estaven en marxa l'any 2000, però divuit anys després l'enllaç encara no és efectiu.

L'any 2009, el govern de Madrid va adjudicar per 55 milions les obres per fer una estació intermodal a l'aeroport de Reus, que, amb la posada en marxa del corredor del Mediterrani, havia de permetre arribar a Barcelona en només 40 minuts. Deu anys després, l'estació continua figurant a la llarga llista d'incompliments i el fins fa poc govern popular a Madrid mirava cap al nord, apostant per l'aeroport de Girona, a l'hora de parlar de la quarta pista per a l'aeroport del Prat.

El doble carril del corredor del mediterrani està pràcticament enllestit i només pendent de connexió ACN

Tarragona, sense trens ràpids

Tot i que en el pacte per impulsar les infraestructures estratègiques del Camp de Tarragona preveu, en un futur sense determinar, una connexió amb l'alta velocitat al nord de Tarragona, la realitat és que a la ciutat hi haurà només trens de rodalies. L'actual R-16 morirà a l'estació de Port Aventura i des de Tarragona es perd la connexió directa cap al sud i també cap a Salou i Cambrils, on s'haurà d'anar a través de l'enllaç de Vila-seca. En direcció a Sant Vicenç haurà d'assumir el tercer carril provisional per al transport de mercaderies.

Nova era de cooperació territorial

L'àmbit central del Camp de Tarragona, amb uns 400.000 habitants, configura la segona àrea metropolitana de Catalunya i entre la setena i vuitena més gran de tot l'Estat. La necessitat de tenir un discurs únic i d'anar tots a l'una és bàsica i, de fet, s'atribueix a les històriques batalles de campanar la paralització d'alguns projectes. Ara, si més no de portes enfora, s'ha acabat la guerra freda, i des que ha començat l'any ja hi ha hagut tres acords històrics, un de bilateral entre Tarragona i Reus, un dels dos ens camerals i un altre a sis bandes amb el govern.

“El Camp de Tarragona és un forat negre”, diu l'alcalde de Montblanc, Josep Andreu. Ell ha estat a les comissions de Foment, tant al Congrés com al Senat, i també al Parlament de Catalunya, i la seva veu autoritzada en l'àmbit de les infraestructures. Més enllà del cas concret del Camp de Tarragona i l'Ebre, el seu missatge és clar: “La paralització en el panorama d'obra pública a Catalunya és evident i clamorosa.” I si bé ara apunta directament cap a Madrid i n'atribueix els motius a la situació política del país, el cert és que fent un repàs a la història recent del territori, part de la culpa també la dona a les batalles que durant anys hi ha hagut entre Tarragona i Reus.

No és l'únic que ho pensa i per això anar tots a l'una és una imperiosa necessitat. En aquest sentit, el 19 d'abril passat es va fer pas important en aquesta direcció quan els alcaldes de Tarragona, Reus, Cambrils, Salou i Vila-seca van signar juntament amb la Generalitat un pacte territorial per

INVERSIONS

“La paralització en obra pública és evident i clamorosa a Catalunya”

impulsar les infraestructures estratègiques al Camp de Tarragona. El document recull una proposta ferroviària unificada, reivindica l'estació intermodal a Reus i planifica un futur tren tramvia des de Cambrils i Salou cap a Tarragona i Reus, entre d'altres. El mèrit de la proposta ha estat aconseguir unificar el discurs per reivindicar la inversió pendent a Madrid. En una línia similar, les cambres de comerç de Tarragona i Reus van presentar el 4 de juliol el document *Horitzó 2021. Infraestructures que transformaran el territori*. L'acord impulsat per les dues institucions també trenca el distanciament que hi ha fins ara i fa una aposta per anar a l'una en la defensa d'infraestructures pendents.

SITUACIÓ FERROVIÀRIA ACTUAL

Però més enllà d'aliances i de dibuixar com ha de ser el futur, la realitat en l'àmbit ferroviari és la que és i el servei en direcció sud és tan nefast que ara fa cinc anys es va crear la Plataforma Trens Dignes de les Terres de l'Ebre i el Priorat per reivindicar la

REPORTATGE EL SUD, EN VIA MORTA

millora del transport al territori. Els problemes a les línies R-15 i R-16 són una constant i el motiu principal és la deixadesa de la línia, propiciada en part per la futura entrada en funcionament del corredor del Mediterrani. L'R-15, la que va passa per l'interior en direcció a Móra la Nova, és de via única des de Reus i fins a Casp i bàsicament s'usa per al transport de mercaderies. Els incidents en aquesta via són constants i sense anar més lluny no fa ni un mes del descarrilament d'un tren de mercaderies als Guiamets que va obligar a tallar durant un parell de dies la via. La cosa no millora si parlem de l'R-16. "És un punt negre terrible de l'Aldea a Barcelona

política, perquè no volen que Barcelona connecti amb València", diu Casadó. L'alcalde Montblanc és del mateix parer: "El 1998 van començar a fer els túnels passat Vandellòs i en vint anys no han estat capaços de fer 59 quilòmetres de doble via amb unes prestacions més baixes que el TAV, però sí que s'han fet 3.000 quilòmetres de TAV arreu d'Espanya", diu Andreu i explica que si ara no s'inaugura és perquè no es vol. "L'obra que falta per posar-lo en marxa podria estar acabada en una setmana, tret de l'accés a Vilaseca, que encara que s'hagi de fer no és imprescindible perquè entri en funcionament el corredor", denuncia.

De la posada en funcionament d'aquesta via depèn la reorganització de tota la xarxa ferroviària, ja que el corredor enllaçarà amb l'estació Camp de Tarragona i permetrà augmentar la freqüència de trens ràpids. De moment, el nou subdelegat del govern a

R-16

"En lloc d'arreglar la via el que van fer va ser modificar els horaris i assumir els retards"

NOU CORREDOR

"Per als usuaris actuals, el servei serà pitjor: qui tindrà velocitat no tindrà freqüència"

ESTACIÓ DEL CAMP

"La seva ubicació no va ser un error. L'estació està ben ubicada però mal comunicada"

amb retards constants i, en lloc d'arreglar la via, el que van fer va ser modificar els horaris per assumir els retards", explica indignat l'ara portaveu de la Plataforma Trens Dignes, Josep Casadó. El principal problema de la línia és el tram de via única que hi ha des de l'Hospitalet fins a Tarragona. La línia, que passa per la costa i divideix municipis com Cambrils i Salou, s'ha de desmantellar quan es posi en marxa el corredor del Mediterrani i aquesta és la raó de la desinversió i de les múltiples incidències. Però, per contra, sembla que no hi ha pressa per activar la posada en marxa de la nova línia de doble via, tot i que les obres estan gairebé a punt. "El tram està aturat amb una clara intenció

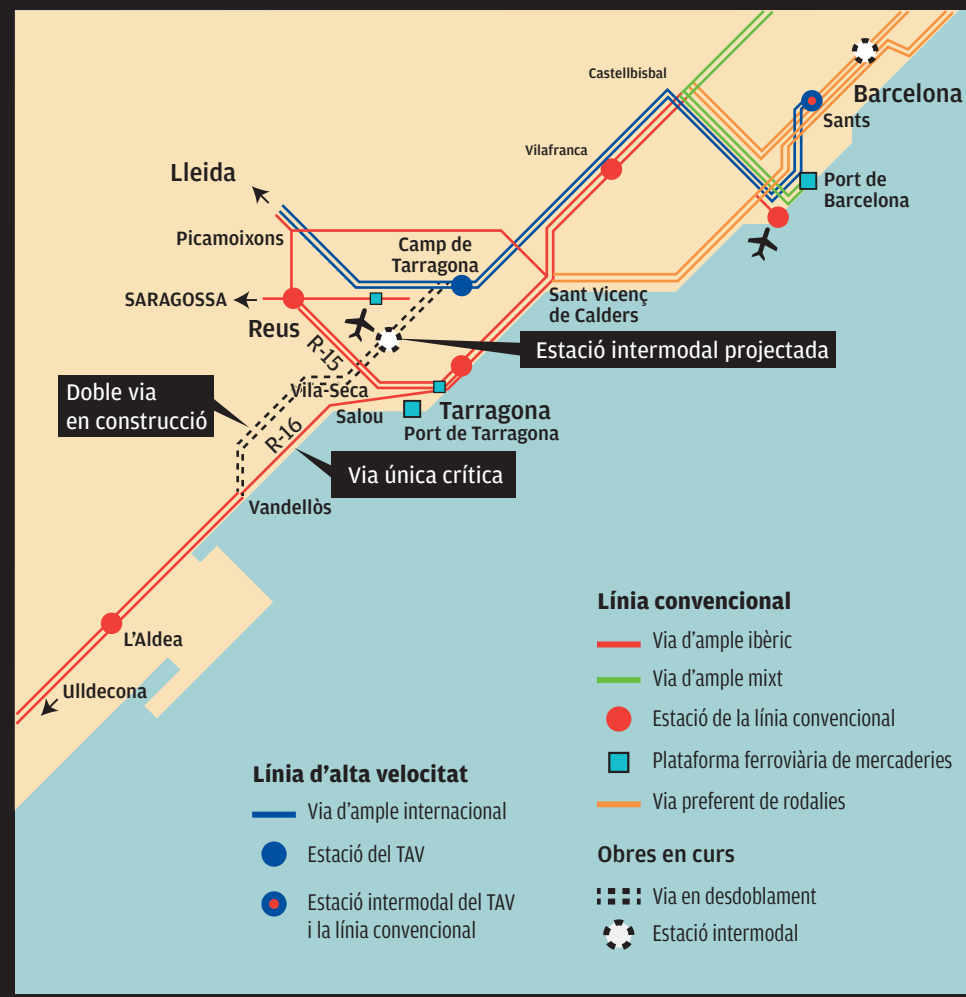
L'etern projecte del tramvia

La idea de connectar les principals ciutats amb tramvia no és nova. A principis de segle, hi havia sobre la taula el projecte de TramCamp, que no es va arribar a materialitzar mai. Ara la proposta del govern català amb la complicitat del territori depèn del desmantellament de les actuals vies que quedaran lliures per part d'ADIF i la posterior implantació d'un sistema de tren tramvia des de Cambrils i Salou fins a Tarragona i Reus. El decàleg d'intencions fins i tot parla de complementar-lo amb connexions amb el Vendrell i el Baix Penedès. Els més escèptics, com l'alcalde de Montblanc, parlen directament de "brindis al sol" i els crítics, com Daniel Pi, qualifiquen "d'error històric" desmantellar la via de Salou i Cambrils i de "miopia política" per part dels seus alcaldes.

Tarragona, Joan Sabaté, el va citar com una de les prioritats en el seu discurs de presa de possessió del càrrec, el dia 4 de juliol, i des de la secretaria d'Infraestructures i Mobilitat de la Generalitat asseguren que la seva entrada en funcionament hauria de ser clau per millorar la connectivitat del territori amb Barcelona, incrementant freqüències i reduint el

Infraestructures encallades al sud del

Infraestructures ferroviàries

1998

Corredor del Mediterrani. S'aprova la declaració d'impacte ambiental per al tram del corredor. Els túnels de Rojals es van fer el 2000.

2003

A-27. S'aprova l'estudi informatiu i d'impacte ambiental de l'autovia, que es farà per trams. Es va licitar i adjudicar entre el 2006 i el 2008. No està acabada.

2005

A-7. S'inauguren els primer trams de l'A-7 entre Mont-roig i Altafulla. El 2012 es talla la darrera cinta. No hi ha dates per als trams pendents.

2009

Estació intermodal a Reus. Es licita l'obra, que posteriorment s'adjudica per 55 milions. Els treballs no han començat mai.

temps de trajecte. Des de Montblanc, Josep Andreu també veu en la posada en marxa del corredor la solució al desgavell actual en direcció a l'Aldea. Però a ningú se li escapa que només amb el corredor no hi guanya tothom.

LES CRÍTiques

El cas és que, ara com ara, el corredor del Mediterrani no té connexió directa amb l'actual estació de tren que hi ha a Tarragona ciutat i això farà que, a partir de la seva entrada en funcionament, a l'única capital de demarcació catalana on no arriba el TAV hi deixin d'arribar, també, els trens d'altres prestacions com poden ser els Talgos. A Tarragona hi passaran només regionals i mercaderies i això, per a molts, és una clara pèrdua de serveis. "La nova via és una excel·lent notícia per a la connexió entre Barcelona i València, però als usuaris del Camp de Tarragona se'ns complica molt la situació", diu Daniel Pi. És portaveu de l'Associació per a la Promoció del Transport Públic (PTP) i

país

Infraestructures viàries

L'Arboç. Cues a l'N-340 en direcció a Tarragona. Col·lapse de trànsit a l'N-340, al Baix Penedès

El TAV no preveia cap parada a Tarragona, i l'estació del Camp s'entén com una victòria

Una estació al mig del no res

L'estació de Camp de Tarragona està al mig del no res, als termes de Perafort i la Secuita. Sobre la qüestionada idoneïtat de la seva ubicació, l'alcalde de Perafort, Joan Martí, ho té clar: "L'estació està ben ubicada, el que passa és que està mal comunicada." Reivindica al govern català la necessitat de desencaixar la carretera de Sant Ramon, un vial d'accés que la comunicaria amb Tarragona, i anuncia

que ell i l'alcalde de la Secuita, Eudald Roca, estan treballant per poder oferir un pàrquing a preu simbòlic. Des de la seva entrada en funcionament, el 2006, s'ha passat de deu trens diaris –cinc per sentit– a 70 parades al dia. Amb l'entrada en funcionament del corredor se n'hi aturaran més de 100. "És una de les estacions de nova creació que més bé funciona de tot l'Estat", conclou.

membre de la PDE.Camp, una extensió que defensa l'ús del ferrocarril. Han fet diversos estudis sobre l'ús del tren arreu de Catalunya i la seva conclusió és clara: "El servei serà pitjor. Qui tindrà velocitat no tindrà freqüència." I és que, per exemple, els trens que ara aniran de Tortosa-l'Aldea a Barcelona no passaran per Tarragona ciutat i tampoc arrebegaran els viatgers que ara pujaven a les actuals estacions de Cambrils i Salou. "Tortosa no té massa crítica per omplir un tren cada hora i només hi ha freqüència quan hi ha molta demanda", conclou Pi.

De fet, aquesta és una de les preocupacions que arriben des de l'Ebre. El portaveu de Trens Dignes es queixa perquè ningú sap què passarà quan funcioni el corredor. Les deficiències de l'actual servei i les múltiples queixes van aconseguir que l'Aldea tingués parada d'Euromed i ara hi puguin viatjar a preu de mitja distància fins que es posi en marxa la doble via. "No sabem res, només que dels trens que tenim en aquests moments uns pararan en una estació i

els altres, en una altra!", exclama. Tampoc saben quins s'aturaran a l'Aldea i, per tot plegat, es queixa que se'ls negués la constitució d'una Autoritat Territorial de Mobilitat i que el seu succedani, la Taula de Mobilitat, no es reunexi i no es pugui incidir en res.

Més enllà de les crítiques, uns i altres són conscients de la dificultat que tot allò que es dibuixa sobre el mapa pugui donar resposta a la situació peculiar i complexa d'aquest territori. "Aquí no tenim un centre on tot pivota. El model és molt complicat, amb dues ciutats complicades, dues grans instal·lacions com el port i l'aeroport i dos grans eixos, el Mediterrani i l'Ebre, que es comuniquen", explicava Pere Macias en una visita recent a Tarragona com a president del Cercle d'Infraestructures i on també admetia que el corredor no resoldrà tots els problemes i en generarà de nous.

Però futur al marge, el fet és que el corredor continua en via morta, sense saber ni el dia ni el mes de la seva inauguració, prevista per a aquest 2018.

L'estació intermodal optimitzaria el corredor i permetria que Reus fos pista complementària

L'aeroport, la quarta pista del Prat

L'any passat, l'aeroport de Reus va superar la barrera del milió de passatgers, amb un creixement del 25% respecte a l'any anterior i amb més de 16.000 avions transitant-hi. Els percentatges continuen a l'alça i el futur desenvolupament del CRT amb el complex de Hard Rock hauria de propiciar que s'hi invertís. Però l'anterior ministre de Foment, Íñigo de la Serna, se'n va oblidar

a l'hora de projectar la quarta pista del Prat cap a Girona. Per a Reus només quedaven 13,5 milions per millorar i ampliar la terminal A, i de l'adjudicada estació intermodal, a Madrid ningú en sap res. A Catalunya, en canvi, el govern actual la reclama com a inversió imprescindible perquè l'aeroport de Reus pugui ser, juntament amb el de Girona, la quarta pista del Prat.

REPORTATGE **EL SUD, EN VIA MORTA**

Atrapats a l'N-340 i desconnectats a l'A-27 en direcció a Montblanc

MERCÈ RIBÉ
mribe@lrp.cat

Siguin quines siguin les solucions ferroviàries a curt i a llarg termini, tothom coincideix en la necessitat de tenir bones connexions per carretera per aconseguir que la reducció de distàncies en temps sigui real. I en aquest camp, els dos principals esculls tenen nom propi: l'N-340 i l'A-27.

L'AUTOVIA CAP A LLEIDA

L'A-27 és l'autovia que hauria de connectar Tarragona amb Lleida i quan se'n va començar a parlar, el 1995, se la concebia com una infraestructura clau per al transport de mercaderies per carretera des del port de Tarragona cap a l'interior de la península Ibèrica. L'autovia havia de suposar el desdoblament de l'N-240 (que uneix Tarragona amb Bilbao, passant per Lleida) i la primera discrepància que es va posar sobre la taula era si el traçat havia de transcórrer fins a Valls passant per l'est de la nacional –on hi ha la majoria de polígons industrials de la comarca– i enllaçar amb l'AP-2 al Pla de Santa Maria per anar cap a Montblanc. El recorregut, que finalment va ser rebutjat, s'estalviava fer un túnel al coll de Lilla, punt on es troba ara encallada l'autovia. El traçat aprovat i en part executat passa pel polígon petroquímic de Tarragona i segueix direcció nord per Constantí, el Morell i Vilallonga del Camp fins a arribar a Valls. El 2003 es va aprovar l'estudi informatiu i d'impacte ambiental i el 2007 es van adjudicar les obres, dividides en trams, amb la intenció d'iniciar els treballs el 2008 i tenir tota l'obra enllestida fins a Montblanc tres anys després. Des del primer dia, els retards han estat una constant i les obres es van aturar per falta de pressupost durant la crisi, fet que va suposar que fins al 2013 no hi hagués la primera inauguració, la d'un tram de 7,8 quilòmetres des de Tarragona fins al Morell. El 2015 es van inaugurar dos trams més que arriben fins a la variant de Valls, a la

La xarxa viària a les comarques del Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre ha de resoldre, de nord a sud, una alternativa ràpida que comuniqui amb Barcelona i, en direcció oest, una autovia que connecti amb Lleida

pedania de Masmolets. Les obres del tram fins a Montblanc no es van reprendre fins a l'any passat i la construcció de l'esmentat túnel del Coll de Lilla continuen servint d'excusa per justificar el retard, ara per modificacions en el projecte a causa de les característiques argiloses del terreny.

“Hi ha un claríssim retard d'inversions històriques i ara s'ha de reactivar definitivament la connexió fins a Montblanc”, expliquen des de la Secretaria d'Infraestructures i Mobilitat de la Generalitat de Catalunya. Però des de Montblanc són més escèptics: “Ja no me'n fio gens, del que diuen”, rebla el seu alcalde, Josep Andreu, que acusa el govern de Madrid d'inflar les xifres que pressuposten a la zona perquè no quedi en evidència que no s'hi fa res. “Han estat un any i mig per aixecar les columnes. S'hi treballa per dir que es fa alguna cosa, però amb 50 persones sobre el terreny fent feina de veritat, en cinc mesos el túnel podria estar fet”, conclou. Andreu remarca la importància de l'autovia per a l'activitat econòmica del Camp de Tarragona i el port, i lamenta que siguin només ell i l'alcalde de Valls, Albert Batet, els que cada any l'hagin de reivindicar sense el suport de Reus i Tarragona. “A la gent de Tarragona també li deu agradar anar a esquiar de tant en tant, no?”, diu amb ironia.

L'aprovació d'una modificació pressupostària de 30 milions hauria de desencallar enguany mateix la construcció del túnel que permetria culminar els 7,3 quilòmetres pendents fins a Montblanc. Dels 58 quilòmetres pendents fins a Lleida ja no en parla ningú. Des de la Generalitat creuen que amb el model vinyeta de pagament de vies ràpides es podria enllaçar amb l'AP-2 a Montblanc i continuar fins a Lleida.

L'N-340

La nacional 340, la carretera que ressegueix el traçat de la via Augusta projectada pels romans, és l'altra drama viari. La densitat de trànsit és elevada perquè, a excepció d'alguns trams, l'única alternativa en doble

L'autovia intermitent

A banda de la variant de l'Aldea, l'N-340 només té autovia des de l'Hospitalet de l'Infant fins a Altafulla. A les Terres de l'Ebre des de fa tres anys s'ha format el moviment veïnal Prou!, AP-7 Gratuïta Ja!, que fa talls setmanals per demanar l'aixecament de barreres a l'autopista des d'Alacant fins a l'Hospitalet. Al Baix Penedès i al Tarragonès són els alcaldes dels municipis afectats els que lideren les protestes després d'haver signat, el març del 2015, el conegut com a pacte de Berà, que reclama solucions per descongestionar la via.

via és l'AP-7. És per això que també és un dels punts negres de la xarxa viària catalana pel que fa accidents i víctimes, i des de Madrid l'única recepta que han donat és la construcció de rotondes per alentir, encara més, el trànsit al vessant sud de la via. “No és que l'N-340 estigui igual que en l'època de Franco, és que està pitjor i més minvada de capacitats”, exclama Llorenç Navarro. És el portaveu del moviment veïnal transversal Prou! AP-7 Gratuïta Ja! nascut el setembre de fa tres anys per demanar l'aixecament de barreres al tram

Concessions vs. model vinyeta

El 31 de desembre del 2019 s'acaba la concessió de l'AP-7 des d'Alacant fins a Tarragona i dos anys després, el 2021, el tram fins a Barcelona. El nou ministre de Foment, José Luis Ábalos, promet no renovar la concessió, però des del govern de Catalunya la proposta que es farà arribar a Madrid és establir una taxa –el conegut model vinyeta– que permetria circular de manera gratuïta per totes les vies d'alta capacitat, siguin autopistes o autovies. Des del govern català insisteixen a dir que parlar d'autopista gratuïta és enganyar, perquè cal pagar el manteniment entre tots, mentre que amb el model vinyeta manté les vies qui les utilitza. A països com Àustria, Alemanya i Holanda ja s'aplica aquest model, que aquí tindria un cost d'entre 70 i 90 euros anuals a partir d'un determinat quilometratge d'ús.

Protestes a nord i a sud. Tant al tram nord, al Baix Penedès, com a les Terres de l'Ebre les protestes són constants ➔ ACN

Doble carril sense continuïtat

Als peus de la serralada de Miramar, passat Valls, l'A-27 s'estronca. El desembre del 2015 es va inaugurar el darrer tram operatiu de la via i ara els vehicles que arriben a aquest punt mort poden continuar cap a Montblanc agafant l'N-240 i arribar-hi pel coll de muntanya de Lilla o desviar-se en direcció contrària per retornar de nou a Tarragona per la nacional, que, a pocs quilòmetres de la sortida, enllaça amb la C-37, la comarcal que comunica amb la comarca veïna de l'Anoia i la seva capital, Igualada.

Obres aturades. L'autovia s'acaba en sec i a un centenar de metres d'on finalitza l'obra de la via s'hi ha començat a fer el túnel per arribar a Montblanc ➔ M.R.

2017

Túnel del Coll de Lilla. Represa de les obres, dos anys després d'haver-se inaugurat el darrer tram de l'autovia. Quan s'enllestirà és una incògnita

202

talls de carretera. El moviment veïnal ebrenc que reclama la gratuïtat de l'AP-7 fa talls de carretera cada setmana des de fa quasi tres anys.

d'autopista que uneix l'Ebre amb l'Hospitalet de l'Infant. Des de llavors, cada setmana fan un tall de carretera com a mesura de protesta i el seu discurs és crític, tant amb Madrid com amb el govern de la Generalitat. "Aquí hi ha molt postureig, i el gran problema és que la Generalitat no vol la gratuïtat de l'AP-7", denuncia, i recorda que quan s'acabi la concessió la via s'haurà amortitzat 157 vegades. "Amb la construcció de rotondes volen convertir la nacional en comarcal i amb aquesta via mutilada aquí no vindrà ningú", conclou.

L'alternativa a l'N-340 havia de ser l'autovia del Mediterrani, l'A-7, però només n'hi ha operatius 54,6 quilòmetres, des de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant fins a Altafulla, on l'N-340 torna a tenir un tram conflictiu fins a Vilafranca del Penedès, amb importants colls d'ampolla els caps de setmana i els mesos d'estiu.

En espera d'una solució definitiva i davant la constant sagnia de morts es va plantejar el pas obligatori de camions per l'autopista amb bonificacions i l'accés gratuït als vehicles que van i venen el mateix dia. "La pro-

posta està acordada des del 4 de setembre del 2017 pel mateix conseller Rull", diuen fonts oficials del govern, que no es volen aventurar a dir quan s'aplicarà, al·legant que ha de ser aprovada pel Consell de Ministres. Des de Madrid s'ha parlat d'aquest mateix mes d'agost. Provisionalment al marge, per a la Secretaria d'Infraestructures i Mobilitat del govern català la solució és clara: "El concepte hauria de ser que l'N-340 i els trams de l'A-7 donin servei als trànsits locals i, amb el model vinyeta en marxa, l'AP-7 sigui per a llargs recorreguts."

ENTREVISTA

Míriam Hatibi

IRENE CASELLAS
icasellas@rp.cat

Míriam Hatibi és una persona molt crítica, també amb ella mateixa. En el seu llibre *Mira'm als ulls* es qüestiona si aparèixer en els mitjans de comunicació per parlar només de l'islam i d'immigració no és una manera de perpetuar estereotips.

Quan vaig escriure el llibre ja vaig assumir parlar de l'islam. Crec que el més important és que l'única visibilitat de la diversitat no sigui només la negativa. Entenc que no es pot irrompre de cop i esperar poder parlar de comunicació o de tecnologia, perquè la gent no hi està acostumada. De fet, quan he parlat d'alguna altra cosa m'han tret el tema igualment. Sempre hi ha algú que es planteja "i aquesta que fa opinant?" Però és qüestió d'anar-ho normalitzant a poc a poc. D'anar fent entrevistes i d'anar veient gent diferent.

És a dir, que el que veiem en els mitjans sigui un reflex real de la societat...

Exacte, la societat és diversa, però només es veuen els estereotips. Fa poc un company em deia que buscava referents d'origen divers per a un projecte, però només en trobava que parlés sobre diversitat. No trobava referents més naturals, gent que parlés, per exemple, sobre la seva feina. Ens quedem amb titulars tipus "dones

Una veu honesta i sincera que ha plasmat en el llibre 'Mira'm als ulls' la seva aposta pel respecte, el diàleg i la convivència com a eina contra la islamofòbia

musulmanes que són metges" o "negres que dirigeixen empreses" i això vol dir que encara es posa l'accent en la diferència. En certa manera, és normal, perquè estem en els primers anys d'aquest debat i el que cal és trencar els estereotips i potenciar el diàleg, però no ho podem allargar.

La preocupa molt la construcció de la identitat dels fills dels immigrants?

No m'agrada gens parlar de segona generació d'immigrants, perquè senzillament ja no estem parlant d'immigrants, la condició d'immigrant no s'hereta. I sobre el tema de la identitat és una qüestió complicada i al final tothom té la seva. El que sí que és clar és que si s'ha de definir la identitat d'alguna manera, no es pot fer amb els paràmetres que s'han utilitzat fins ara. Les coses canvien, cada cop hi ha famílies molt diferents, gent d'origen molt diferent... N'hi ha que han trencat amb el seu origen, gent que segueix amb la cultura dels pares però no amb la religió, gent que segueix amb la religió però no amb la cultura... Tot això són formes amb què les persones s'expressen i, per tant, ja no hi ha una etiqueta que puguis aplicar a un grup de gent i quedar-te tan ample.

No s'ha de generalitzar...

No, mai. En el tema polític es veu molt. A una persona amb un llaç groc se li posen una sèrie d'etiquetes que moltes vegades estan fora del fet estricte

de portar el llaç o no. Igual com si una persona diu que no va votar en el referèndum de l'1 d'octubre també se li assignen etiquetes que potser tampoc no tenen res a veure amb els motius pels quals no va voler votar. I el problema no és tant posar etiquetes com després no saber-ne sortir. No estar disposat a entendre els matisos.

La millor manera de no posar etiquetes és parlar amb els altres?

Sí, reflexionar i pensar, no des del prejudici, sinó des del coneixement, el diàleg i el respecte. M'he trobat persones que reconeixen que no han parlat mai amb cap persona musulmana. I a Catalunya hi ha una comunitat musulmana molt gran. Potser hauríem de començar per aquí, per una primera conversa. No es tracta només dels mitjans de comunicació o de les pel·lícules, que també són importants, sinó d'establir un contacte. Per això he escrit el llibre, per donar peu a aquesta primera conversa.

Haver d'explicar-se constantment no resulta molt cansat?

De fet, també és un aprenentatge. Quan et fan preguntes estàs obligat a pensar les respostes. A mi m'ha servit molt per conèixer-me a mi mateixa i per aprendre sobre molts temes. M'ha anat molt bé. El que cansa molt és que les preguntes no es facin des del respecte. Quan estàs veient que entres en un debat de forces per veure qui acon-

segueix semblar que té la raó. Llavors sí que cansa, però és part de la lluita. No pots lluitar contra la discriminació sense explicar-te.

Activista per la convivència

Nascuda fa 25 anys a Barcelona i criada a Bellpuig, aquesta analista de dades filla de pares marroquins es va posar sota el focus mediàtic després dels atemptats de l'estiu passat per deixar clar que l'islam i el terrorisme no tenen res a veure. Activista en favor de la diversitat i contra la islamofòbia, acaba de publicar el llibre *Mira'm al ulls. No és tan difícil entendre'ns*, en què parla sense embuts del racisme i la intolerància, tan evidents com subtils, que impregnen la nostra societat. Hatibi, que va estudiar International Business Economics a la UPF i que té un màster en Internacionalització per la UAB, repassa en el llibre algunes de les seves vivències i fa una crida a encetar un diàleg basat en l'honestedat i el respecte.

MIRA'M ALS ULLS

Autora: MÍRIAM HATIBI
 Editorial: ROSA DELS VENTS
 Pàgines: 144
 Una crida a la convivència, a la diversitat, a la pluralitat i al diàleg.

El racisme s'atribueix al desconeixement, però en teoria estem en una societat superinformada. Hi ha alguna cosa més de fons?

Una cosa és tenir molta informació i l'altra que aquesta informació sigui correcta. I la informació també s'ha de saber interpretar. A més, en els casos d'islamofòbia es barreja la cultura, la religió, la classe... I al final el racisme és un tema molt complex, no afecta només com ens relacionem les persones entre nosaltres, també és part d'una estructura institucional i d'una història colonial, en la qual una sèrie de cultures i de països han estat sotmesos per altres considerats superiors. I tot això no es pot obviar. Des dels moviments socials es fa molta feina, però encara hi ha una part institucional i una part de discurs molt important, molt arrelat a la cultura, a la difusió del coneixement i al mateix sistema econòmic. Per exemple, quan perceps a uns com a consumidors i a d'altres com a productors també estàs potenciant la idea que no som exactament iguals.

En el llibre es parla de la diferència entre integració i assimilació, però no creu que en realitat ens anem assimilant tots en un model consumista deshumanitzador?

Sí, i molt més del que ens pensem. Però això ho podem considerar normal. Tothom intenta ser diferent, però tots tenim les mateixes estructures, tots tenim els mateixos instints i ens movem pels mateixos impulsos. Quan parlo d'assimilació no em refereixo que de manera natural els éssers humans ens anem assemblant més, perquè en general quan hi ha un canvi tots tirem cap a aquest canvi. El problema de l'assimilació és quan el canvi és imposat, quan et diuen que has de ser de determinada manera per poder encaixar. Jo puc ser igual que els altres en alguns aspectes i puc voler ser diferent en altres, i això no vol dir que no m'estigui integrant. L'assimilació se centra molt en una sèrie d'aspectes que han de ser

Miriam Hatibi, fotografada a la consultora de comunicació Sibillare*, on treballa ORIOL DURAN

ENTREVISTA

iguals, i aquest és el problema. Les persones comparteixen moltes coses i tenen diferències en moltes d'altres, i això seguirà sent així. Amb una base que és sobretot la de l'espai públic i l'espai compartit, amb unes normes en les relacions que s'han de respectar, a partir d'aquí és decisió de cadascú, agradi més o menys, com viure la seva pròpia vida.

En una societat cada cop més laica, s'ha sentit qüestionada pel fet de ser musulmana o pel fet de jove i musulmana?

M'ho han dit en alguna ocasió, que sorprèn veure una persona jove interessada en el tema religiós. En el cas del catolicisme, ara fa la sensació que no hi ha gaires joves catòlics perquè es compara amb la situació de fa cinquanta anys, quan tothom era catòlic per una qüestió de context. Com que la gent ha deixat de practicar, bé per una qüestió cultural, bé perquè queda lluny de les normes imposades, sembla que la religió s'estigui perdent. Però en realitat a Catalunya hi ha molts joves catòlics, com també n'hi ha de jueus i que practiquen altres religions. És veritat que no són la majoria, però hi són. No ens ha de sorprendre, en tant que tenim una societat diversa en què la religió cada cop més deixa de ser una qüestió cultural per passar a ser una qüestió espiritual. Al mateix temps, la gent jove que es defineix ara com a creient, segurament tindrà una relació molt més forta amb la religió que la gent jove de fa cinquanta anys.

Mira'm als ulls no parla tant de l'islam com del respecte a la diversitat.

Quan es parla de minories, veus que les lluites contra la discriminació es toquen moltíssim. En general, es tracta d'una majoria intentant imposar la seva visió, intentant negar unes minories amb diverses excuses. Sortir d'aquest esquema és molt important. Amb el llibre volia que gent amb diferents sensibilitats s'hi pogués sentir identificada. Empatitzar és bàsic per a la convivència. Sobre les religions segurament no ens posarem tots d'acord. Però el debat és important. Segurament, hi ha gent no religiosa que em diria que la islamofòbia se soluciona no mostrant la meua part musulmana en públic. És a dir: practica la teua religió a casa i ningú et dirà res. I també hi ha musulmans que m'ho diuen: deixa el tema, intenta assemblar-te més i ja està. Però al final no és una qüestió de l'islam, és una qüestió de diferències i de respecte. No podem basar una societat que en diem madura i culta en un model en què tots pensem igual o ens movem dins d'allò políticament correcte, perquè llavors quan hi ha alguna fricció veiem que hi ha coses que

no estan prou treballades. I si ara no ens parem a pensar què fem amb la diversitat que tenim, d'aquí a cinquanta anys serà més difícil.

Diu que no li agraden els currículums amb foto. Què pensa de la discriminació positiva?

Tots tenim els nostres prejudicis, que de vegades es basen en els primers segons de contacte. Al final els equips de recursos humans tenen la responsabilitat de saber que hi ha un biaix i que

s'han de prendre mesures per evitar-ho. Igual que jo no puc contractar una persona pel fet que sigui més maca, tampoc no puc contractar-la només pel fet que sigui més blanca. En l'entorn professional, hem d'intentar lluitar contra tot això. Però fins que no passi això, necessitem discriminació positiva, sobretot en grans empreses, on costa més justificar que no hi hagi més diversitat. En entorns petits sempre pots pensar que entre deu o vint persones s'ha donat la casualitat que

no n'hi hagi cap d'origen divers. Però quan estem parlant de milers de treballadors, per estadística n'hi ha d'haver. Hi ha sectors que estan molt racialitzats, igual com n'hi ha d'altres que estan molt feminitzats. Per això és important la discriminació positiva, per arribar a la igualtat i, a partir d'allà, ja es podrà començar a treballar d'una altra manera.

També hi ha discriminació política...
Quan ho expliques, molta gent se sor-

IMMIGRACIÓ

“No hem de parlar de segona generació. La condició d'immigrant no s'hereta”

RACISME

“Es barreja la cultura, la religió, la classe... I al final el racisme és una cosa molt complexa”

ISLAM

“Aquest últim any s'ha fet molta feina de formació als instituts, però encara calen més eines, més teòlegs que parlin català i castellà”

prèn que els immigrants no tinguin dret a vot, encara que faci dècades que visquin aquí i que paguin els seus impostos. I encara se sorprenden més en saber que els fills dels immigrants tampoc el tenen si no han pensat a demanar la nacionalitat espanyola. Al final, la qüestió del vot acaba sent una eina política entre estats: si jo deixo votar els teus, tu deixes votar els meus... Però no deixa de ser indignant. I s'ha de tenir en compte que per demanar la nacionalitat d'aquí de vegades perds la teva

d'origen. I et pots acabar quedant literalment sense veu ni vot.

Reconeix que la preocupa molt la gent més jove. Quin missatge els voldria transmetre?

Que segueixin, que hi ha molta feina a fer, però que s'ha de fer. Veig molts joves que estan desanimats, que es troben en situacions de discriminació que no entenen i això fa que el seu plantejament de futur sigui diferent. Invertir en el futur depèn del retorn

que n'esperis, i si el retorn és molt baix, segurament no hi invertiràs tant com una altra persona. Al final s'ha d'entendre que els canvis ja arribaran.

Una part del seu llibre molt colpidora és la llista d'atacs a musulmans que no tenen ressò en els mitjans. Al mateix temps, veiem sovint que quan un musulmà comet un atemptat de següida es destaca que és musulmà, però quan és un blanc qui dispara contra centenars de persones es tracta d'un desequilibrat...

Hi ha estudis que diuen que els atemptats comesos a Europa per part de Daesh tenien un 500% més de possibilitats de tenir ressò mediàtic que qualsevol altre tipus d'atemptat. Les coses passen i s'han d'explicar, però no totes s'expliquen igual, i no totes es cobreixen igual, sobretot quan hi ha tot el circ mediàtic al voltant, que moltes vegades no és necessari. I moltes vegades comenten els fets persones que no tenen cap tipus de coneixements.

Ho va viure en primera persona l'estiu passat. La neguiteja el primer aniversari dels atemptats del 17 d'agost?

Se n'haurà de parlar necessàriament. Ha passat un any, però encara hi ha persones que ho estan passant molt malament. El que em fa por és que quan es comenci a parlar del tema no sigui amb un debat ric, amb un debat de fons. Per exemple, en tot aquest temps s'ha treballat molt als instituts i a les escoles. En canvi, hi ha mitjans que ja estan trucant només per saber el contacte dels familiars dels nanos, s'està buscant gratar en llocs que no porten enlloc. Però segurament, per desgràcia, no tindrà tant ressò aquesta feina de formació que s'està fent en instituts. Per exemple, l'Alcorà va ser escrit en àrab i en un context molt concret. No es pot pensar que simplement llegint-lo es podrà interpretar fàcilment. No se'n pot fer una lectura literal. I, per exemple, molts dels joves que han nascut aquí amb famílies que provenen del Marroc parlen marroquí o amazic, i això no ajuda a entendre l'Alcorà. Si no hi ha una traducció en condicions, si no hi ha material en condicions, és molt més fàcil manipular els joves, ja que tens el control de la seva interpretació.

Per tant, s'hauria d'explicar millor?

Sí, necessitem més teòlegs que parlin català i castellà, que expliquin les coses en el context d'aquí. Necessitem que hi hagi més publicacions, però no sobre una perspectiva concreta, sinó tenint en compte que la teologia és molt rica. S'hauria de buscar que l'accés a la teologia no fos tan complicat. Ara mateix hi ha molt pocs llibres editats i pocs imams que puguin parlar

d'aquests temes. N'hi ha que fan molt bona feina, però encara s'ha de treballar. Però és cert que en l'últim any hi ha hagut un canvi. Durant l'últim ramadà, que es va fer entre maig i juny, hi ha haver molta activitat d'obertura a les mesquites, molta activitat interreligiosa... Això és molt ric i ajuda molt.

Quin creu que és un dels pitjors prejudicis que s'ha de trencar?

Un dels més estesos és que les dones musulmanes som submises. És evident que dins de l'islam hi ha una lluita important contra el patriarcat, però són precisament les dones les que l'estan fent i no se'ls reconeix. Per exemple, les dones de l'Àrab Saudita començaran a conduir ara, després que algunes hagin acabat a la presó durant vint anys de reivindicació. Però, en canvi, veiem les dones saudites com unes dones mantingudes pels marits i que només es preocupen d'anar de compres. També hi ha moltes coses que ara mateix la lluita feminista està entenenent i s'està apropiant, però que, en canvi, no les reconeix associades a països de majoria musulmana. Per exemple, quan en un d'aquests països hi ha un autobús només per a dones, s'ataca molt. En canvi, quan aquí hi ha unes festes i es fa un autobús només per a dones perquè és un espai segur, ho aplaudim. Per què no s'aplica la mateixa vara a tot arreu? Un altre exemple: una perruqueria musulmana que només atén dones i que té les finestres tapades. Rep crítiques segur, però després et trobes moltes dones que t'expliquen que voldrien perruqueries més discretes i que la gent del carrer no les veiés amb els rull-los. És a dir, un gimnàs només per a dones és la revolució feminista; una xerrada només per a dones, també; un espai que no sigui mixt també... Es veu molt bé aquí, però en altres països no, perquè són considerats inferiors. Evidentment, a tot arreu s'ha de continuar treballant molt per millorar la situació de la dona, només faltaria, i s'han de mirar les raons que porten que hi hagi, per exemple, un autobús que només sigui per a dones. I buscar solucions. Però aquesta crítica tan completa contra qualsevol cosa relacionada amb l'islam i la qüestió de gènere no és justa. Hi ha el prejudici que les dones musulmanes no són capaces de res, que no són capaces d'estudiar ni de tenir una carrera professional. A les xarxes s'ha dit de mi: “Aquesta noia val molt, però espera't que es casí, es quedarà a casa amb els fills” I et preguntes: “Per què?” Després veus que una noia musulmana amb vel va a buscar feina i no l'hi donen. No l'hi donen perquè es presuposa que no podrà tenir una carrera professional perquè es quedarà a casa? Doncs trenquem aquest prejudici.

MEGAENCREUATS

A les pàgines centrals. Trobareu els Megaencreuats a les planes centrals de La República cada dissabte d'agost i el primer de setembre.

SUSANNA OLIVEIRA
soliveira@lrp.cat

“Un munt de paraules passades per la graella”... de catorze lletres. Solució: els Megaencreuats que es publicaran cada dissabte d'agost i el primer de setembre a les pàgines centrals de La República. Constaran d'una graella de 32 x 32 i tindran al voltant de 330 definicions per joc. Un entreteniment que pot durar hores o dies, segons el nivell d'experiència, però a l'abast de tothom que tingui paciència i ganes de jugar, segons Jep Ferret, l'autor d'aquests mots encreuats gegants que ha creat per a La República. Un joc que té més de cent anys d'història i que continua captivant lectors arreu del món.

Des de fa un segle, n'hi ha a gairebé tots els diaris del món. Els mots encreuats formen part de les pàgines d'entreteniment, però són tot un art. L'art de jugar amb les paraules. Hi ha grans professionals de l'enigmística, aquests particulars entrenadors de neurones, i al darrere, sovint, uns fidels lectors jugadors expectants de veure amb què els sorprendran. Un joc, també, de complicitats.

La història del joc es remunta al 1913 i a un nom, el del periodista anglès Arthur Wynne –amb el permís dels italians, que atribueixen els primers mots encreuats al periodista Giuseppe Airoldi, que hauria publicat el 1890 un *embrió* del joc en un diari de

Lletres d'estiu

La República us proposa jugar durant les setmanes d'agost a resoldre uns mots encreuats gegants ideats per l'enigmista Jep Ferret. Només calen ganes de jugar i una mica de paciència per resoldre les més de 300 definicions de cada dissabte

Milà sota el nom de *Parole Incrociate* ('mots encreuats').

Una tarda d'hivern, Arthur Wynne, del *New York World* –el diari que el 1883 havia comprat el periodista hongarès Joseph Pulitzer–, va idear aquest nou puzzle de paraules mentre buscava nous tipus de joc per a la l'edició especial de Nadal. La inspiració va ser un joc que el seu avi li havia ensenyat de petit i del qual Wynne en va proposar una adaptació. El primer va aparèixer el 21 de desembre del 1913 al suplement *Fun's* del *New York World*. El va batejar com a *word-cross*, però unes setmanes després, per un error dels tipògrafs, es va invertir el nom per *cross-word*. Un nom que va enganxar tant com el joc.

A Catalunya, els primers mots encreuats daten del 25 de juliol del 1925. Eren en català i es van publicar a la re-

vista *Patufet* amb una graella de set quadrícules verticals i set d'horitzontals i amb unes instruccions d'ús. Avelí Artís-Gener, *Tísner*, considerat l'adaptador d'aquest joc al català, pocs anys després els batejava com a “mots creuats” al diari *La Publicitat* –editat entre el 1922 i el 1939–. I va ser també ell, amb al recuperació de la democràcia, qui va marcar escola en l'enigmística en català amb els seus “mots encreuats” de *La Vanguardia*, durant la dècada dels vuitanta.

LA QÜESTIÓ DEL NOM

El nom d'aquest conjunt de paraules passades per la graella –una definició de Jep Ferret– ha generat una certa controvèrsia des de fa anys. Mots creuats, encreuats, enreixats... i per què no *crucigrama*? L'escriptor i enigmista Màrius Serra, en un article a *l'Avui*, el 2004, explicava que Tísner li havia relatat el perquè del nom que va escollir per al seu joc de paraules. A *La Publicitat* els va batejar inicialment com a “mots creuats” per mimesi amb els *mots croisés* francesos –i evitant el *crucigrama* per allunyar-se del castellà– fins que “dos savis que corrien per allà”, Carles Riba i J.V. Foix, li van dir que en català no “creuem” sinó que “encreuem” i en va modificar el nom. Bona part dels autors d'encreuats s'ha posicionat a favor també del terme *crucigrama*, però, de moment, és una batalla perduda. En català no està acceptat.

Jep Ferret Autor dels Megaencreuats de La República

“Per fer encreuats, el que cal són ganes de jugar”

Jep Ferret (Barcelona, 1966) és poeta i autor de mots encreuats i jocs, a banda de ballador de tangos. Tot plegat ho amaneix amb una bona dosi d'humor. Geòleg de formació, l'afició a resoldre encreuats el va portar finalment a crear-ne. Qui sap si els astres hi van tenir a veure. Va néixer, com els primers mots encreuats, un 21 de desembre.

Els Megaencreuats que ha fet per a La República són els més grans que ha preparat?

En vaig fer un per l'ANC de la Vall de Ribes en forma d'estelada, abans de la consulta del 9-N. Era molt gran amb una graella de 49x45 caselles, tot i que tenia unes parts que no eren útils perquè hi havia el dibuix. Una feïnada, com aquests!

Quina tècnica utilitza per crear-los?

És comença just al revés, primer es fan les solucions i després es van definint paraula a paraula. Quan són encreuats tan grans com aquests que proposarem a La República costen

una mica de dominar. Tot i això, hi ha màquines, programes d'ordinador, que creuen les paraules. Ara bé tu manes una mica, hi poses prèviament les paraules que t'interessen. Hi puc posar per exemple “vedella amb bolets” com si fos una sola paraula, noms de pila o noms de llocs... La màquina et fa la graella i, quan la tens, normalment no t'agrada. Llavors fas variacions i ho adaptes. Després ve la feïnada de definir cada paraula.

I aquí és on entra el diccionari...

Sí, bàsicament per veure què no hi has de posar, si vols jugar una mica. Mires les definicions que va fer en Fabra i les capgires, sinó els hauria de firmar ell, i pagar-li drets d'autor! Aquí ja intervé l'enginy i l'humor de cadascú. Hi ha gent que és més fidel al diccionari i d'altres que ens el saltam una mica més. El que cal són ganes de jugar amb la llengua.

És la part més creativa

És la part més d'autor. Soc dels que m'agrada fer definicions més rebus-

cases, amb dobles sentits, més divertides, que tot plegat no sigui tan mecànic. I si t'encalles amb alguna paraula, és bo deixar-la reposar i no encaparrar-t'hi. De vegades només sortir de casa ja et surt la idea, has d'anar preparat sempre amb paper i bolígraf. Sempre vaig amb la llibreteta a punt i amb la llista de paraules que se m'han encallat.

Cal tenir, suposo, un gran vocabulari.

No sé si en tinc més que d'altres, el que és important és que les paraules que utilitzis siguin d'ús habitual o conegudes. Hi posaràs Manresa o el Pedraforca, però no una muntanya del Caucas que no coneix ningú. El quid està en com les defineixis i quin joc proposes en definir-les.

Fa la sensació que de vegades els encreuats semblen un duel entre autor i lector.

Un duel ben bé no, perquè el que vols és que els resolguin, no que no els puguin fer. La idea és que el lector vagi millorant el temps de resolució,

que vol dir que es va agafant el truc... Si no els resolen voldrà dir que no ho has fet bé, que t'has equivocat.

Quants temps de mitjana ha trigat a preparar els Megaencreuats?

He trigat molt! Has d'anar fent paraades, perquè t'encalles, però aproximadament una mitjana d'una setmana per cada un.

Quin grau de dificultat tindran?

Això depèn molt de si estàs acostumat a fer-ne, de si coneixes l'autor i el tipus de trucs que utilitza... Tot això influeix molt. De fet, els lectors tindran tota una setmana per resoldre'ls, se'ls podran emportar a la piscina, a la platja...

Hi ha tècniques per fer i desxifrar els mots encreuats?

El consell és començar per les definicions d'una lletra o dues. Si diem “al mig del mar”, tothom ho té clar, no?

Depèn...

La A!

Algun consell per acabar-los?

És anar veient per on va l'autor i anar estirant el fil. I sobretot tenir paciència i quan no et surt no estripar el paper, deixar-ho reposar, anar a fer un bany i tornar-s'hi a posar al cap d'una estona.

Les solucions es publicaran la setmana següent...

Com que hi ha feina per a estona, s'ho podran prendre tranquil·lament durant tota la setmana i així no hi haurà temptacions de desistir tot just començar i anar a les solucions.

Quins són els seus referents en el món dels encreuats?

Jo vaig començar amb els del gran Tísner, els que feia a la revista *Serra d'Or*, i després els que va fer a *La Vanguardia*. I a partir d'aquí vaig començar a fer-los tots, t'agafa l'afició i vas fent. Ara el que més m'agrada i amb qui m'ho passo bé és amb en Fortuny de *La Vanguardia*.

Amb el tema del nom hi ha una certa controvèrsia: mots creuats, encreuats, enreixats...

Sí, *crucigrama* no està acceptat en català, però no ho acabo d'entendre. Diguem que s'escriu “mots encreuats” i que es pronuncia “crucigrama”.

I quan va començar a crear-ne?

Quan vaig coincidir amb bona part de la tropa que fem encreuats a Catalunya. La majoria ens coneixem de jugar a l'Scrabble des de fa molts anys i de fer campionats.

INNOVACIÓ

El color ho és tot. Si s'observa una reacció blavosa, hi ha potencial SWIMCOUNT

Un examen domèstic per al semen

Una empresa creada per investigadors de la UAB comercialitza el SwimCount, un test fàcil i ràpid per avaluar la fertilitat masculina

 MARC ROVIRA
mrovira@lrp.cat

D Cinquanta euros, una erecció i tenir uns minuts de paciència. És el que costarà saber quina és la qualitat del semen d'un home. El Centre d'Infertilitat Masculina i Anàlisi de Barcelona (CIMAB), una empresa creada per investigadors de la Universitat Autònoma, treu al mercat SwimCount, un test domèstic que avalua la fertilitat masculina. El seu

punt fort respecte d'altres productes similars que hi ha al mercat és que el SwimCount mesura no només la quantitat d'espermatozoides d'una mostra de semen, sinó també la mobilitat progressiva, és a dir, la seva capacitat per moure's en línia recta. El grau d'activació i de mobilitat que tenen els espermatozoides és clau -tant o més important que el nombre-, per possibilitar un embaràs. "Els espermatozoides que mostren una motilitat baixa o que són immò-

Avançar el diagnòstic

D L'any 1980, la mitjana d'edat de les dones que eren mares per primer cop era de 28,2 anys. Avui dia, l'edat mitjana s'enfila per sobre dels 32,5 anys. El progressiu endarreriment de la maternitat afecta els índexs de fertilitat. Segons l'OMS, una parella no és infèril fins que no ha passat un any des que intenta aconseguir un embaràs sense èxit. Estalviar aquest any d'incertesa a les parelles és l'argument que defensa el SwimCount. "Permetria diagnosticar abans el problema, i com que la dona seria més jove, s'incrementaria l'èxit d'embaràs amb mitjans de reproducció assistida", explica Agustí Garcia. "L'edat materna és un factor determinant en l'èxit dels tractaments de reproducció, per això el diagnòstic precoç de la infertilitat masculina permetria augmentar les possibilitats d'èxit", revela Garcia. El SwimCount estarà disponible a l'Estat espanyol, Portugal i el Marroc. CIMAB distribuirà el producte a través de la seva filial Cimab Ibérica, empresa dedicada a la comercialització de productes per tractar la infertilitat masculina.

bils no són capaços d'arribar fins a l'òvul per fecundar, de manera que la motilitat espermàtica és un paràmetre de qualitat del semen fonamental per aconseguir l'embaràs natural. SwimCount és l'única prova domèstica que té en compte aquesta variable i que ofereix una fiabilitat superior al 90%", destaca Agustí Garcia, director general de CIMAB.

El funcionament de l'invent és molt senzill, similar al d'un test d'embaràs. Cal dipositar una petita mostra de semen sobre el dispositiu i, passats 30 minuts, es desencadena una reacció química que avalua la qualitat de la mostra. El color de la finestra del resultat indica si la quantitat d'espermatozoides mòbils està per sobre o per sota del llindar de 5 milions d'espermatozoides mòbils per mil·lilitre, el límit que, segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), cataloga l'esperma dins els paràmetres de la normalitat. En aquest sentit, si la finestra no s'altera i es queda de color blanc, vol dir que aquell esperma té un potencial fecundador limitat. I, avís per a navegants, que sigui "limitat" no vol dir que l'embaràs sigui impossible.

MADE IN CATALONIA

Univers 'big data'. Albert Isern és el CEO de Bismart

Convidats de Bill Gates

L'empresa catalana Bismart desenvolupa una solució basada en 'big data' que ha merescut el reconeixement de Microsoft

M. ROVIRA
mrovira@lrp.cat

Bismart és una empresa tecnològica catalana, amb seu a Barcelona, que és especialista en el tractament i l'anàlisi de dades, el que es coneix com a *big data*. Bismart posa de manifest que les solucions i eines que ofereix "resolen els grans reptes amb què es troba qualsevol organització, pública o privada". Al mateix temps, també exposa que, només fent un ús encertat i una interpretació correcta de tota la gran massa d'informació recollida, s'aprofitarà realment el poder de les dades recopilades. Sabent destriar el gra de la palla, Bismart arriba a conclusions interessants. En aquest sentit, el desenvolupament d'uns models predictius que permeten identificar població vulnerable en risc d'exclusió social li

ha merescut un reconeixement de part del gegant Microsoft. La companyia de Bill Gates li ha obert les portes de la seva prestigiosa conferència anual, Microsoft Inspire. La cita suposa la presentació que fa Microsoft a clients i col·laboradors de les prioritats, estratègies, iniciatives i reptes que es fixa la companyia. És el lloc idoni per esbrinar cap a on pensa Microsoft que evoluciona el món. Albert Isern, CEO de Bismart, va ser ponent en l'esdeveniment que la setmana passada es va dur a terme a Las Vegas, als Estats Units. Gràcies al triatge tecnològic de les dades i al dispositiu Eldcare, que s'instal·la a la llar de la persona d'edat avançada i que es connecta de manera remota amb els tècnics d'atenció social, Bismart ofereix, segons Microsoft, una de les cinc solucions més importants del món en matèria de serveis socials i sanitat. A través del *big data*, Bismart correlaciona diferents fonts de dades per identificar les persones més vulnerables, amb l'objectiu que l'administració pública pugui identificar qui necessita realment mesures d'ajuda social. "L'envelliment de la població és un tsunami que ens aixafarà. Les nostres solucions, basades en la intel·ligència artificial i l'anàlisi predictiva, són la manera més efectiva de lluitar contra l'exclusió social i de millorar la salut de la població en general", explica Albert Isern.

Creu i ratlla a l'oli de palma

L'oli de palma s'ha convertit en l'aliment que cal evitar si sigui com sigui per aquells que busquen respectar una dieta verge d'additius processats. La creixent mala fama d'aquest greix d'origen vegetal, fins ara present en una infinitat d'aliments i productes, ha portat empreses del sector de l'alimentació a investigar per buscar alternatives que, almenys sobre el paper, semblin més saludables. Coincidint amb el cinquantè aniversari de la marca, Nocilla, la crema de cacau que produeix Idilia Foods, successora de la catalana Nutrexpia, ha anunciat que veta l'oli de palma de la seva recepta. L'alternativa per mantenir inalterable el seu característic sabor és oli de gira-sol i mantega de cacau. La nova recepta de Nocilla suposa una reducció "de més d'un 40% dels greixos saturats en el perfil nutricional del producte", segons la marca, que aclareix que, tot i això, es manté el sabor tradicional.

Durant anys, Nocilla ha estat un aliment molt popular a l'hora d'esmorzar i de berenar per als nens i els joves, precisament un segment de població que està molt amenaçat pels índexs creixents d'obesitat i pels efectes que causen en la salut els aliments ultraprocesats.

LA CONVERSA

ROSER ROSÉS Refugiada a Rússia durant la Guerra Civil espanyola

“Creia que a l'URSS era més lliure”

MERCÈ MIRALLES
mmiralles@lrp.cat

▶ Té 92 anys... 92! La Roser Rosés és eixerida i menuda; es mou com una joveneta d'ulls penetrants. Han vist tantes coses, aquests ulls, que han après a acceptar la vida tal com és, sense enganyar-se. Ho sabem xerrant amb ella i pel seu llibre, *Trenes tallades. Records d'una "nena de Rússia"* (2016, Edicions Cal·lígraf). “Aquest llibre m'ha canviat la vida. M'ha donat moltes il·lusions, moltes alegries. És un regal inesperat en la vellesa”, explica. Són records de molts anys d'exili, que van començar el 1938, als 12 anys, quan els pares la van enviar a Rússia -l'URSS, aleshores-, amb centenars de nens, per posar-la a recer dels estralls que estava causant a Barcelona la Guerra Civil. Havien de ser uns mesos, però va trigar nou anys a poder tornar a casa. D'aquests nou anys, set i mig els va passar a Rússia, i la resta, a Mèxic, on hi havia l'oncle Víctor, que havia facilitat que participés en l'expedició i que després va fer possible el seu retorn. Va tornar a veure els pares i el germà el 1947. Tenia 21 anys.

La Roser Rosés va tenir experiència, en poc més d'una dècada, de la Guerra Civil i la Segona Guerra Mundial, i de la postguerra plena de dificultats econòmiques i del franquisme i la seva repressió brutal. No fa pas tant, que va començar a explicar el seu periple vital a Rússia, ple de llargs i penosos desplaçaments a causa de la guerra amb els alemanys. Segueix fent presentacions del llibre -que al principi eren unes notes a l'ordinador, pensades com un llegat per a la família-, i xerrades. A les presentacions, du un llapis de memòria per ensenyar els recorreguts que va fer des de l'exili fins a la repatriació.

Les preguntes s'acumulen. S'amunteguen una al damunt de l'altra. Nou anys? Passant d'una guerra a una altra? Als 12 anys? Com es va sobreposar? “Em concentrava en el dia

REFUGIADA

“Em van acollir en un país, la Unió Soviètica, on em volien, interessadament o no, en això no m'hi poso”

GUERRES

“La Segona Guerra Mundial ho va destrossar tot. Mentre no hi va haver guerra es pot dir que a Rússia vivíem bé”

REPÚBLICA

“La República va ser una època molt oberta, i maca. Si hagués continuat, Espanya hauria estat molt diferent”

GROC

“No puc entendre que un ministre digui que el llacet l'ofèn. I si és veritat, que calli”

a dia.” Deixar escapar el cor, per a aquells “nens de Rússia”, era un luxe. “Aquella era la realitat. No podia pensar en els pares, en el sentit de dir: «Ai, si els tingués aquí!»... A part que no soc pessimista de mena. Això hi fa molt, perquè si ets pessimista estàs més a prop de la mort.”

Rosés narra els seus records com ho hauria fet als 12, 13... als 21 anys. No escriu com la dona que és ara. No rellegeix els fets amb allò que sap ara. No reinterpreta. I del règim soviètic, què en pensava? “Jo només ho vivia. Vaig anar amb la tieta [que va acabar fora de la colònia per la seva actitud crítica]. Ella veia altres coses, però jo... Jo feia el que feia tothom. I al començament no estava pas malament! De l'adoctrinament que es parla, jo me'n vaig adonar després.” I segueix: “Els més grans, potser sí que estaven més polititzats i feien actes d'exaltació de la segona pàtria, Rússia. I jo hi pensava, si potser ho seria, una segona pàtria... No m'hi capficava, però.” Alguna vegada -molt poques-, quan ha parlat en públic, algú li ha insistit perquè fos crítica amb l'URSS. “Vaig ser ben acollida. Em van acollir en un país, la Unió Soviètica, on em volien, interessadament o no, en això no m'hi poso. I, en canvi, què passa amb els refugiats que van creuar la frontera, com els van acollir a França? Només hi va haver una diferència de mesos, entre el meu acolliment i el dels nens que marxaven amb els seus pares...” Les coses no són blanques o negres. Els judicis sumaríssims sobre la història poden ser paranyos.

Quan va tornar, ja amb 21 anys, es va trobar un escenari ben diferent de la República feliç d'abans de la guerra que recordava. “Sent dues dictadures, aquí i a l'URSS, creia que a l'URSS era més lliure, perquè allí, al començament, tenia una vida regalada, estava tot resolt. Després, la Segona Guerra Mundial ho va destrossar tot. Però mentre no hi va haver guerra amb els nazis, es pot dir que a Rús-

Els cabells trenats per la mare

▶ Mentre no va esclatar la guerra entre russos i alemanys, la vida de la Roser a l'URSS va ser prou tranquil·la. Al costat, una de les seves fotos preferides d'aquells temps. Està entre dues amigues, durant un curs d'infermeria a la colònia -com s'anomenaven les cases on es distribuïen els nens-, a Pravda, a la rodalia de Moscou. A sota, la Roser “de Barcelona”, amb les seves trenes, a la portada del llibre. Al costat, quan li van tallar, per higiene -com a totes les nenes-, al vaixell camí de Leningrad, el 1938. Les havia trenat la mare i les va conservar durant anys, fins que les va haver de vendre, per pura supervivència, poc abans de sortir de Rússia. Tenen el simbolisme de l'abans i del després. D'una nena que es va fer gran per força. En algun moment va pensar que potser no marxaria mai de l'URSS? “Hi pensava, però no hi podia fer res.” La Roser encarna molt bé un pensament: si un problema té solució, per què t'hi caprigues? I si no té solució, per què t'hi caprigues?

Rosés, al costat de la figura d'una nena amb les trenes a les mans

➔ JUANMA RAMOS

sia vivíem bé." Tot el que havia viscut s'ho va haver de quedar per a ella. A casa, amb els pares i el seu germà, el pacte de silenci va ser explícit, li ho va dir la mare: tothom havia patit molt, era millor no parlar-ne. Però per a la Roser, que s'esperava poder compartir el que havia viscut, va ser un tràmol haver d'empassar-se tantes coses. Era la por, diu ara. L'oncle, que la va reclamar des de Mèxic i va aconseguir que pogués retrobar-se amb la família, li va fer prometre que mai, mai, diria que havia estat a l'URSS. Per a tothom ella havia estat refugiada a França. "Vaig venir molt allionada pel *tio* Víctor per no explicar que havia estat a l'URSS. Aquesta repressió, de bon començament... Pensava: «Un dia vindrà la policia i em descobriran!» Sempre tenia aquest neguit."

Recorda els pares. "Em va costar de pair, el silenci, però si hi penso ara, crec que va ser com una entesa. Havia arribat amb papers falsos, i a un poble, Mollet, on les notícies s'escampaven més fàcilment. Tot plegat em feia estar alerta, per no relliscar. Amb els pares va ser com un pacte: ells no sabien res de mi i jo no sabia res d'ells. Així, si ens interrogaven, no podríem explicar el que no sabíem. Va ser por i va ser una manera de protegir-nos." Durant els set anys i mig passats a Rússia, no saber res de la família, si eren vius o morts. Quan va tornar no li va faltar l'afecte. "Em sentia estimada, ho veia, ho sentia, era una evidència. Però el fet de no poder parlar-ne hi feia molt, era com una barrera que ens separava."

Pensa en el franquisme. "També em va afectar, et condicionava, encara que mantenies l'esperit d'allò que estimaves: la llibertat, la República, el que tenia abans de la Guerra Civil. Sí, era feliç, amb la República... i això també ens ho volien treure del cap." Els ecos del que va aprendre a l'escola abans de la guerra la van mantenir dempeus: amor per la pròpia terra i la pròpia llengua. "La República va ser una època molt oberta i molt maca. Si hagués continuat, Espanya hauria estat molt diferent, molt..."

Amb el seu marit, no en va parlar gaire, d'aquells anys d'infantesa i primera joventut. Ni tampoc amb els fills. Fins que no fa tants anys, cap al 2006, sense saber per què, ho va comentar amb un grup d'exalumnes de les escoles de la República. Explicar aquells anys, posar-los per escrit -si més no una part-, què va representar per a la família? "Es fan càrrec dels patiments, es fan càrrec de la història. També m'ha apropat més als meus fills."

EN DETALL

► **Potser la resposta és evident, però li ho vull preguntar: què va tenir de dolent i què va tenir de bo, un exili de nou anys?**

Dolent, el patiment. Fam, viatges gairebé mortals de necessitat, desplaçaments apressats i mal organitzats durant la guerra amb els nazis, en aquell país que no s'acabava mai... Aquests patiments són la part negativa. Afortunadament, també em vaig omplir de vivències impensables, que no hauria viscut, i menys en aquella època en què no es viatjava. Cultures diferents, maneres de viure la vida diferents... Tot això enriqueix, va fer un pòsit que m'ha donat seguretat. I una manera de viure, d'estalviar, de pensar que la societat de consum no ho és tot.

► **Quan parla de societat de consum, es refereix a l'impacte que va sentir quan van fer parada als Estats Units, camí de Mèxic?**

Sí, va ser fatal. Aquella explosió de riquesa, de benestar, de llum... Va ser com una bufetada.

► **Amb la perspectiva que li ha donat la vida, què pensa de les manifestacions franquistes al Valle de los Caídos?**

Són molt desgraciats. No es dona importància a la cultura i és la base perquè la persona aprengui a raonar per si mateixa i vegi la realitat. Cultura! Cultura! És l'única arma en què crec. No puc entendre que un ministre digui que el llacet groc li fa mal als ulls i que l'ofèn. No ho puc entendre. I si és veritat, que l'ofèn, que calli, és el seu problema.

► **I l'exili i la presó de polítics?**

Durant el franquisme podia passar, però en nom de la democràcia? No! Un cop passat el franquisme, era inimaginable veure això! Anem enrere...

► **Què voldria transmetre de la seva experiència, obrir les mentes?**

Cultura, saber, coneixement... És un granet de sorra molt petit, però el poso amb molta il·lusió.

Tendresa, Les fotos que es tenen a la vida, solen ser de pau, d'alegria. La dificultat no es fotografia, però es pot recordar igualment

➔ ED.
CAL·LÍGRAF

SALUT

OPINIÓ

Josep Maria Argimon

Directiu del Departament de Salut

L'impuls de la salut mental

La legislatura passada, un dels principals reptes que es va marcar el Departament de Salut, amb el conseller Toni Comín al capdavant, va ser potenciar l'àmbit de la salut mental, que molts cops ha estat una de les germanetes pobres del sector. Durant la crisi econòmica, tots els indicadors de salut van millorar o es van consolidar, excepte els de salut mental. A més, les dades també indiquen que una de cada quatre persones patirà un trastorn mental al llarg de la seva vida. Era obvi, per tant, que s'havia d'actuar, fer més prevenció i també que la comunitat ha d'acompanyar aquestes persones. Apostar per una visió més comunitària i no tan hospitalària. Més domicili i comunitat i menys hospitals per tractar els pacients. Aquest canvi de model es va traduir amb una dotació

L'EFECTE DEL 155

“La ingerència de l'Estat ha fet que s'aturessin alguns aspectes del pla”

addicional de 70 milions d'euros, la qual cosa suposava l'increment pressupostari més gran de la història en salut mental. Una injecció econòmica que va ser molt ben rebuda i que, per exemple, ha permès contractar més de 500 professionals.

Es va redactar un ambiciós pla estratègic, es va començar a treballar per implantar aquest nou model i la reforma va anar avançant. Tot un èxit per al sector. Però l'Estat espanyol i el 155 van intentar escapçar aquest projecte i van enviar a la presó i a l'exili el govern que havia impulsat aquesta revolució en salut mental. Ara bé, els professionals no es van quedar de braços plegats i van continuar lluitant perquè aquest nou sistema funcionés. “A l'àmbit de la salut mental sempre li ha costat entrar en el criteri general de la salut i ara, de mica en mica, aquesta percepció està canviant”, comenta un membre d'un

29 de gener

Més d'una vintena de persones van viatjar fins a Brussel·les el 29 de gener passat per tenir una trobada de feina amb Toni Comín en un moment en què les nostres institucions estaven intervingudes i la màxima responsable del sector era la llavors ministra de Sanitat, Dolors Montserrat. “Va ser una trobada molt prolífica. Ens pensàvem que seria més emotiva que no pas laboral, però va ser al contrari. El conseller, al començament, ens va parlar de la seva família i de la seva filla, però de seguida va començar a repassar els temes que havíem de tractar”, destaquen.

Campanya sobre la salut mental a Barcelona el 2016

A. PUIG

col·lectiu de professionals d'aquest àmbit, amb qui em vaig entrevistar fa unes setmanes. Tot i això, van decidir fer un pas més i alguns representants dels grups de treball del pla estratègic van decidir anar a Brussel·les per mantenir una reunió amb el llavors conseller Comín. Era la seva manera de protestar contra els infames i injustos empresonaments i exilis. “També vam trobar que era de justícia explicar-li de primera mà com avançava la reforma que ell va impulsar”, afegixen.

Tot i aquesta lluita contra el 155 que ha dut a terme aquest col·lectiu, la ingerència de l'Estat espanyol ha fet que s'aturessin alguns aspectes del pla de salut mental. Un dels més importants va ser el bloqueig de la creació de més places de llar residencial.

Al marge d'aquesta situació, els

professionals de la salut mental també han comprovat com el ciutadà de peu s'ha vist tocat i afectat pel fosc panorama que ha viscut el país en els últims mesos. Arran de les càrregues durant el referèndum de l'1 d'octubre, el Departament de Salut va posar en marxa un programa per atendre les persones que van patir trastorns emocionals. I és que en molts casos, les persones que s'han vist exposades a situacions crítiques i de violència poden patir trastorns per estrès agut, que apareix al cap de pocs minuts d'haver patit o presenciat un fet estressant, o el denominat trastorn per estrès posttraumàtic, d'aparició més tardana i caracteritzat per tenir records i somnis angoixants i per patir ansietat. “És obvi que en els últims mesos hi ha hagut una gran pressió des del punt de vista psicològic per a tota la ciutadania i hem trobat pacients amb símptomes d'ansietat”, conclouen.

La república es fa votant.

Fes-te republicà a www.lrp.cat i vota els
Premis Republicans de l'Any fins a l'01.09

17607-1919240

LA REPÚBLICA

La República de les arts

Llibre recomanat per...

Ulisses, de James Joyce. Una història fonamentada en la incoherència que portarà a descobrir una nova dimensió de l'existència humana.

Manel Margalef Artista

LA VIDA ÉS UN FESTIVAL

Catalunya viu un auge de festivals musicals. Cada cop n'hi ha més –uns 400 actualment– i s'han convertit en l'eix principal del negoci musical català. Els promotors en són la clau

CARINA FILELLA
cfilella@lrp.cat

▶ Mai no hi havia hagut tants concerts en viu a Catalunya com l'any passat, quan es va superar la xifra històrica dels 20.000, que van sumar 13 milions d'espectadors. I la facturació s'ha incrementat fins al 167 milions d'euros, una xifra que, segons l'Anuari de la Música 2018 –elaborat i presentat recentment pel Grup Enderrock i per l'Associació de Representants, Promotors i Màners de Catalunya (ARC)–, s'equipara a la de fa quinze anys, abans de la crisi. Amb aquestes dades a les mans, també queda clar que el negoci musical català té un nom: festivals. A Catalunya se n'organitzen uns 400 a l'any. Hi ha un auge

de festivals; “un boom”, diu Jordi Gratacòs, president de l'ARC, que fa que aquest sector s'emporti bona part de la facturació de la indústria musical.

Qui hi ha al darrere dels grans festivals? La immensa majoria estan en mans privades. De grans grups promotors, com Doctor Music i Live Nation, i de més petits (o més ben dit, de menys gegants, perquè els números econòmics amb els quals es mouen són ben alts), que assumeixen bona part del risc econòmic. Només a l'ARC hi estan associats una seixantena de promotors i de representants.

Doctor Music, una promotora creada per Neo Sala –president actual, tot i que fa dos mesos una empresa alemanya va adquirir dos terços de la companyia– va organitzar el 1996 el Doctor Music Festival a Escal·larre. Se'l va considerar el primer ma-

Un Sant Jordi a finals d'estiu

Cada cop més, el sector del llibre ha decidit no fer vacances a l'agost per preparar a consciència l'inici del curs amb la Setmana del Llibre en Català. La cita guanya força any rere any, i els editors es reserven per a l'ocasió el llançament de novetats que han de marcar el curs de la tardor. Aquest any,

250 novetats, entre les quals podem trobar la reaparició de Marta Rojals, les memòries d'infantesa de Joan Margarit i traduccions de Steiner, Duras, Faulkner i Conrad. Un oasi a finals d'estiu.

David Marín dmarin@lrp.cat

Públic en un dels concerts del Primavera Sound de Barcelona ➔ PRIMAVERA SOUND

EN MANS PRIVADES

“Els festivals han de sobreviure buscant finançament privat; voler fer-ho amb diners públics és un error”

GRANS EQUIPS

“El públic compra les entrades i veu l'artista, però no es fa el càrrec de la quantitat de gent que hi està implicada”

GUANYES

“Els grans artistes posen condicions tan draconianes que al final al promotor li queda un 2 o 3% net”

crofestival del país. Per al juliol de l'any que ve en preveu una reedició, al mateix prat de la vall d'Àneu. Entre aquest grup promotor i un altre, Live Nation, es reparteixen una part grossa del pastís de la música en viu a Catalunya, pel fet que treballen en exclusiva amb molts dels grans artistes internacionals. Live Nation, que és una multinacional, té al país el seu embrió en el català Gay Mercader, que va ser el primer a portar els Rolling Stones a Barcelona, pocs mesos després de la mort de Franco.

TRES EN UN

Els festivals se'ls reparteixen unes quantes promotores. Concert Studio en munta tres: el festival del Mil·leni i el Jardins de Pedralbes, a Barcelona, i des de l'any passat, el Festival Internacional de Música de Cambrils, del

els festivals, a més dels guanys que comporten a la zona on es muntan, també aporten un fet que no es pot comptabilitzar econòmicament: el prestigi. Només al Jardins de Pedralbes que fa quinze dies va tancar la sisena edició, Concert Studio ha treballat amb un pressupost de 3,5 milions d'euros i sense ajuts públics: “Sense el patrocini privat seria absolutament inviable un festival com aquest, perquè la infraestructura és molt cara; és diferent quan munten un festival en sales que ja existeixen i que disposen de l'equipament”, diu Martín Pérez. L'assistència, com l'any passat, haurà superat els 50.000 espectadors: “Mentre els festivals s'omplien, estarà bé. El que mana és el públic, en tots els sentits. Qui fa gran un festival és el públic, que és el motor i el motiu del festival”, afegeix.

Martín Pérez va ser un dels pares del festival de Cap Roig, a Calella de Palafrugell, tot i que actualment està en mans d'una altra promotora, Clipper's Live. L'edició d'aquest any va començar el 13 de juliol i s'allargarà fins al 22 d'agost. Clipper's Live és la divisió d'Edicions Musicals Clipper's, creada fa deu anys per promoure i produir esdeveniments musicals. A més de gestionar la carrera de diversos artistes, aquesta promotora també té a les seves mans, entre d'altres, l'organització i la direcció del Suite Festival BCN Music Experience, un programa eclèctic que des de fa quatre anys té lloc al Liceu de Barcelona.

Un altre soci de l'Arc, The Project, desplega els tentacles per diferents cites musicals. Un, el Porta Ferrada, el festival estiuenc de Sant Feliu de Guíxols. També és l'empresa responsable d'altres festivals reconeguts com el Guitar BCN i el Voll-Damm Festival Internacional de Jazz de Barcelona, a més d'estar al darrere de més de 400 concerts anuals.

Moltes més promotores estampen el seu segell en els múltiples i heterogenis festivals que tenim al país. Sun Music porta les regnes del Canet Rock de Canet de Mar; la gironina RGB, el Festival Internacional de Música de Cadaqués; Èxit Management, el Clownia de Sant Joan de les Abadesses. El festival Castell de Peralada, un altre dels grans del país, és el més singular pel que fa a la seva organització, ja que té al darrere la família Suqué. Justament aquest juliol, la inauguració de la 32a edició del certamen es va dedicar a Carmen Mateu

qual van agafar les regnes després que l'esdeveniment quedés penjant d'un fil per la detenció del fins aleshores promotor, Antoni Mas, per un presumpte delictes d'estafa piramidal de més de 200 milions d'euros. Entre els tres festivals, Martín Pérez, director de Concert Studio, suma enguany 169 concerts. Per ell, el finançament privat és imprescindible i creu que els festivals que sobreviuen gràcies als diners públics són un error i acabaran desapareixent: “És la meua opinió. Els festivals han de sobreviure buscant-se el seu propi finançament. Un festival requereix una infraestructura professional, no és un acte folklòric. No és un alcalde de poble que vol portar determinat artista amb els diners dels impostos municipals. Als festivals hi ha un equip professional al darrere”, diu Pérez, que destaca que

LA REPÚBLICA DE LES ARTS MÚSICA

de Suqué, que en va ser la fundadora. I així es podria allargar la llista de promotors fins als 400 festivals i cicles musicals que hi ha al país, amb artistes i gèneres diversos.

EQUIP PROFESSIONAL

Qui es pensi que organitzar un festival és tan fàcil com muntar un escenari, situar-hi un artista a sobre i engegar la màquina de fer diners fent el càlcul de tantes entrades venudes, tants diners a la butxaca, s'equivoca de ple. En un macrofestival hi poden intervenir fins a un miler de persones: "Des dels regidors d'escenari, els que munten el so, la llum... fins a les empreses de seguretat, de transport, de lavabos químics, de tanques, de cerveses... En un macrofestival hi poden estar implicades entre 500 i 1.000 persones, directament i indirectament. En un gran concert, els números són aquests. Només per muntar l'escenari ja hi ha tota una empresa al darrere", explica Jordi Gratacòs, president de l'ARC i vicepresident de l'Acadèmia Catalana de la Música. Un equip d'entre quinze o vint persones hi treballa durant tot l'any, i l'equip humà s'engreixa a mesura que es van acostant els dies dels concerts. En els festivals més petits,

Nou reglament

El sector de la música a Catalunya reclama des de fa temps canvis en la legislació que permetin millorar les seves condicions. "Estem molt lluny de la legislació que hi ha a França", recorda Jordi Gratacòs. A França, quan un músic fa un concert, cotitza per una setmana. Aquí només cotitza per un dia. És només un dels exemples dels mals del sector. Per això ara han presentat a la subcomissió de música del Congrés dels Diputats —els partits l'han aprovat per unanimitat—, una proposta d'estatut de l'artista, que porti un nou marc laboral, legal i fiscal. Paral·lelament, des de fa dos anys, a iniciativa de l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC), la Generalitat i el sector estan treballant en el pla integral de la música, que ha d'optimitzar el sector de la cultura que més volum de gent i de negoci genera.

l'equip pot ser d'un centenar de persones: "El sector dels festivals implica moltíssima gent, i moltes vegades no ens en fem el càrrec. El públic compra les entrades i veu l'escenari i l'artista, però no s'adona de la gent que hi està implicada."

GUANYS A REPARTIR

I quan ja tenim els guanys, hi ha molta gent que para la mà. En un festival com el Jardins de Pedralbes, on les localitats costen entre 20 i 256 euros, la venda d'entrades representa, en el còmput general del finançament, el 70%. Si no tinguéssim finançament privat, tindríem pèrdues", diu el seu promotor, Martín Pérez. El president de l'ARC referma el fet que els comptes són fàcils: "Penseu que quan posem un preu d'entrada, per començar hi hem de descomptar l'IVA, que fins fa poc era del 21% i ara està rebaixat al 19%. Sobre el que et queda, després hi hem de descomptar el 8% per a l'SGAE, per als drets d'autor. També hem de descomptar el cost del lloguer de la sala, de l'escenari, de l'equip de so, de llums, tota la part tècnica, els camerinos, el càtering, els hotels, el transport... i tota la promoció (cartells, anuncis a la premsa...). Al final, com més gran és el festival i

el concert, el percentatge de benefici també és més petit", explica Jordi Gratacòs. A la repartidora de beneficis també hi tenen molt a dir els artistes, en funció del seu major o menor caixet: "Els grans artistes internacionals que venen i posen unes condicions tan draconianes que al final de tota la recaptació, al promotor li queda un 2% o un 3% net, perquè tot s'ho emporta el caixet del gran artista i el muntatge de la infraestructura", lamenta Gratacòs, que afegeix: "Et penses que és molt fàcil i que fent una multiplicació entre el públic que esperes i l'entrada que els cobres ja et surten els números, i no és així."

Cada concert i cada festival és diferent. "Tant pot ser que com a promotor t'emportis un 15% net abans d'impostos, com també que hi perdis diners, perquè hi ha concerts i festivals que moltes vegades es fan per promocionar l'artista. De vegades, portem un grup de promoció i és com una inversió, perquè hi perds diners. Molts festivals, quan han de fer la seva previsió, ja calculen que els dos o tres primers anys no guanyaran diners, perquè la inversió que has de fer no et surt a compte amb totes les entrades que tens, no només de venda al públic, sinó de patrocinadors

Adrià Puntí, a Porta Ferrada, i el promotor **Martín Pérez**. Al costat, el Castell de Peralada, un concert de Sting i de Texas a Cap Roig i els Jardins de Pedralbes
 CEDIDES / JOSÉ IRÚN

privats i públics, etc. Has de fer un càlcul d'inversió, i quan el festival ja té dos o tres anys de vida i és més conegut, ja pots apostar per grups més importants, pots apujar més el preu de l'entrada i anar equilibrant. Però hi ha molts festivals que pateixen molt", assegura el representant dels promotors.

Són aquests promotors els que normalment assumeixen el risc econòmic de muntar un esdeveniment musical que pot costar entre 1 milió d'euros i més de 3 milions. Però cada cas és un món. Alguns, com l'Acústica de Figueres i l'(a)phònica de Banyoles, tot i estar en mans privades, disposen de subvenció municipal i de la Generalitat, perquè són considerats festivals estratègics, i això fa que fins i tot puguin oferir algun concert gratuït. Altres, com el Clownia de Sant Joan de les Abadesses, posa 3.000 entrades a la venda i no més: "I si les ven totes hi ha un marge que ja tenen calculat", diu Gratacòs. Altres cites, com el BAM de Barcelona, com que estan organitzades per l'Ajuntament amb diners públics són gratuïtes.

En l'engranatge del finançament també hi té molt a veure la barra de bar, on anem a buscar les begudes per a les dues hores del concert. Les

3 milions d'espectadors

Els principals festivals de Catalunya van atraure l'any passat la xifra rècord de 3 milions d'espectadors.

400

festivals

A Catalunya hi ha, aproximadament, al llarg de tot l'any, 400 festivals. S'han convertit en l'eix principal del negoci musical català, segons recull l'Anuari de la Música 2018.

barres són una altra font d'ingressos important per als organitzadors de festivals. I més, si una marca de cervesa, per exemple, hi posa diners perquè hi aparegui el seu logotip.

SENSE RISC

El fet d'haver de tenir beneficis comporta, però, un problema: els promotors no s'arrisquen a portar grups poc coneguts o alternatius o amb menys seguidors. Programar una gran figura internacional, encara que cobri un caixet molt alt, assegura omplir l'aforament. Tenir un gran cap de cartell és garantia d'èxit, però això va en detriment de la gran majoria de grups, dels que intenten viure de la música. "Els grups emergents ho tenen cru", lamenta Jordi Gratacòs [vegeu l'entrevista a la plana següent]. Per a molts músics viure de la música és, encara, una utopia. I els festivals han fet que les diferències entre els grans i els mitjans i petits siguin abismals. Al davant dels grans caixets d'un artista internacional de primera fila, els grups capdavanters catalans tenen un caixet que pot anar dels 10.000 als 30.000 euros, però la majoria dels grups cobren de 3.000 euros cap avall.

El sector dels festivals, sobretot

dels grans i dels d'estiu, està en ratxa. Segons les xifres de la indústria musical del darrer any, els festivals s'emporten bona part del guix de la facturació. N'hi ha molts. Potser massa, si tenim en compte que el públic no augmenta al mateix ritme i això ha fet que, com que hi ha més festivals, la mitjana d'assistents hagi baixat. El promotor Martín Pérez, però, és optimista, i veu els festivals com una experiència de vida indispensable: "La meua opinió és que cada vegada hi ha més gent que va als concerts en viu. Una persona que no hi ha anat mai, quan hi va un dia, es converteix en un fan, perquè li aporta una experiència vital. Regalem més experiències que coses. Cada vegada hi ha més públic als concerts que és gent que no hi havia anat mai, perquè descobreix un món que no coneixia", diu. I això que, afegeix: "La gent no va al concert amb la mateixa facilitat amb què va al cinema, no només per una qüestió econòmica, sinó de concepte. La diferència és que en un cas no hi has de participar; t'asseus i ja està, però, en canvi, al teatre o en un concert, d'alguna manera, hi prens part; els aplaudeixes o els xiules, però hi has de participar, i això et compromet", assegura Martín Pérez.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS MÚSICA

JORDI GRATACÒS President de l'ARC
(Associació de Representants, Promotors i Mànegers de Catalunya)

“Creix el nombre de festivals, però no hi ha prou públic”

CARINA FILELLA
cfilella@lrp.cat

L'Anuari de la Música 2018, que acaben d'elaborar el grup Enderrock i l'ARC (Associació Professional de Representants, Promotors i Mànegers de Catalunya), diu que la indústria musical catalana ha assolit una facturació rècord de 189 milions d'euros gràcies a la música en viu i, sobretot, a la facturació dels principals festivals privats, que en els últims deu anys han crescut un 109%.

Gràcies als festivals s'han acabat els anys foscos per al sector?

Genèricament, les dades són positives perquè s'ha repuntat una mica des de la crisi que vam patir fa deu anys. I els festivals són els que més pes tenen dins de la facturació.

Cada cop n'hi ha més i més grans?

Hi ha hagut un creixement exponencial de festivals al nostre país. Hem detectat que el gran pes de la indústria i de la facturació se'n va cap als festivals, sobretot cap als de gran format. La música en viu ha crescut, sí, però el pes important és per als festivals; les sales de concerts repunten, però poc. I el públic continua en crisi. Entre els joves de 18 a 25 anys hi ha un índex d'atur del 40%: el que fan es guardar els diners per pagar-se les entrades dels macroconcerts, que són molt cars, i no tenen diners per anar als concerts que es fan en el dia a dia a les sales.

Han notat canvis en els hàbits de consum musical dels joves?

Hi ha un fet important: el gran pecat original de considerar música = gratis. L'equació és aquesta. La gent ara pot escoltar qualsevol tipus de música a

CARA I CREU

“Hi ha hagut un creixement exponencial de festivals i cada vegada es programa més música, però la mitjana de públic disminueix”

MÉS PES

“El gran pes de la indústria i de la facturació se'n va cap als festivals, però sobretot cap als festivals i els concerts d'estiu de gran format”

PRECARIS

“Avui dia, ser mànager d'un grup català és una mica suïcida, perquè no hi ha tanta sortida. Hi ha els quatre o cinc grups capdavanters, que es mengen tot el mercat, però la gran immensitat dels grups no es poden guanyar la vida”

internet, de qualsevol país del món i de manera gratuïta. Però a l'hora de consumir i de pagar per aquesta música, ho acaba fent no comprant discos, sinó anant a concerts en directe. I més, als festivals. Per això han pujat tant en els últims anys. El nom *festival* ve de *fiesta*. El fet d'anar a un festival és més un fet social, d'anar tota la colla; molts compren l'entrada uns mesos abans, i ni tan sols coneixen el 80% dels grups que hi actuaran. Coneixen els caps de cartell, però a la resta, no. El festival serveix per anar de festa, però anar a un concert a una sala, encara que costi 10 euros, no té aquest concepte. El festival continua sent el *leiv motive* perquè la gent se'n vagi de festa.

Les entrades als festivals s'han encarrir en els últims anys?

Durant els anys de la crisi, qui ha fet l'esforç econòmic ha estat l'empresa privada. Quan hi va haver l'augment de l'IVA de les entrades, els preus no van augmentar perquè els que van assumir la pèrdua van ser les sales de concerts i els organitzadors dels festivals. Hi ha una dada important, també: la Generalitat, en els últims deu anys, va disminuir els pressupostos de Cultura -i de música, en concret-, un 43%. L'any passat, el pressupost va augmentar un 4%, però és insuficient. Això vol dir que molts festivals han d'apostar per figures i artistes coneguts, que portin més públic. El risc que haurien d'assumir a l'hora de programar i donar a conèixer grups novells, que després potser seran més famosos, no l'assumeixen; no arrisquen.

Això perjudica els grups que no són caps de cartell?

Si repassem els festivals que hi ha arreu del país, excepte aquests més in-

dies, com ara el Primavera Sound i el Sónar, la gran majoria de festivals van repetint artistes; són els mateixos caps de cartell. Per això ens trobem que hi ha una piràmide molt allargada, en la qual hi ha uns grans caps de cartell -tant si son del país com internacionals-, i una buidor de grups mig coneguts o desconeguts. El que ha passat al sector és el que ha passat a la societat: la classe mitjana ha perdut. S'han anat diferenciant molt els grans noms i la classe mitjana de grups, que fan el que poden. Hi ha molta precarietat dins del nostre sector. En els grans festivals es contracten grans grups, que cobren grans caixets, mentre que la resta de grups encara gràcies si cobren.

Els catxets dels artistes han augmentat en aquests últims anys?

S'han ajustat molt, per la senzilla raó que anys enrere, molt abans de la crisi, els concerts gratuïts organitzats per les entitats públiques els van inflacionar; hi va haver una inflació de preus i això

Jordi Gratacòs, president de l'ARC i vicepresident de l'Acadèmica Catalana de la Música, diu que els festivals han de programar artistes consolidats i grans, per cridar més quantitat de públic i això fa que hi surti perdent el gran nombre de grups i artistes menors i que estant per descobrir. Més del 95% dels grups, diu, no es poden guanyar la vida amb la música.

ho portem heretat gairebé des de la Transició. Abans de la Transició, les festes majors eren de pagament; hi havia un envelat i els nostres pares i avis pagaven per entrar a ballar. A partir de la Transició, es van començar a fer concerts gratuïts, d'alguna manera per celebrar que "el carrer és nostre". Hi va haver una inflació gran. Grups, per exemple, que cobraven 200.000 pessetes [1.200 euros], si sonaven molt a la ràdio en dos o tres mesos doblaven el caixet. Això s'ha anat regulant i a causa de la crisi s'han anat ajustant els caixets. No obstant això, el músic continua estant en una situació molt precària. Ha augmentat el nombre de concerts, però paradoxalment ha disminuït el nombre d'assistents de mitjana als concerts. Hi ha més festivals i una mica més de públic en números globals, però la mitjana disminueix.

A què es deu?

Hi ha molta oferta. Han crescut els festivals i cada vegada es programa més

música. En els últims anys, han sortit molts músics, i de qualitat, però no tenen sortida perquè no hi ha prou públic. Hi ha més oferta que demanda.

Hi ha massa festivals, al país?

Ara s'està dient que hi ha una bombolla. Creixen els festivals en capacitat i en nombre d'espectadors, però no hi ha prou públic. Això farà que molts deixin de tenir els ingressos necessaris i que vagin caient. La classe mitjana i baixa de festivals, que poden ser molt interessants, si no tenen públic ni subvencions suficients corren el risc de perdre's. Les entitats públiques tenen cada vegada uns recursos més limitats i han decaïgut molt les aportacions públiques. Per tant, els festivals han de programar artistes consolidats per cridar més públic. Qui hi surt perdent són els grups que estan per descobrir.

Segons l'Anuari, tampoc no hi ha prou presència d'artistes que cantin en català als festivals. Per què?

La formació i l'educació musical del públic és molt limitada, també. La gent que ara mira la televisió i escolta la ràdio es troba que l'oferta és molt comercial. La música feta al país gairebé només surt a les emissores públiques. Per què no hi ha música de grups catalans als festivals? Perquè no estan prou promocionats, és així de clar. Avui dia, ser màner d'un grup català és una mica suïcida, perquè no hi ha tanta sortida. Els quatre o cinc grups capdavanters es mengen tot el mercat i tenen un caixet suficient per poder mig viure de la música. Però la gran immensitat dels grups no es poden guanyar la vida amb la música. Això és greu, perquè el sector de la música, si el comparem amb els altres sectors de la cultura, és el més gran i el que més diners mou.

Fa temps que reclamen una nova regulació del sector.

Sí, necessitem que es millori. A Fran-

Jordi Gratacòs, després de la presentació a Barcelona de l'Anuari de la Música 2018, editat pel grup Enderrock i l'ARC JOSEP

LOSADA

ça, quan un músic fa un concert, cotitza per una setmana. Aquí, només per un dia. El nostre sistema està molt mal fet. Ara hem presentat a la subcomissió de música del Congrés dels Diputats una proposta d'estatut de l'artista. L'handicap que tenim aquí és que depenem de les lleis de Madrid, i ens interessaria que totes les lleis que s'han anat acumulant es poguessin governar des del nostre país. Fer cau i net, començar de zero. Des de fa dos anys, a iniciativa de l'ICEC (Institut Català de les Empreses Culturals) també hem treballat el pla integral de la música, que tracta tots aquests temes legislatius i de necessitats que té el sector.

Un sector amb moltes branques.

És calidoscòpic, té moltes cares. No és el mateix l'òpera que el rap o el hip-hop. I no es tracta només d'estils: no només hi ha música en viu, sinó tota la indústria discogràfica i la digital. També hi ha el sector professional: el 99% dels que organitzem concerts i festivals hem entrat en aquest sector per una motivació cultural i, en canvi, no hi ha cap mena de formació. Tu et fas promotor de música i no hi ha formació. Per això durant molts anys ha passat que s'han organitzat festivals i han durat un any, perquè no hi ha una base professional. Et penses que és molt fàcil i que fent una multiplicació entre el públic que esperes i l'entrada que els cobres ja et surten els números. No és això. Organitzar un estival no és només posar un escenari i un artista.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

ELS MÉS
VENUTS
Ficció

La desaparició
de Stephanie
Mailer
Joël Dicker

Permagel
Eva Baltasar

Teoria general
de l'oblit
José Eduardo
Agualusa

La força
d'un destí
Martí Gironell

Les vuit
muntanyes
Paolo Cognetti

OPINIÓ

Què he de fer per publicar?

Fa unes setmanes, vaig treure el nas per la celebració dels 40 anys de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana. Estrenaven manifest i logo, i renovaven l'empenta per aconseguir més lectors, que, al cap i a la fi, és la mare dels ous quan un s'endinsa en les entranyes del món del llibre. Mai no m'havien envoltat tants editors per metre quadrat. Bé, potser sí, però no amb aquesta densitat. La falta de llibreters, agents, periodistes i escriptors habituals en aquests saraus, feia que els editors encara destaquessin més. Hi havia exponents d'altres baules de la cadena, però pocs si ho comparem amb altres festes, i val a dir que al gremi, de festes, no en falten.

El cas és que veient l'elevada concentració d'editors a la terrassa del Centre d'Art Santa Mònica, contents, bevent cava i cervesa i menjant un graó perdut entre el canapè i el *montadito*, em va venir al cap la pregunta recurrent que em fan amics que escriuen,

La pregunta
surts de veure
els editors
com un mur
impenetrable

ADA CASTELLS

alumnes dels tallers que imparteixo, lectors que se m'acosten... La pregunteta que sorgeix d'una angoixa perquè la persona que la fa veu els editors com un mur impenetrable: "Què he de fer per publicar el meu llibre?"

A ningú se li acut preguntar què ha de fer perquè un iogurt arribi a la seva nevera. Va al súper. Què s'ha de fer perquè li arreglin el parabrisa? Directe al taller. Què, perquè li cusin una vora? Doncs, a la modista. Què s'ha de fer per publicar? Què? Què? Què? La resposta evident és enviar el teu original a un editor, però la realitat fa que fins i tot es facin cursos com el d'Edició i màrqueting per a escriptors de l'Escola d'Esctura de l'Ateneu. S'hi apunta molta gent amb la pregunta amarrada a la boca i volen una resposta, encara que sigui evident: s'ha d'escriure un llibre que l'editor vulgui publicar perquè pensa que el pot vendre o, fins i tot, perquè li interessa, encara que sàpiga que no en vendrà ni un. N'hi

ha, encara, d'editors d'aquesta raça idealista? Sí, n'hi ha. Els he vist amb els meus propis ulls. Ho prometo. Duren poc, però n'hi ha. Aleshores, quin és el problema?

A l'altra banda del mur, sents les queixes dels editors: els arriben piles de manuscrits, alguns de ben escrits perquè el nivell d'alfabetització ha augmentat, però sense cap interès. Els editors remuguen perquè busquen i rebusquen alguna joia, però no la troben; s'empesquen encàrrecs a mida, i alguns els funcionen; els més comercials cauen en el pecat de combinar famós de TV3 i negre que escriu el llibre. De vegades, els funciona, però, si han llegit *Faust*, l'operació no els prova i pateixen insomni i malalties autoimmunes.

A banda i banda del mur, la resposta continua sent la mateixa. Què he de fer per publicar? Escriure un llibre que l'editor vulgui per al seu lector potencial. Tan simple i tan complicat com això.

www.adacastells.cat

Crítica

Escapar-se de la vida

Diaris

Katherine Mansfield. L'Avenç
Tots els contes
Katherine Mansfield. Proa

Kavafis deia que no hi ha cap nau que t'allunyi de tu mateix. Hi he pensat en rellegir Katherine Mansfield, aquella "pobra noia vinguda de les colònies" que, per poder ser ella mateixa i poder escriure sobre Nova Zelanda i sobre la gent que estimava, va anar a viure a Londres i a la Provença, i a diferents balnearis d'Itàlia i de Suïssa, un cop la malaltia la va guanyar. En aquesta vida hi ha persones

com Mansfield a qui escau aquell vers de Kavafis, persones que, per poder-se quedar, primer se n'han d'anar. Avui, tenim la sort de poder llegir en català pràcticament tot el que va escriure: els *Diaris*, a L'Avenç (traduïts per Marta Pera) i *Tots els contes*, a Proa (traduïts per Pep Julià, Anna Llisterra i Marta Pera). Hi ha, doncs, els contes de *Felicitat* i de *La festa al jardí*, les dues úniques obres que Mansfield va donar per bones; els d'*En una pensió alemanya* i *Una mica infantil*, que no va voler reeditar; els sis d'*Un niu de tórtora* amb els quinze que no va poder o no va saber o no va voler acabar. No tots són igual de bons. *Pel·lícules* i *El canari* m'han semblat massa obvis. Però a tots, també en aquests, hi podem aplicar el que escriu Aenone Fell al seu professor de cant a *Un dia del senyor Reginald Peacock* perquè Mansfield "ensenya el món a

L'escriptora neozelandesa Katherine Mansfield LRP

Xavier Cortadellas

escapar-se de la vida". Ella se n'escapava escrivint, centrant-se en la seva imbatible capacitat de detall i d'observació. Com Txèkhov, el seu mestre, sabia que en tot conte n'hi ha com a mínim dos. I que per escriure n'hi ha prou amb descriure i suggerir. Allò que voldríem dir que tregui el cap només un moment, com un esquirol en un bosc. He rellegit amb satisfacció *Preludi*, *Felicitat*, *La mosca*, *Un matrimoni modern* i *A la badia*. Un "ramat de bens saltironant", passa per la badia de Crescent de matinada, "colgada sota una calitja blanca", mentre tothom dorm. Tornarà a passar-hi la matinada vinent. I, potser, altres ovelles, altres pastors i altres gossos hi continuaran passant quan cap d'ells ja no hi sigui. "Res de llocs nous –ni de coses noves–. No em fan falta", escriu en els seus *Diaris*.

ELS MÉS VENUTS
No-ficció

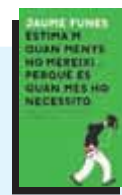
Abans ningú deia t'estimo
Fills dels presos polítics

Dies que duraran anys
Jordi Borràs

Operació urnes
Laia Vicens i Xavi Tedó

Estima'm quan menys ho mereixi...
Jaume Funes

Fariña
Nacho Carretero

LLETRES EN BATALLA

Joan-Lluís Lluís
@joanlluisslluis

Kubrick, Stanley Kubrick

El dijous 26 de juliol, precisament, se celebraven els noranta anys que hauria tingut Stanley Kubrick. Sigui o no el millor director de cinema del segle XX, la seva obra ha deixat una petja considerable a la ment de milions d'espectadors i de creadors. Una obra gairebé sempre inspirada per la literatura. La pregunta, per tant, és simple: en quins autors es va inspirar Kubrick per imaginar els seus set últims films?

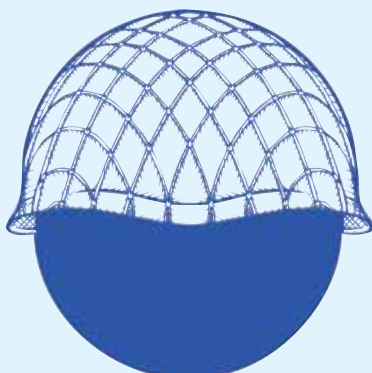

1. Eyes Wide Shut (1999)

- A. Leopold von Sacher-Masoch
- B. Arthur Schnitzler
- C. Erich Maria Remarque
- D. Stefan Zweig

2. La chaqueta metálica (1987)

- A. Gustav Hasford
- B. Tom Wolfe
- C. Norman Mailer
- D. Doug Peacock

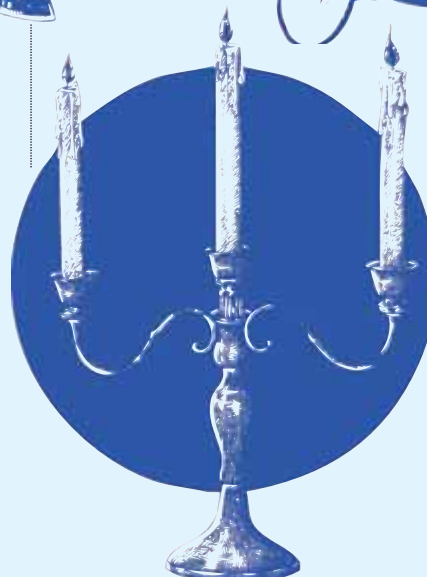
3. El resplandor (1980)

- A. Richard Matheson
- B. Anne Rice
- C. H.P. Lovecraft
- D. Stephen King

4. Barry Lyndon (1975)

- A. William Makepeace Thackeray
- B. Anne Brontë
- C. Samuel Butler
- D. Ann Radcliffe

5. La naranja mecánica (1971)

- A. Aldous Huxley
- B. Joanna Russ
- C. J.G. Ballard
- D. Anthony Burgess

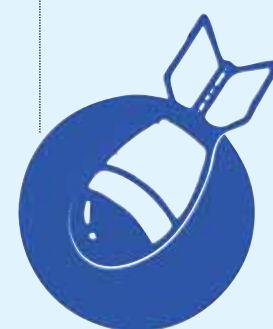

6. 2001: Una odissea de l'espai (1968)

- A. Arthur C. Clarke
- B. A.E. van Vogt
- C. Frank Herbert
- D. Robert Silverberg

7. Doctor Strangelove (1964)

- A. Pierre Boulle
- B. Arkadi i Borís Strugatski
- C. Peter Bryant
- D. Giovanni Guareschi

Solucions: 1.B, 2.A, 3.D, 4.A, 5.D, 6.A, 7.C

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

EN SÈRIE

EL CUENTO DE LA CRIADA

Defred (Elisabeth Moss) i Deglen (Alexis Bledel) en una imatge de la segona temporada. A sota, Nick (Max Minghella). La sèrie de moda, de la plataforma digital Hulu, ha renovat per una tercera temporada.

Sota la mirada de la criada

La sèrie de moda, guanyadora de cinc premis Emmy l'any passat, és un malson distòpic i una metàfora sobre els perills de no veure a venir la retallada de llibertats

IRENE CASELLAS
icasellas@lrp.cat

Estrena, la primavera del 2017, de la sèrie *El cuento de la criada* (ara en emissió la primera temporada a Antena 3) va generar un intens debat per la seva cruesa i per l'oportunitat del seu missatge, just després de l'arribada al poder de Donald Trump i en plena polèmica per l'assetjament sexual contra actrius de Hollywood.

Es tracta d'una distopia basada en la novel·la del mateix títol que l'escriptora canadenca Margaret Atwood va publicar el 1985. Hi descriu un futur no gaire llunyà en què un grup d'extremistes religiosos seguidors literals de l'Antic Testament han aconseguit el poder i han reconvertit els Estats Units en una teocràcia ano-

menada Gilead (el nom d'un lloc bíblic fictici). Així, qualsevol persona que discrepi de la jerarquia establerta és eliminada. Ja en el primer capítol veiem tres persones acabades d'executar: un capellà catòlic, un metge avortista i un home gai.

PATRIARCAT I FANATISME

Però sens dubte l'horror més indescriptible és el que pateixen les criades. En aquest futur distòpic hi ha poques dones que siguin fèrtils, i aquelles que ho són però que d'alguna manera han trencat les lleis de Gilead –enfrontant-se amb els principis del patriarcat absolut– són forçades a redimir-se fent de criades, la classe més oprimida de totes, que té com a única funció *produir* criatures per a l'elit governant. Per no tenir, no tenen ni identitat, ja que se les anomena en

funció del nom del comandant a qui serveixen, o més ben dit, amb el nom del comandant que les usa.

La bellesa estètica de la sèrie contrasta amb la ferocitat del seu argument. Els colors, els silencis i les mirades, tant de la càmera com dels protagonistes, atorguen una aparença delicada al malson més terrible. Les criades vesteixen de vermell, per diferenciar-se de la resta de categories de dones: les "esposes", que vesteixen de blau fosc; les "marthas", que s'encarreguen del servei domèstic i que vesteixen de verd, i les "ties", que vesteixen de marró fosc i són el rostre més cruel de Gilead, ja que adoctrinen sense escrúpols les criades i s'asseguren que compleixen les seves obligacions. Totes les dones, fins i tot les "esposes" tenen prohibit tenir diners i propietats, treballar

més enllà de les responsabilitats que se'ls atribueixen i fins i tot llegir.

Però sens dubte allò que resulta més difícil de pair i que al mateix temps ens interpel·la a tots són les escenes retrospectives, en què veiem els protagonistes en la seva vida anterior a la fundació de Gilead. Veiem famílies i persones normals, que no van veure a venir allò que s'estava gestant, que no van poder reaccionar a l'augment de la intolerància i el fanatisme fins que ja va ser massa tard.

Guanyadora de nombrosos premis –cinc Emmy l'any passat i una vintena de nominacions per a enguany–, d'*El cuento de la criada* es poden extreure moltes conclusions, però segurament la més important és que no s'ha de donar mai la llibertat per garantida.

EL CINE DE LA MEVA VIDA

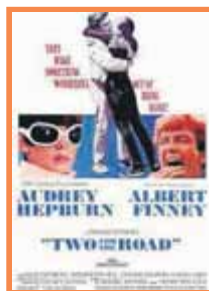

Joanna (Audrey Hepburn) i Mark (Albert Finney) reviu els seus viatges a 'Dos a la carretera' LRP

Dos a la carretera

Levolució d'una parella des que són joves i van amb un Dos Cavalls de la casa Citroën fins que són maders i van amb Mercedes, o ara no recordo quin cotxe de luxe. S'entén que quan són joves i circulen ficats en una carrosseria precària són feliços i que a mesura que el cotxe millora perden l'atracció, i ell mira per una finestra i ella per la contrària en comptes de trobar-se els ulls al retrovisor. Un tòpic. Per què la narrativa no explica mai el cas contrari? Deu ser perquè els tòpics són reals i es compleixen. De tota manera, Stanley Donen el converteix en una comèdia en comptes d'un drama i per treure-hi transcendència o per donar-n'hi una altra barreja el temps: tan aviat som al Dos Cavalls com al Mercedes, tan aviat la parella té vint anys com en té cinquanta. Ella és Audrey Hepburn. Ell, Albert Finney. Ara Finney s'ha convertit en una bota. La Hepburn es va anar aprimant més i més a mesura que envellia. Va deixar el cine per dedicar-se a obres caritatives entre els nens del Tercer Món. Va abandonar el Mercedes en favor d'un carro tirat per una mula. Aquí Donen es va equivocar. La vida altera els tòpics.

Amb el nostre Dos Cavalls preteníem aquella nit calorosa d'agost superar la frontera d'Itàlia. A Niça no ens vam veure amb cor de seguir. Ens moríem de set, de gana i de son. Vaig entrar en un hotel. Era de luxe. N'hi ha que no ho siguin, a Niça? Se'n tro-

DOS A LA CARRETERA

Direcció: Stanley Donen

Guió: Frederic Raphael

País: Regne Unit

Any: 1967

MANUEL CUYÀS

ben, quan no t'hi veus de cap ull? En veure'ns entrar suats, rebregats i joves, el recepcionista va fer el gest de fer-nos fora. Em vaig comprometre a pagar per avançat. En comptes de francs o lires havia canviat marcs alemanys, moneda forta aquell any. Quan l'home els va haver vist, tot van ser facilitats. Érem, als seus ulls, uns joves rics o fills de família rica que anàvem a l'aventura per esnobisme. Va cridar el guarda-cotxes. Mai més aquell Dos Cavalls va ser conduït per un xòfer amb gorra i uniforme ni va dormir en un garatge amb tants Maseratis. No vam sopar. Si volíem completar el viatge per Itàlia no havíem de fer cap altra despesa extraordinària.

La ventafocs existeix. Pocs anys més tard, vam ser convidats a un gran sopar de celebració a Mogins, el poble de Picasso, prop de Canes i Niça. Ho teníem tot pagat. Ens hi vam desplaçar, de passatgers, amb un Mercedes. Ens vam allotjar al Carlton, com les estrelles del cine. El dia del convit, em vaig haver de comprar una corbata perquè la que havia dut de casa s'havia encongit per una mala rentada. Vam sopar al restaurant més car i més luxós. L'amfitrió va fer tornar un vi perquè en tastar-lo li va trobar a faltar mig grau (literal) de temperatura.

L'endemà érem a casa, tots dos fent de mestres i amb un R-5 a la porta. El Mercedes encara no ha arribat ni es veu en perspectiva.

@manuelcuyas

PROPOSTES

IRENE CASELLAS icasellas@lrp.cat

En la ment de Robin Williams

HBO ha estrenat aquest mes *En la ment de Robin Williams*, un aclamat documental sobre la vida i la trajectòria professional de l'actor, des dels seus inicis en els anys setanta i fins a la seva mort el 2014. Dirigit per Marina Zenovich –guanyadora d'un Emmy per un altre documental sobre Roman Polanski–, utilitza la pròpia veu de l'actor, amb entrevistes i material privat, per resseguir l'impacte que van tenir les seves interpretacions i personatges en la cultura popular nord-americana. Williams, una icona de l'humor amb una vida complicada marcada pel consum d'alcohol i de drogues, es va acabar suïcidant. Posteriorment, es va descobrir que patia una malaltia cerebral degenerativa.

Qui és Amèrica?

El còmic britànic Sacha Baron Cohen, creador de personatges com Borat, Ali G i Bruno, torna a la televisió amb el fals documental *¿Quien es América?*, disponible a Movistar. Amb el seu característic to provocatiu, fins i tot barroer, Baron Cohen retrata en set episodis de mitja hora de durada les misèries de la societat nord-americana, caricaturitzant un ampli espectre de personatges, des dels intel·lectuals esnob fins als amants de les armes.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS CULTURA I OCI

Taller de Miró i el Gaudí Centre. A sota, activitat al Museu Pau Casals F. MAS
MIRÓ / M.R. / FUNDACIÓ PAU CASALS

L'estiu és per als genis

La ruta del Paisatge dels Genis, que integra les poblacions de la demarcació de Tarragona que van marcar la vida i l'obra de Pau Casals, Joan Miró, Gaudí i Picasso, ha organitzat per a aquest estiu diverses activitats especials

 CARINA FILELLA
cfilella@lrp.cat

La ruta del Paisatge dels Genis, que és la que uneix les cases i els espais de les comarques de Tarragona que van marcar la vida i l'obra de Miró, Pau Casals, Gaudí i Picasso, proposa per a aquest estiu diverses activitats especials. Mont-roig, al Baix Camp, ofereix visites a la casa i al taller de l'artista, al recentment obert Mas Miró. No només s'hi han programat visites guiades, sinó també la ruta *El paisatge emocional de Miró*, que proposa un recorregut amb audioguia pels paisatges de Mont-roig que van inspirar les obres de l'artista, com ara l'ermita de la Mare de Déu de la Roca, la platja de la Pixerotha i el poble de Mont-roig, tres espais pintats pel geni. També ofereixen un sopar als jardins, una xerrada sobre la sèrie *Les Constel·lacions* de Miró i l'observació de l'univers des de la torre del Mas

Miró. Al Vendrell, en el marc del Festival Internacional de Música Pau Casals, el Museu Pau Casals ha programat l'activitat *Mar de sons i vi*, que comença amb la visita als museus i acaba al jardí, gaudint d'un tast de vins tot escoltant una petita audició de violoncel, a més de maridatges musicals als jardins del museu. Per la seva banda, Reus ofereix una nova vista guiada, *Reus modernista, de Gaudí a Domènech i Montaner*, que inclou l'Institut Pere Mata, la ruta del modernisme i el Gaudí Centre, on també hi ha programada l'activitat especial per a famílies *Observem, escoltem i toquem en família*, que inclou un taller de trencadís. Aquest estiu també s'amplien les visites guiades a la casa Navàs de Reus, d'estil modernista. I a Horta de Sant Joan, població clau de l'univers de Picasso, avui mateix comença el curs de pintura Paisatge d'Horta, una experiència per inspirar-se en paisatges picassians.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS ART

ART & CO

PILAR PARCERISAS

Revifar el mercat de l'art

El mercat de l'art ha canviat molt en els darrers anys. La globalització, la incorporació de la Xina i Corea, ciutats com Xangai i Singapur, que abans no comptaven, l'Orient Mitjà amb l'Àrab Saudita i els Emirats Àrabs, la proliferació de biennals i fires arreu del món, l'enfortiment d'algunes *lobbies* occidentals i la necessitat d'implantar seus en diversos punts estratègics han fet trontollar l'art nacional i/o local.

Algunes fires han esdevingut franquícies com Art Basel, i Espanya s'ha quedat molt enrere d'aquest sistema global. Primer, perquè en quaranta anys de democràcia no ha estat capaç de crear un sistema per a l'art contemporani. Els governs han delegat la seva responsabilitat política en els museus de capçalera estatals i, en els seus directors, la patrimonialització de l'art contemporani i, òbviament, administren al seu aire tot el pressupost disponible per a adquisicions i controlen i assessoren les donacions i dacions en pagament d'impostos, en un país on el col·leccio-

La fira d'art de Santander se celebra cada mes de juliol [ARTESANTANDER](#)

nisme és migrat. Segon, perquè ha confiat la tasca de crear mercat a un únic esdeveniment estatal, la famosa fira ARCO, sense un sistema de les arts que el sustenti i donant prioritat recomanada a les galeries i als artistes estrangers. Ha estat un intent de comprar la internacionalitat del país a cop de subvenció. El resultat és que s'ha erosionat el sistema i s'ha perjudicat l'art del país. Catalunya es troba en la mateixa situació, però encara més paupèrrima, ja que el mercat és més pobre i moltes galeries han tancat. Sortosament, podem esmentar

dues fires d'iniciativa privada, Arts Libris i Swab.

Aquestes i altres qüestions s'han debatut a Santander en paral·lel a la UIMP i en les jornades professionals organitzades pel Consorci de Galeries d'Art Contemporani de l'Estat espanyol i, si en alguna cosa han estat d'acord, és a demanar al nou ministre la desgravació per compra d'obra d'art. Al mateix temps, la fira Artesantander és un model petit de mercat, però de qualitat. Quaranta-dues galeries han presentat monogràficament un artista, la qual cosa ha permès veure bé

l'obra i establir relacions i intercanvis personals. Només una galeria catalana, etHALL, amb Juan de Jarrillo, i altres artistes catalans com Joan Fontcuberta, Claudio Zulián, Martín Carral i Carmen Anzano hi han estat presents. A Catalunya hem estat capaços de crear fires de teatre, de tielles, de cultura popular... que no existien, però l'art ha quedat subordinat a altres iniciatives que no són nostres. Caldrà pensar nous models sense pretensions que ajudin a fer més capillar l'art contemporani a la nostra societat.

RECOMANACIONS

L'entusiasme i l'art

Sala: Museu d'Art de Cerdanyola **Adreça:** carrer de Sant Martí, 88. Cerdanyola **Horaris:** durant el mes d'agost, obert els caps de setmana i els festius: dissabtes, de 17 a 20 h; diumenges i festius, d'11 a 14 h

L'exposició itinerant del Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) sobre l'entusiasme, el repte i l'obstinació, es pot visitar aquest estiu a Cerdanyola. L'exposició proposa cinc aproximacions possibles a l'acte entusiasta a través de diversos autors de la col·lecció del museu.

La reparació de les cicatrius

Sala: Fundació Joan Miró **Adreça:** parc de Montjuïc. Barcelona **Horaris:** dimarts, dimecres, divendres i dissabtes, de 10 a 20 h; dijous, de 10 a 21 h; diumenges, de 10 a 15 h. Fins al 30 de setembre

Recorregut per l'obra de l'artista francoalgerià Kader Attia a través d'algunes de les seves obres més destacades dels últims anys, seleccionades per ell mateix. Les obres giren al voltant de la noció de reparació, una de les principals línies d'investigació d'Attia.

Les tres dimensions de la runa

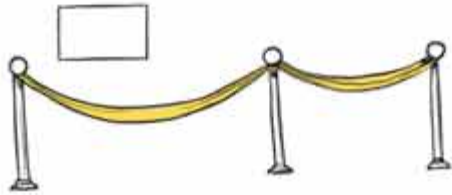
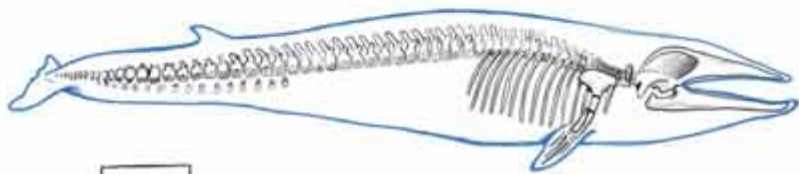
Sala: Museu Etnogràfic de Ripoll **Adreça:** plaça de l'Abat Oliba s/n. Ripoll **Horaris:** dilluns, de 10 a 14 h; de dimarts a dissabte, de 10 a 13.30 h i de 16 a 19 h; diumenges, de 10 a 14 h. Fins al 2 de setembre

L'escultor Emili Armengol ens mostra a l'exposició *Les tres dimensions de les runes* com treballa amb l'alfabet rúnic, utilitzat en les llengües germàniques i escandinaves, per convertir els seus símbols en objectes artístics en tres dimensions.

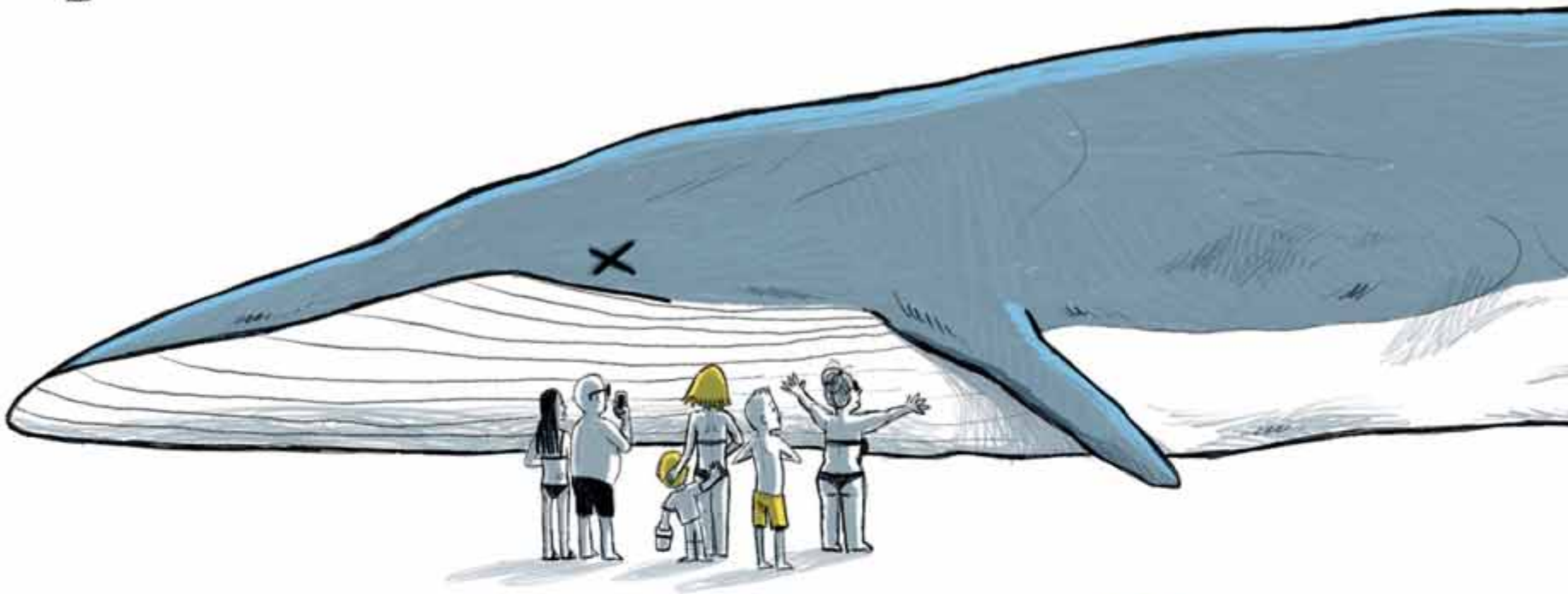
L'ANY 1862, UN RORQUAL COMÚ VA ENCALLAR EN UNA PLATJA DE LLANÇÀ, ON VA MORIR OFEGAT PEL SEU PROPÍ PES. ELS VEÏNS DEL POBLE, TOT I QUE TENIEN UN MUNT D'OFERTES PER L'ESQUELET DEL CETACÍ, VAN PREFERIR QUE ES QUEDÉS AL PAÍS I EL VAN VENDRE A LA UNIVERSITAT DE BARCELONA. UN GRUP DE PESCADORS VA ESCORXAR L'ANIMAL DINS L'AIGUA I, DE MICA EN MICA, VAN ANAR SEPARANT-NE ELS OSSOS I DEIXANT-LOS SOBRE LA SORRA DE LA PLATJA. UN COP NETS, ELS VAN CARREGAR EN UN VELER I SE'LS VAN ENDUR CAP A BARCELONA.

DES DE LLAVORS, L'ESQUELET D'AQUEST RORQUAL HA ANAT PASSANT DE MUSEU EN MUSEU FINS QUE EL 2011, CENT CINQUANTA ANYS MÉS TARD, VA ARRIBAR AL MUSEU BLAU, ON ENCARA AVUI ES POT VEURE MUNTAT SOBRE LES ESCALES DE L'ENTRADA.

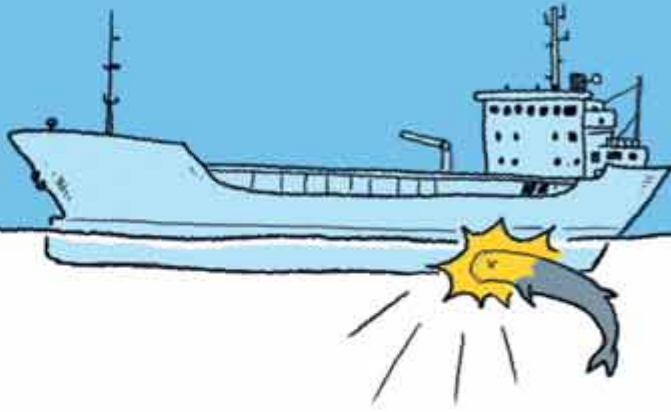
BALENES DE CIUTAT

NO ÉS L'ÚNIC ESQUELET DE BALENA QUE PODEM VEURE A LA CIUTAT. AL ZOO DE BARCELONA FA MÉS DE QUARANTA ANYS QUE N'HI HA UN D'UNA FEMELLA QUE HAVIA QUEDAT ENCALLADA EN UNA PLATJA PROP DE LA DESEMBOCADURA DEL LLOBREGAT. I ÉS QUE ÉS RELATIVAMENT HABITUAL QUE AQUESTS GRANS MAMÍFERS MARINS ACABIN ELS SEUS DIES A LES NOSTRES COSTES. ESPÈCIES COM EL RORQUAL COMÚ, LA BALENA MÉS FÁCIL DE VEURE AL MEDITERRANI, PASSEN PER DAVANT DE LES PLATGES CATALANES EN EL SEU VIATGE ANUAL CAP A ITÀLIA, ON ELS AGRADA PASSAR L'ESTIU. I, SOVINT, DURANT AQUESTS LLARGS VIATGES, TENEN ALGUN ACCIDENT QUE FA QUE ES DESVIÏN DE LA SEVA RUTA.

LA CAUSA DE LA MORT NO SEMPRE ÉS LA MATEIXA. DE VEGADES SÓN EXEMPLARS VELLS, MALALTS O FERITS QUE, O BÉ NO TENEN PROU FORÇA PER NEDAR CONTRA EL CORRENT I SÓN ARROSSEGATS CAP A LA COSTA, O BÉ ESTAN TAN DESORIENTATS QUE ENCALLEN SENSE PODER EVITAR-HO. EN AQUESTS CASOS, L'ENORME PES DE LA BALENA FA QUE NO PUGUIN RESPIRAR I, LITERALMENT, MORIN ESCLAFADES PEL SEU PROPÍ COS. AIXÒ SI LA CALOR DE L'ESTIU NO LES DESHIDRATA ABANS!

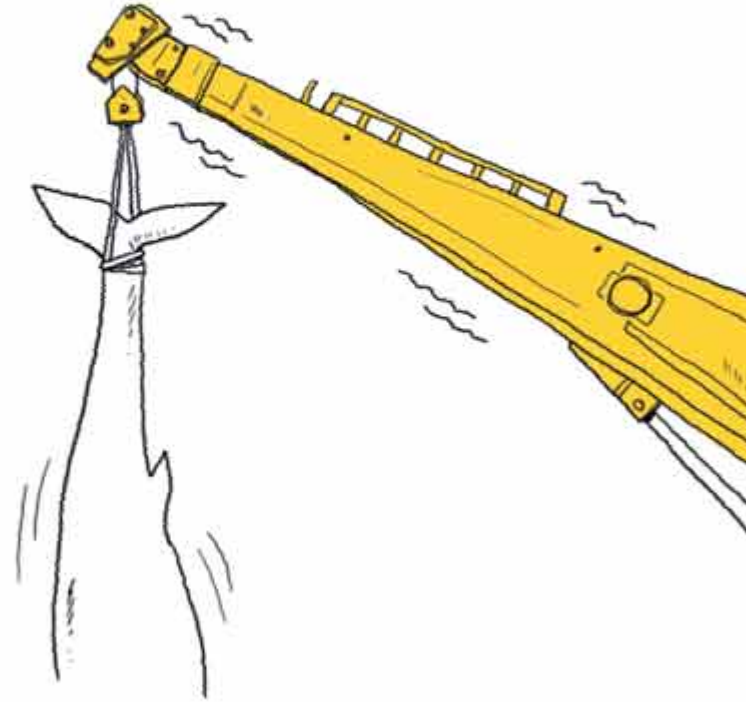

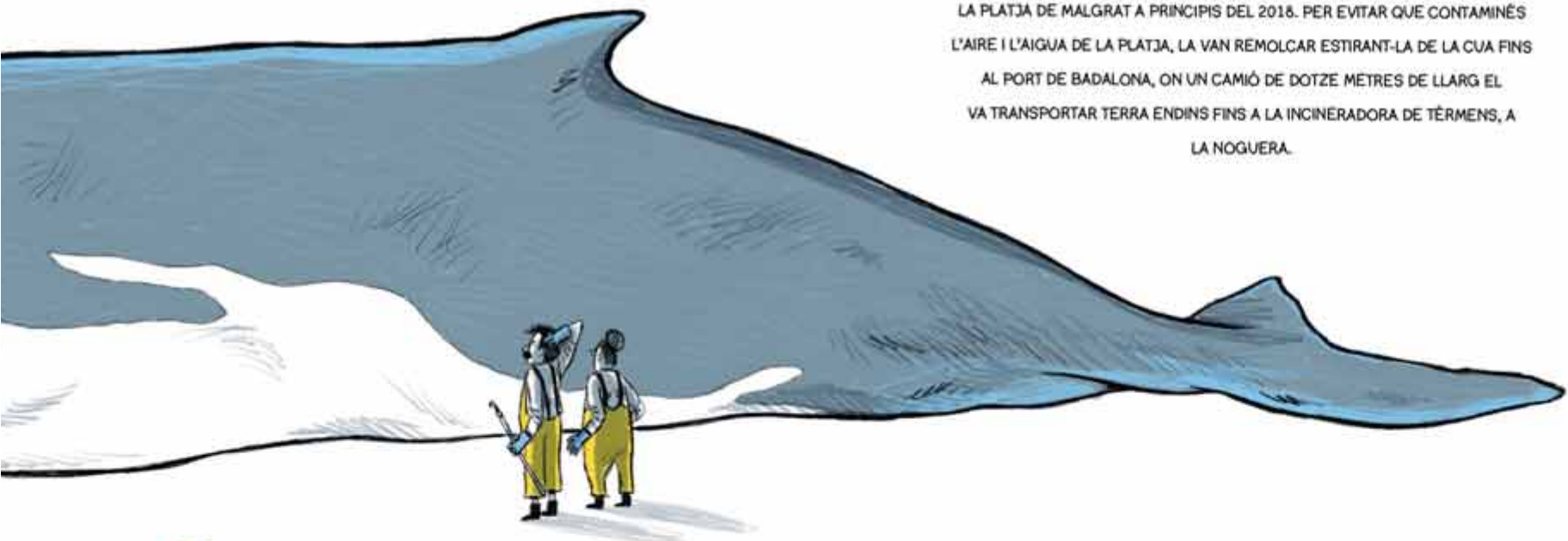
Oriol Canosa Text
Cristina Bueno Il·lustració

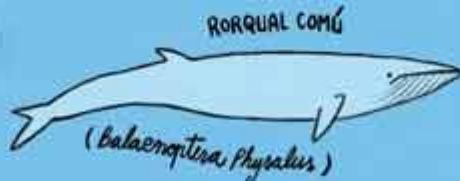
PERÒ TAMBÉ POT SER QUE XOQUIN AMB UN VAIXELL I MORIN PER L'IMPACTE, COM VA PASSAR L'ANY 1986, QUAN UNA BALENA VA XOCAR CONTRA UN PETROLIER DAVANT DEL PORT DE BARCELONA. EN AQUESTS CASOS, DESFER-SE DELS SEUS COSSOS ÉS UN PROBLEMA. AL PORT DE BARCELONA, PER EXEMPLE, VAN NECESSITAR DUES GRUES ENORMES I UN VAIXELL REMOLCADOR PER PODER TREURE UN RORQUAL DE QUINZE METRES DE L'AIGUA. L'ANIMAL JA S'HAVIA COMENÇAT A DESCOMPENDRE I L'OLOR ERA MOLT DESAGRADABLE, PERÒ EL VAN TRANSPORTAR FINS A UN DIPÒSIT PERQUÈ ELS BIÒLEGS MARINS EL POGUÉSSIN ESTUDIAR.

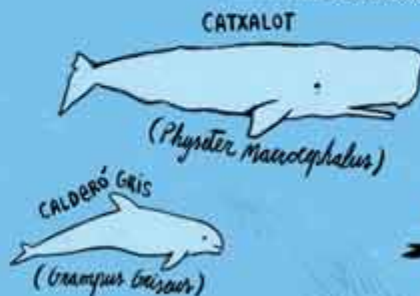
PERÒ DE VEGADES L'ANIMAL ESTÀ EN TAN MAL ESTAT QUE NO ES POT APROFITAR NI PER A L'ESTUDI, COM EN EL CAS D'UNA BALENA TROBADA A LA PLATJA DE MALGRAT A PRINCIPIS DEL 2016. PER EVITAR QUE CONTAMINÉS L'AIRE I L'AIGUA DE LA PLATJA, LA VAN REMOLCAR ESTIRANT-LA DE LA CUA FINS AL PORT DE BADALONA, ON UN CAMIÓ DE DOTZE METRES DE LLARG EL VA TRANSPORTAR TERRA ENDINS FINS A LA INCINERADORA DE TÈRMENS, A LA NOGUERA.

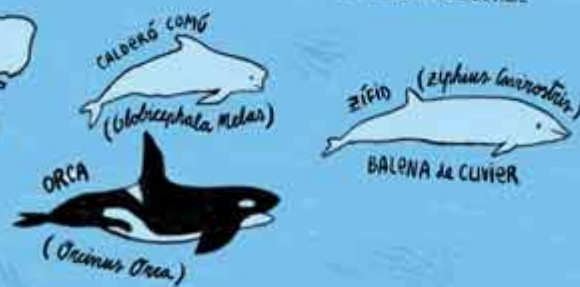
BONA PART DE LES BALENES QUE PODEM VEURE DES DE LES NOSTRES PLATGES SÓN RORQUALS COMUNS (BALAENOPTERA PHYSALUS), EL SEGON ANIMAL MÉS GRAN DEL MÓN DESPRÉS DE LA BALENA BLAVA. PERQUÈ US EN FEU UNA IDEA, UN RORQUAL DELS GROSSOS ROSAT DRET SERIA TAN ALT COM UN EDIFICI DE SET O VUIT PISOS (23 METRES).

PERÒ AL DAVANT DE LES NOSTRES COSTES TAMBÉ S'HI POT OBSERVAR ALGUN CATXALOT (PHYSETER MACROCEPHALUS) I PARENTS DELS DOFINS SEMBLANTS A LES BALENES, COM EL CALDERÓ GRIS (GRAMPUS GRISEUS), EL CALDERÓ COMÚ (GLOBICEPHALA MELAS) I MOLT DE TANT EN TANT, ALGUNA ORCA (ORCINUS ORCA).

UN ALTRE CETACI QUE PODRÍEM CONFONDRE AMB UNA BALENA ÉS EL ZIFID (ZIPHUS CAVIROSTRIS), QUE TOT I QUE TAMPOC ÉS UNA BALENA I S'ASSEMBLA MÉS AVIAT A UN DOFI GROS AMB EL NAS ALLARGAT, REP EL SOBRENOM DE BALENA DE CUVIER.

ALBUMLÀNDIA

Lluís Llorc

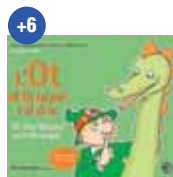
Ot el Bruixot i la tradició

D Josep Lluís Martínez i Picañol (Moià, 1948), àlies Picanyol, és un dibuixant i creador de personatges i d'entreteniments, de formació autodidacta i molt prolífic, que ha esdevingut un clàssic, un de viu i ben viu. Ha publicat en moltes editorials i revistes i ha estat traduït a una quinzena de països, com ara Itàlia, els Estats Units, França, Alemanya, Noruega, el Brasil, l'Índia, Austràlia, els Països Baixos... Déu n'hi do.

Com a pare només vaig llegir un conte al meu fill: Zzziiuuu!!!, un recull de tires sense paraules d'Ot el Bruixot. Era meu, originalment, perquè està publicat per l'editorial Pirene el 1987. Les vegades en què jo acotxava el meu fill abans que s'adormís, i parlo de fa molts anys, era una tradició que el llibre triat fos aquest de Picañol. Ell reia molt, tot i conèixer els gags -i les meves aportacions- de memòria.

OT EL BRUIXOT I EL DRAC / OT THE WIZARD AND THE DRAGON

Text i il·lustracions: Picanyol
Traducció a l'anglès: Caroline Dahl
Editorial: El Pirata
Pàgines: 44
Preu: 12 euros

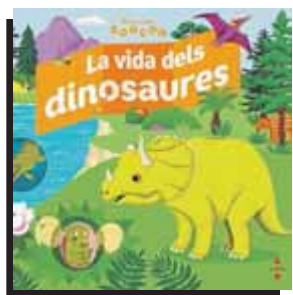
Quan el meu fill ja era adolescent, una vegada vaig coincidir amb Picanyol en un acte, li vaig explicar l'anècdota i, simpàtic i amable com és, de seguida em va fer un dibuix dedicat al meu fill. Ho explico com a mostra fefaent

que és un autor que travessa generacions.

Edicions del Pirata publica una col·lecció amb el mític personatge Ot el Bruixot. I la seva esposa Berta, el senyor Tadeu, el drac Flaminí, el mussol...

Aquests àlbums -de moment ja se n'han publicat sis- tenen la característica que són una edició bilingüe català/anglès. Una miqueta de text a la pàgina esquerra en català i, a sota, en anglès. A la pàgina dreta, una il·lustració que, com llegim en la portada, està "pintada a mà", per marcar la diferència amb els fons acolorits amb programes informàtics que la majoria d'il·lustradors actuals fan servir. *Congratulations, mister Picanyol!* Un clàssic tradicional.

RECOMANACIONS A CAU D'ORELLA

LA VIDA DELS DINOSAURES

Text: Jean-Baptiste Panafieu
Il·lustracions: Nathalie Choux
Traducció: Lluïsa Moreno
Editorial: Cruïlla
Pàgines: 12 **Preu:** 10,95 euros

A la majoria de nens els atrauen els dinosaures. Aquest llibre amb solapes els distraurà molt i els informarà de manera pràctica de com era la vida en el Cretaci, què menjaven els dinosaures, per què es van extingir, etc.

EL LLIBRE DE L'ESTIU

Text i il·lustracions: Rotraut Susanne Berner
Editorial: Barcanova
Pàgines: 16 **Preu:** 13,95 euros

Rotraut Susanne Berner crea en aquest llibre diferents petits mons d'una ciutat on hi ha una gran quantitat de personatges, objectes i animals per buscar. Els lectors podran descobrir els secrets amagats en les escenes mentre juguen.

JUQUEM A FER IOGA PER ANAR A DORMIR

Text: Lorena Pajalunga
Il·lustracions: Anna Láng
Editorial: VV Kids
Pàgines: 40 **Preu:** 12,95 euros

És l'hora d'anar a dormir i els nens no tenen son? Aquest llibre conté exercicis senzills i il·lustrats per aprendre els beneficis del ioga de cara a relaxar-se i dormir millor. Una altra cosa és que al final s'adormin. Però distrets, ho estaran.

248 FUNERALS I UN GOS EXTRAORDINARI

Text: Deborah Wiles
Traducció: Marc Donat
Editorial: Viena
Pàgines: 272 **Preu:** 18,50

La protagonista d'aquesta magnífica i divertida novel·la assegura que ha assistit a 247 funerals. I això que només té 10 anys. Però no és tan estrany, si tenim en compte que la seva família porta la funerària del poble...

NUTRICIONISTA LÍDIA MATEOS ILLUSTRACIONS CRISTINA BUENO

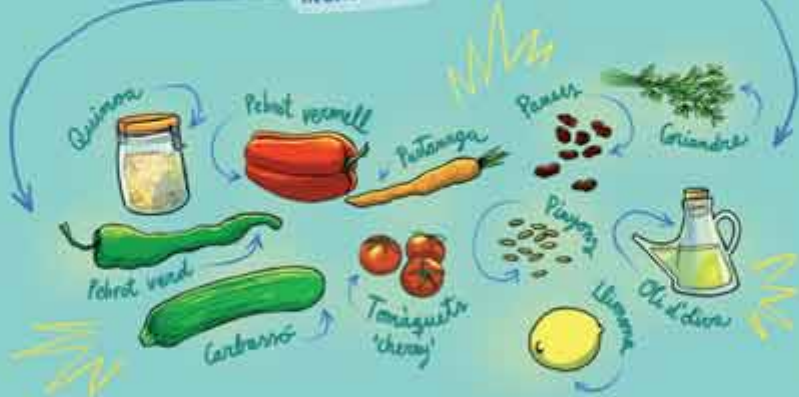
La recepta

PER PORTAR a la CARMANYOLA!

PER SOBREVIVRE EN UN pis d'estudiants

AMANIDA tèbia de QUINOA

INGREDIENTS

PREPARACIÓ

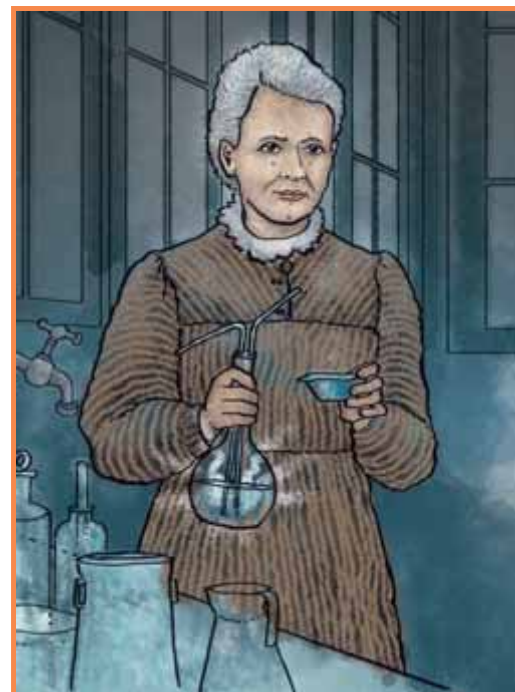

PRACTICA L'ANGLÈS

Text Miquel Berga Il·lustració Jaume Geli
Traducció Neil Stokes

Coneix la història de... **Marie Curie**

“When I was studying, alone and poor in Paris, I lived on the joy of learning and understanding”

Getting into university and gaining scientific knowledge was not easy for women for centuries. However, last century a girl born in Poland became the most famous woman scientist in history. Over time, and overcoming all sorts of obstacles, she had extraordinary success: two Nobel prizes, one in physics and one in chemistry. When the First World War broke out (1914-1918), Marie Curie worked tirelessly so that science could help the wounded soldiers at the front. Thanks to her dedication a score

of cars were adapted to carry x-ray machines.

LISTEN TO IT IN ENGLISH

Escolta la seva història en anglès a:
<http://www.lrp.cat/a/1438012>

EXPERIÈNCIES

50 anys de les coves Meravelles

A Benifallet, sota la serra de Cardó i al costat del riu Ebre, hi ha obertes al públic les coves Meravelles, un espai natural de gran interès patrimonial que enguany commemora els 50 anys de la seva descoberta

MERCÈ RIBÉ
mribe@lrp.cat

Arribar-hi ja forma part de l'experiència. Passat el poble de Benifallet (Baix Ebre), un petit tram de carretera sinuosa ens posa en context. A la dreta ens acompanya el riu Ebre, enguany exuberant, i a l'esquerra, la serra de Cardó, per on ens enfilarem fins a trobar l'esplanada que ens indica que hem arribat al destí, a les coves Meravelles. Es poden visitar des del 1993, tot i que la seva descoberta es remunta al 1968, just enguany fa cinquanta anys, gràcies a quatre integrants de la secció d'espeleologia del Grup Excursionista de Gràcia. De les sis cavitats que integren el conjunt de les coves de Benifallet, actualment n'hi ha dues de visitables, la cova del Dos i la cova Meravelles i s'està treballant per poder obrir també al públic la cova dels Xafarroques.

Fa calor i per això durant l'estiu s'agraeix endinsar-se a l'interior d'aquest espai natural que es calcula que es va començar a formar fa 800.000 anys, en l'època del plistocè. A dins, la temperatura és manté durant tot l'any entre 15 i 18 graus. "No es pot tocar res amb el palmell de la mà", alerta la guia tot just entrar. Les

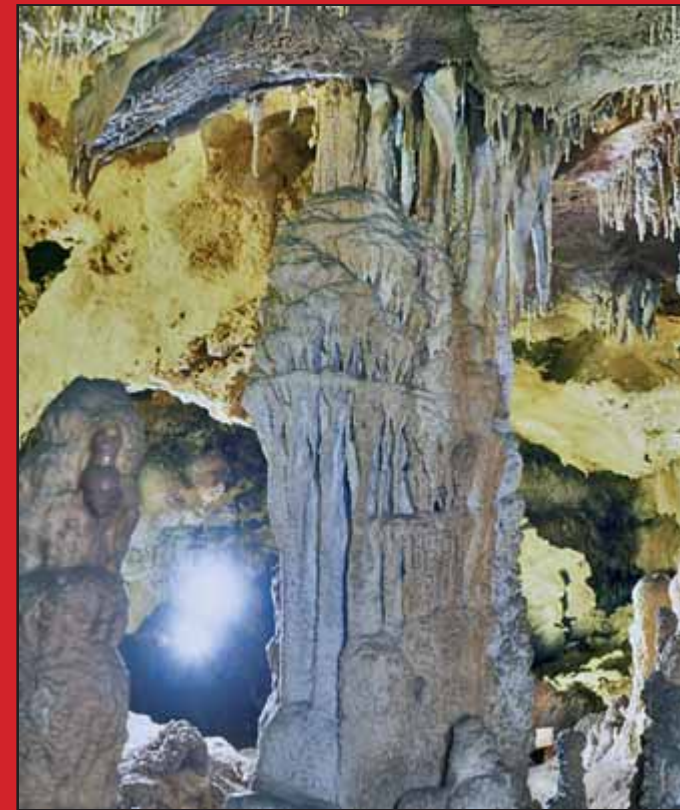
coves estan vives i el procés de formació de noves estalactites o estalagmites es trencaria si hi deixem impregnada el greix que tenim a les mans, ens diu. Estem dins la cova del Dos, que rep aquest nom perquè té dues entrades. A diferència de la cova Meravelles, sempre s'ha tingut constància de la seva existència i, de fet, a dins s'hi van trobar restes arqueològiques que constaten l'ocupació de les coves des del neolític, quatre sepultures i altres materials ara exposats en diversos museus. De la història més recent se sap que part dels seus 235 m² s'han fet servir d'aixopluc de ramats i que va ser el refugi de vuit famílies republicanes durant la Guerra Civil. És per això que totes les estalactites que feien nosa estan trencades i que encara es poden veure les parets emmascarades on feien foc.

LA DESCOBERTA

Tot i que fins fa poc no s'ha obert al públic, és gràcies a les referències sobre aquesta cova trobades en un llibre comprat als Encants de Sant Antoni de Barcelona que el Grup Excursionista de Gràcia va fer cap a Benifallet. Hi van arribar per primer cop el 1966 amb la intenció de visitar i explorar el que llavors es coneixia com

A dalt, dues imatges de l'interior de les coves Meravelles.

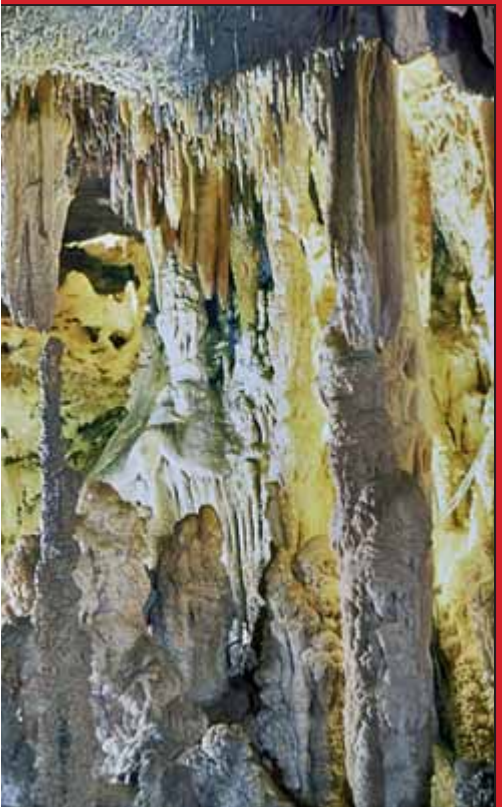
A baix, el moment que s'estava netejant el forat on minuts després descobririen les coves i, al costat, els quatre espeleòlegs sortint de la cova Marigot ➔ LRP

"Quines meravelles!"

Som al 19 de març del 1968, i Manel Arnau, Jesús Griera, Ramon Garcés i Eugeni Marigot surten de l'ara anomenada cova Marigot i es fan la que havia de ser la darrera foto del dia. Però abans d'emprendre el camí cap a Barcelona, Arnau es fixa que molt a prop de la cova que estaven inspeccionant hi ha un forat i decideixen netejar-lo. "Devíem gratar durant mitja hora i llavors vam descobrir la cova", recorda ara Jesús Griera, un dels membres vius de l'expedició. Expliquen durant la visita que la cova rep aquest nom per l'exclamació que van fer els espeleòlegs en sortir del cau, però el record que en té ara Griera és que, tot i l'espectacularitat de la troballa, aquell primer dia no hi van dedicar gaire temps. "Teníem poca llum i se'ns havien acabat els carrets de color. Vam estar-hi una estona i vam marxar sense dir res a ningú de la troballa." Hi van tornar al cap de poc i llavors sí que la meravella es va fer pública.

les coves de l'Aumidiella i, guiats pels veïns del poble, van començar les exploracions. El 26 de març del 1967 van fer la primera gran descoberta, la cova Marigot, batejada amb el nom del president del Grup d'Investigacions Espeleològiques, Eugeni Marigot. Per entrar-hi fan falta cordes i arnesos i per això actualment només hi poden entrar espeleòlegs federats.

Jesús Griera, que llavors tenia 26 anys, formava part d'aquesta primera expedició. Fins llavors només havien descobert avencs menors i la troballa a Benifallet el va marcar per a tota la vida. "És incalculable el nombre de vegades que he estat a les coves, me les sento meves, i ara ja hi vaig com a turista, però m'agrada fer de guia quan hi soc", relata ara.

LA VISITA

La d'avui, de guia, és la Maria José Margalef que ens explica que dels 510 m² que fa la cova Meravelles en visitarem 235 perquè fer accessibles segons quines parts suposaria fer una destrossa massa gran de les formacions. El recorregut inclou la sala dels Llapis, la sala de l'Amfiteatre i la sala de Música, i a l'interior, més enllà de tot allò que ens permeti descobrir la nostra imaginació, hi trobarem estalactites, estalagmites, gurbs, columnes de fins a 3 metres, macarrons, anemolites, banderes i fins i tot formacions que s'anomenen excèntriques i que només es poden veure a Benifallet i a les coves d'El Soplao que hi ha a Cantàbria.

"La gent ve pel boca-orella i marxa meravellada de la visita", afegeix Anna Doliu, coordinadora de les coves, que, a més, recomana complementar la visita amb un passeig amb llagat pel riu mentre se senten explicacions de la flora i la fauna i de la batalla de l'Ebre.

AMB GUST

Model & Ada

Després d'organitzar al gener un sopar groc (li va costar un boicot a les xarxes i després "una gran onada de solidaritat"), Ada Parellada ha anat un pas més enllà i ara ha celebrat amb Joan Lluís Bozzo un nou àpat (50 euros) en benefici dels presos polítics fent sentir als participants "l'angoixa de la privació de llibertat". Ho ha fet a la Model, símbol de la repressió.

Només entrar, una espelma recorda el lloc on van matar Puig Antich, "a tocar del carrer, perquè no ho sentissin els presos", explica Jordi Dalmau, arquitecte vinculat al tancament del centre. Veiem els locutoris per parlar amb la família ("els que fem servir nosaltres no són gaire diferents", diu Susanna Barreda, dona de Jordi Sánchez), i un llarg passadís ens porta fins al panòptic, el punt on convergeixen les sis galeries amb dos pisos de cel·les. "En acabar la Guerra Civil, hi va arribar a haver fins a 12.000 presos", assenyala Dalmau mentre els 150 comensals interaccionen amb *performances*: una urna entre barrots, una cel·la amb dibuixos dels fills dels

Parellada, amb Sergi de Meià, servint el sopar groc al panòptic de la Model JORDAN

presos, un captiu recitant poemes, una policia cri-danera... Una sirena anuncia a les vuit l'hora de sopar, i tots en filera i safata en mà, es van proveint dels cigrons de Sergi de Meià, les sardinetes amb samfaina de l'Ada i el meló. "Ens hem ajustat al pressupost d'un àpat real a la presó, però hi ha hagut un fil groc de solidaritat i tot ens ho han cedit." L'àpat es fa a la galeria 4, en una llarga taula, mentre Lloïl Bertran i Enric Cambray llegeixen les actes del jutge Llarena. El crit de "llibertat" ho inunda tot.

L'acte final, al pati d'entrada, amb aire fresc i cava. "Passem del gris al groc, sentim l'alleugeriment de tornar a la llibertat, de viure l'art i la música", diu Bozzo. Sona *L'estaca*, Toni Albà narra un reial acudit escatològic, Enric Majó llegeix el poema de Sagarra 1714... El passat i el present es donen la mà sota el rellotge aturat de la porta. Diana Riba acaba de parlar per telèfon (amb Parellada) amb el seu home, Raül Romeva, els vuit minuts exactes permesos. "M'ha dit que si volem viure l'experiència completa de la presó, no oblidem agafar l'escombra quan acabem", diu l'Ada.

Marijo Jordan
@MarijoJordan

Divendres

20

JULIOL

Déu existeix i ha fet opció

Madrid. Roda de premsa del Consell Executiu. 13.30 h

Les files monàrquiques s'aixequen estabornides per la retirada d'euroordres d'ahir. Però frenen l'euroescepticisme de la setmana passada, això sí. Ja no avancen en la teoria de sortir de Schengen. Poso totes les referències del dia a picar al morter, a veure si aconseguim saber per a qui es baten els ous. 1. La caverna dona menjar a la bèstia i ho enfoca dient que el president estarà vint anys desterrat. 2. Boye diu que Puigdemont serà aquí molt abans de vint anys. 3. *M punto* Rajoy, al Congrés del PP, es torna a vanter que ho han fet ells. 4. La fiscal en cap diu que no creu que s'hagi de

tocar res. 5. La portaveu del govern diu que no creuen que hagin de dir res a la fiscalia. 6. L'enquesta del CEO marca que hi hauria entre 70 i 76 diputats independentistes. La picada no fa la flaire que fa la picada sistemàtica segons la qual la política és "canviar-ho tot perquè res no canviï". Fa mesos que estem al davant d'un "no canviem res perquè canviï tot". Es mouen conceptes i persones, però ningú ho accepta perquè tothom té una parròquia a qui tem. És com si Déu existís i hagués pres opció i tothom s'hagués posat a seguir el camí que marca el seu dit. Però el continuen negant mil i una vegades abans no canti el gall. Cada dia és més clar que a la tardor hi haurà notícia a la presó i a l'exili. Que ja és hora!

EL VORAVIU

TEXT
JOAN VALL I CLARA
jvall@lrp.cat

DIBUIXOS
JORDI SOLER
jsoler@lrp.cat

“

Ja no queda al seu lloc cap dels tres peixos grossos autodeclarats autors materials de l'escapçament, la presó i l'exili de l'independentisme català

“

El que ha pagat la Pascal, ja està vist i ho va dir ella. Quan un no té la confiança de qui mana, o plega o el fan plegar

“

Començo a pensar que aquest noi —que ja ve corrupte dels estudis— presenta alguna dificultat per tocar quarts i hores

Dissabte

21

JULIOL

“Descabezados”

Madrid. XIX Congrés del Partit Popular d'Espanya 14.15 h

Soraya ha perdut. Ara mastegarem mil interpretacions sobre el que representa i representarà Pablo Casado, però la cosa que no és menor, és que ja no queda al seu lloc cap dels tres peixos grossos autodeclarats autors materials de l'escapçament, la presó i l'exili

de l'independentisme català. Per què deu ser? És maledicció? És coincidència? És, com deia l'àvia Neus i jo citava l'1 de juny, que Déu nostre senyor té una maça que pica sense fer remor? O és com escrivia ahir que Déu existeix i ha fet opció? En *M punto* Rajoy encara ha estat el més pinxo dels tres aquest cap de setmana, però ja fa dies que és a Santa Pola, de registrador de la propietat. La Cospedal va caure en la primera eliminatòria (tenint com tenia el partit a les mans) i la gent de comunicació l'ha liquidat amb una icònica imatge de llagrimeta amb bandera de fons i himne d'Espanya. La Soraya, la de la liquidació, ha estat liquidada avui: 57 a 43. Hem de donar més d'una volta a aquesta situació. Al maig (fa 55 dies) eren president i vicepresidenta del govern espanyol, i la secretària general del partit que governava. I ens amenaçaven amb set plagues d'Egipte més perquè ja ens tenien “descabezados” i “en lliquiidaassioó”. I tenien pressupostos. El seu cap ha rodat per no intuir que ara l'Ibex 35 volia seduir els catalans. No hi doneu més voltes. O sí.

Diumenge

22

JULIOL

El que ha pagat la Pascal està vist

Barcelona. Assemblea Nacional del PDeCAT

Tanca en fals la crisi el PDeCAT? Jo crec que no. Ho està per a aquells que no volen entendre on porta Puigdemont l'antiga CDC, el PDeCAT i qui s'hi sentí cridat. Com no van entendre que el gir sobiranista de Mas era més que estratègia electoral i que cortina de fum sobre el 3%. Iceta veu el PDeCAT com un dels partits amb la història més curta de la política catalana i els insta a dir si diàleg o unilateralitat. Per Domènec, el puigdemontisme ha absorbit el PDeCAT i CDC i és una OPA hostil a ERC. Per Fernando de Páramo, l'assemblea del PDeCAT demostra que l'independentisme divideix, que fractura, perquè fins i tot els fractura a ells. A dins, tots els discursos (Trias, Bonvehí, Mas i Torra) apelen a

la unitat, ara que s'han obligat a comptar i exterioritzar les forces (65/35). Les teories sobre el possible trencament del que anomenen centredreta (però que és el que és) són teories. El que ha pagat la Pascal, ja està vist i ho va dir ella. Suau, però ho va dir: no tenia la confiança de Puigdemont. I quan un no té la confiança de qui mana, o plega o el fan plegar. Els primer mesos del mandat del 130è president (quan tot eren dates, terminis, calendaris i fulls de ruta) no van parar d'atabalar-lo per si seria candidat, fins que el van obligar a descartar-se. Ara ha contestat: s'ha guanyat el lideratge i el vol exercir.

Dilluns

23

JULIOL

No transparenta i no ve del 155

Barcelona. Parlament de Catalunya. 12 h

Dia intensíssim des de primera hora. La flamant vicepresidenta del PDeCAT, Míriam Nogueras, fa un *correràdios* i diu a Sánchez que encareixen el vot (cosa que veurem quan arribi l'hora). Torra es veu amb Cunilleira a Palau i tornen a quedar. Ma-

ragall és a Madrid, amb Borrell i Batet, i també tornen a quedar. La consellera Clara Ponsatí escolta el magistrat escocès Nigel Ross: "Vostè és lliure d'anar-se'n." Ryanair amenaça d'acomiarar treballadors allà on facin vaga. Casado rep Rajoy a Génova i coneixem que la Universitat Rey Juan Carlos de Madrid no troba els únics quatre treballs que va presentar el president del PP per aprovar el títol de postgrau. I al vespre, al Palau de la Música, màxima emoció durant l'entrega de les Creus de Sant Jordi als familiars de presos i exiliats, a Open Arms i a Roger Español, que va perdre l'ull defensant un col·legi l'1-O. Al matí, el síndic de greuges, Rafael Ribó, ha anat al Parlament a entregar l'informe anual sobre el funcionament, molt deficient, de la llei de transparència, que també s'ha vist afectada per l'excepcionalitat del 155. Però que la nostra administració no transparenta no ve pas del 155. És cultural. Portem l'opacitat a la sang, convençuts que la informació és poder i que si la compartim, el perdrem. I així ens va. La cosa pública sense transparència és caciquisme.

Dimarts

24

JULIOL

Oriol Pujol, delinqüent

Barcelona. Audiència Provincial. 10 h

No conec personalment gaires delinqüents confessos. I els que conec fa molts anys que no els tracto, des que vaig deixar de fer policia i tribunals fa més de 35 anys. Però avui he renovat cartera i torno a identificar la cara d'un. Oriol Pujol Ferrusola, exsecretari general de CDC, ha passat deu minuts per l'Audiència i ha ratificat el pacte a què ha arribat amb la fiscalia anticorrupció. Probablement no anirà a la presó, la seva dona no hi entrarà segur i tots s'estalviaran el calvari d'un judici mediàtic amb jurat popular. Però reconeix que és un delinqüent. Ha acceptat dos anys i mig de presó i una multa de 76.000 euros per tres delictes: falsedat documental, suborn i tràfic d'influències. Va ordinar un pla per adjudicar lots de les ITV als seus amics i per facilitar-los la compra de les instal·lacions de les fàbriques Sharp i Yamaha, que es deslocalitzaven. La dona de l'Oriol facturava treballs des d'una empresa d'assessoria, però han reconegut que eren "retribucions a la inestimable col·laboració prestada per Oriol Pujol". Parlem de 381.450 euros. Sé que els pactes són legals i que el sistema funciona així, però queda un gust agre dolç. Algú amb qui has compartit taula i sobretaula declara ser un mal bitxo i entra el dubte sobre si el pacte també es per tallar el fil de més carpetes que ja no s'obriran.

Dimecres

25

JULIOL

Ben tornat, president

Berlín. Conferència Federal de Premsa. 11.30 h

Quatre mesos després, hem vist recuperar una certa normalitat (i acceptem el sentit de la paraula) al 130è president de la Generalitat. El seu verb. La seva entonació. Les seves propostes de títols, els seus enginys dialèctics. El seu llenguatge corporal. Les seves adjectivacions precises. Des del dia que va ser detingut, Puigdemont ha hagut de prioritzar (molt més) la seva defensa i ha administrat els silencis. Els quatre mesos han estat durs i els deu dies que va estar a la presó de Neumünster, encara més. I la incertesa del futur, sobretot la incertesa del futur! A partir d'avui és un altre home. Se li ha vist des del primer moment. No per l'escenari, que també, no per les vacances familiars que s'acosten, que tam-

bé. No perquè torni a Waterloo, que també. No perquè mani al partit, al grup parlamentari de Barcelona i al grup parlamentari de Madrid, que també. A partir d'avui, Puigdemont és el president de la República, d'aquesta Catalunya republicana que existeix malgrat la realitat del règim autonòmic i la realitat del govern autonòmic. La Catalunya republicana existeix perquè existeix al cervell de més de 2 milions de catalans i perquè existeix al cervell del president de la República. Hem tingut un somni! Seguim! Ben tornat, president Puigdemont!

Dijous

26

JULIOL

Comença la reconquesta

Barcelona. Roda de premsa posterior al consell executiu del PP. 12.40 h

Fa pinta de ser el primer pas de la reconquesta que va prometre en el congrés del cap de setmana passat. Pablo Casado ha vingut a Barcelona a fer el primer consell executiu del nou PP. Vol incloure en el codi penal els delictes de "sedició impròpia i convocatòria il·legal de referèndums per evitar el que va passar a Catalunya l'any passat". És a dir, que com ja li va passar a Sánchez al seu moment, reconeix que no

hem comès delictes. És per això que una vegada més surten amb la cantarella que els han de tipificar ara. També ha amenaçat Sánchez. Si no talla la dependència dels independentistes, forçarà una nova aplicació de l'article 155 a Catalunya. I de postres, ha avisat Inés Arrimadas que han tornat per quedar-se. "Volem ser la força útil, perquè hi ha qui, tot i la majoria parlamentària que té, no demostra ser útil." Jo començo a pensar que aquest noi -que ja ve corrupte dels estudis- presenta alguna dificultat per tocar quarts i hores. L'altre dia ja es va fer estrany que assenyalés com a objectius a reconquerir Tarragona i Badalona, que ja són places que dominen els monàrquics. Si al numeret d'avui hi afegim que nomena l'exministra Dolors Montserrat portaveu al Congrés i Jorge Fernández Díaz, secretari d'Interior i Llibertats, els humoristes deixaran d'enyorar Rajoy ben aviat.

Ras i curt LLUÍS MUNTADA @muntadalluis

El 93,7% de l'esquerra espanyola és com l'esplugabous, aquest ocell que viatja sobre el llom del depredador (franquisme). Pacient, el cocodril es deixa fer el cutis. I delicat obre la boca perquè l'ocell saltironegi entre les dents i li llevi les impureses. Curiós ocell, l'esplugabous, desparasitador paràsit.

Cap dona en l'oblit

Dissabte
28
JULIOL

El Centre de Recerca i Transferència de Tecnologia Tèxtil - Escola de Teixits de Canet de Mar serà la seu, a les 20 h, de l'acte reivindicatiu "Cap dona en l'oblit". Hi intervendran Mireia Mata

(ERC), Anna Tarrés (JxCat), Lluïsa Gay (Demòcrates per Catalunya), Maria Ballester (CUP) i familiars de les empresonades i exiliades. Presentarà i moderarà l'acte Teresa Márquez, periodista del setmanari La República. Tot seguit, tast groc a la fresca, acompanyats de la música en directe de Maresme, Molina i Montero Trio. Preu del tiquet: 15 euros (inclou 5 tastets, una beguda i postres).

AGENDA REPUBLICANA

Joana Peña

jpenya@lrp.cat

Si ens voleu fer arribar les vostres propostes, ho podeu fer a l'adreça agenda@lrp.cat

+ AGENDA

Cada dia

'El cant dels ocells'

▶ Cada dia, a les 21 h, a Santa Eugènia de Berga, cantada d'*El Cant dels ocells*.

Diumenge, 29 de juliol

Col·loqui amb botifarrada

▶ El CDR de Sant Pol de Mar proposa per al diumenge 29 de juliol la taula col·loqui "Volent ser república hem après a ser poble", que continuarà amb una botifarrada popular.

Dilluns, 30 de juliol

Per la llibertat

▶ Com cada dilluns, a plaça de l'Ajuntament de Premià de Mar es du a terme una concentració per la llibertat, a les 20 h.

Dissabte, 4 d'agost

Concert solidari

▶ Concert solidari a Sant Pere de Riudebitlles (10.30 h, plaça de l'Església).

...i a

SANT ESTEVE DE LES ROURES

Festival Mala Llet

▶ El dia 5 d'agost, se celebrarà el primer festival Mala Llet, una trobada en què ramaders de tot el món portaran les seves llets cruës perquè tothom les pugui degustar (entrades anticipades, 10 euros). No hi podeu faltar!

Barbacoa als Meadows

Dilluns
30
JULIOL

A Escòcia és molt comú anar a fer una barbacoa al parc. Per això se sumen als famosos sopars grocs organitzant una gran barbacoa groga el dilluns 30 de juliol al Meadows, el parc central d'Edimburg, amb parlaments i altres activitats. Es recomana anar vestit amb peces grogues i portar menjar i beure -als sùpers locals venen kits per fer barbacoes d'un sol ús-. L'acte comptarà amb la presència d'Aamer Anwar i Clara Ponsatí, entre altres speakers.

Empresonats

Diumenge
29
JULIOL

Del 27 al 29 de juliol, la zona esportiva de Cornellà del Terri acull la iniciativa "Un poble empresonat", una acció que consisteix a tancar-se per torns en una presó en solida-

ritat amb els presos i exiliats polítics. L'acte s'emmarca dins de la programació del Festival Lluna Groga, que ofereix propostes culturals, musicals, populars i d'oci.

Benvinguts a Edimburg

Diumenge
29
JULIOL

"Catalan Defence Committee Edinburgh" és un acte de benvinguda als catalans desplaçats a Escòcia que tindrà lloc el 29 de juliol. També es farà un gran mosaic d'espelmes a West Parliament

Square (amb unes 3.000 espelmes es farà un llac groc i un sautor, la bandera escocesa).

Cap a la plaça del Vi

Dilluns
30
JULIOL

Com cada dilluns, la plaça del Vi de Girona s'omplirà de nou de persones per exigir la llibertat dels empresonats. Serà a les 19 h. Les concentracions no finalitzaran i continuaran cada dilluns fins que els afectats siguin lliures. L'acte l'organitza la delegació de l'ANC a Girona.

Drets i llibertats

Dilluns
30
JULIOL

L'Auditori del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí oferirà el dilluns 30 de juliol la xerrada jurídica *República, empremta de justícia i llibertat*, sobre drets i llibertats, a càrrec de Jordi

Domingo, president de la Coordinadora de l'Advocacia de Catalunya i portaveu de la Pla-

taforma Constitució. Es tractaran temes com els pactes internacionals, els drets civils i polítics, el dret a l'autodeterminació, els drets humans, la intervenció de l'autonomia i de la democràcia i la vulneració de drets i llibertats.

Ras i curt MARTA ROQUETA @martaroqueta

Quan era petita, em preguntava com podia ser que les societats europees de principis del segle XX haguessin abraçat el feixisme. Gràcies a les xarxes socials i als mitjans, puc seguir en directe el seu procés d'acceptació a Espanya.

Sota l'arbre de l'1 de maig

Dilluns
30
JULIOL

Cornellà del Terri ofereix cada dilluns l'oportunitat de concentrar-se per demanar la llibertat de tots els presos polítics i dels exiliats. A les 19.30 h, sota l'arbre de Maig.

Concentració a Badalona

Dilluns
30
JULIOL

Badalona és una de les moltes ciutats que celebra concentracions per reclamar l'alliberament dels presos i exiliats polítics. Són cada dilluns a les 19.30 h, a la plaça de la vila de la ciutat, i no

s'aturaran fins que els presos i els exiliats tornin a casa.

Concentració i música

Dilluns
30
JULIOL

A Sants, cada dilluns a les 20 h, els veïns del barri i tothom que ho desitgi, es troben al costat de la font nova de la plaça de Sants per demanar la llibertat dels presos polítics i el retorn dels exiliats. I de dimarts a divendres, també a les 20 h, però a la plaça Bonet i Muixí, davant de les escales de l'església, Músics per la Llibertat organitza una concentració pel mateix motiu. Diversos músics del barri, amb la col·laboració del públic assistent, interpreten *El cant dels ocells*, *L'estaca*, de Lluís Llach i, per finalitzar l'acte, *Els segadors*.

Vespre de sardanes

Dimarts
31
JULIOL

Una de les activitats proposades dins el programa "Un estiu groc" de Porqueres és un vespre de sardanes. Serà el dimarts 31 de juliol, a les 20.30 h, a la plaça Major. L'audició anirà a càrrec de la cobla La Principal de Porqueres.

Sopars grocs

Dijous
2
AGOST

Ginestar organitzarà el dia 2 d'agost un sopar groc a la plaça Catalunya per homenatjar especialment les dones. En els propers dies hi haurà més sopars grocs a Alforja i a Eivissa (3 agost).

Els Beatles més reivindicatius

Dijous
2
AGOST

Seguint amb les activitats a la fresca, però amb l'aire reivindicatiu del programa "Un estiu groc" de Porqueres, el dijous 2 d'agost, a les 20.30 h, arribarà el concert de The Strawberry Friends, un grup que versiona cançons de The Beatles. Intentant ser fidels a les composicions del quartet de Liverpool, Balta Navarro i Tomàs González són guitarres i veus acompanyats per *backing tracks* que semblen trets de la mateixa banda anglesa. És una bona ocasió de revivir alguns dels temes fonamentals de la música popular moderna de bracet d'un duo banyolí apassionat pels Beatles.

Nou passatge Primer d'Octubre

Divendres
3
AGOST

La plaça de les Monges d'Alforja acollirà el dia 3 d'agost un sopar groc solidari que comptarà amb la participació de familiars dels presos i dels exiliats polítics i del secretari de l'ANC. A més, a les

20 h, tindrà lloc la inauguració del passatge Primer d'Octubre. També es

podrà veure una exposició de fotografies del dia del referèndum. El sopar es farà a les 21 h i tindrà un preu de 20 euros, dels quals 10 aniran per a l'àpat i 10 per a la caixa de solidaritat.

Nit estelada

Divendres
3
AGOST

Òmnium Sant Just Desvern organitza, juntament amb altres entitats, la "Nit estelada", el divendres 3 d'agost. Aquesta sortida nocturna tindrà com a destí la penya del Moro, on es realitzarà un taller de contingut històric a càrrec del Centre d'Estudis Santjustencs. L'activitat s'iniciarà a les 20 h a Can Ginestar, punt de reunió i sortida de la passejada. Segons informen els organitzadors, es recomana als assistents que portin aigua i una mica de menjar, lot o frontal i calçat còmode.

Botifarrada per la llibertat

Diuenge
5
AGOST

La plaça Major de Porqueres s'omplirà d'ambient el diuenge 5 d'agost amb la celebració d'un sopar groc solidari. Serà a partir de les 20.30 h i consistirà en una botifarrada per la llibertat. També

hi haurà actuacions musicals i parlaments. Es podran portar postres per compartir i caldrà portar de casa plats i coberts. Preu: 5 euros (tota la recaptació anirà a la caixa de solidaritat). També hi haurà servei de bar.

Ras i curt MARIONA ISERN @marionaisern

El Parlament de Catalunya és sobirà i no pot ser que un funcionari pugui passar per sobre del govern o de la Mesa del Parlament i decidir si ens hem d'agenollar davant Pablo Llarena o no. Això vol dir que té més poder un funcionari que el màxim representant del nostre país?

ENTRETENIMENTS

Jordi Soler jsoler@lpr.cat

ENREVESSATS JORDI SOLER jsoler@lpr.cat

Horizontals: 1.- Inhibició d'una reacció per acumulació del producte final. 2.- Capgirat estri de pintor format per un cilindre dur recobert de material absorbent que gira al voltant d'un eix metàl·lic. Capgirada fórmula que es podria dir Duval. Codifica Holanda al cul dels seus vehicles. 3.- Vaixell. Ven a crèdit de dreta a esquerra. Confereixi el bisbe el sagrament que converteix un clergue en prevere. 4.- Que, del dret, es deixa endevinar sense haver estat expressat formalment. Verb que lliga amb ametlles, cafè o castanyes, per exemple. Entra i surt del gulag. 5.- Gran Premi. Xifra romana. Quan fa això, del dret, cura. Programa gratuït per optimitzar i netejar la computadora. 6.- Que ha aconseguit fugir. Capgirada acció de tustar. Xifra romana. 7.- Moviment artístic holandès, també anomenat De Stijl que, partint de la raó i de modes teoricopràctics concrets, proposa una nova ordenació geomètrica del món. 8.- Entra i surt de Tagamanent. Noteu que falten les vocals. Sigla de la inseminació intrauterina. Fa sonar la carcanada magra. Unitat hereditària elemental. 9.- El practiquen d'est a oest els corredors. M'allargo en el temps. 10.- Club de futbol italià absolutament invertit. Terreny ple de figueres. 11.- Interjecció que incita a fer o a dir alguna cosa. En determinades congregacions religioses, és l'encarregat dels afers econòmics. 12.- A l'Amèrica del Nord alguns ho són de la pàtria. Molt útil per ensumar. Punt cardinal. Petard que no triga gens. 13.- Mig irós. Posar una obra sota el patronatge d'algú inscrivint-hi el seu nom. Símbol químic del fòsfor. Punt al seu punt.

1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														

14.- Ho són les persones a les quals ha estat adjudicada alguna cosa.

Verticals: 1.- Radioteràpia dit d'una manera més patronímica. 2.- Miraré pel forat del pany de baix a dalt. Revestim de drap des de sota. 3.- Cap avall, engany; cap amunt, succint. Ser manifest. Consonant que es pot ballar. 4.- Lletre grega o metall, de-

pèn de com es miri. Acomodin un objecte fent-lo apte per a un nou ús. L'Eduard entre els amics. 5.- Esquitxo amb tinta de corcoll. Òpal insonor. Capgirada irritació que provoca el desdeny envers algú, la preferència envers algú altre. 6.- Conjunció. Xifra romana. Truco al bisbe i desordeno les cinc vocals. El mig dígraf de sempre ja el tenim aquí. Dissortada lady. 7.- El llarg i tanmateix complex nom dels àcids de fórmula C₁₀H₃O₄S. 8.- Home mut. Llengua occitana. El llac situat a 3.812 m sobre el nivell del mar, a l'Altiplà andí. 9.- Nom de l'Associació Protectora d'Animals i Plantes de la localitat biscaïna de Getxo. Mig pati. Dit d'un objecte les extremitats del qual acaben en punta afilada. 10.- Vent fort acompanyat de pluja, de neu o de pedra. Ciutat de Mesopotàmia. Déu de l'antic Egipte. 11.- Faci la feina de Sherlock Holmes. El James cinematogràfic més famós, tot i el seu breu pas pel cinema. L'altra meitat del dígraf. 12.- Proa i popa de caiac. Capgirat establiment format per bar, cafè restaurant i diverses botigues. Arbre. 13.- Hostal anglès. Xifra romana. Traurem aigua del pou de corcoll. Punt cardinal. 14.- Trastorns del cicle menstrual caracteritzats per menstruacions que presenten un ritme de trenta-sis a noranta dies.

SUDOKU

				8	3			
			2	7				9
	3		9				2	8
9	8	6						
			5	9			8	2
5		3	7	9				
8	6	9	4					
	2	1					9	5
			7	2			6	

FÀCIL

		4	3	9		6	5	
5				6				2
6	2							
9				4				
								4
6	8		5	7				9
4							2	3
		5					4	
			7	4		8	1	

DIFÍCIL

JEROGLÍFIC

**OBRAR
BARRIOLA
BROT**

Tipus d'establiment comercial

SOLUCIONS

Enreversat horitzontals

1.- Retroinhibició. 2.- órrroC. amroN. NL. 3.- Nau. aiF. Ordeni. 4.- ticàT. Torrar. G. 5.- GP. D. uoC. Agomo. 6.- Escàpol. tsuT. M. 7.- Neoplasticisme. 8.- T. NT. IUJ. A. Gen. 9.- emsiltA. Duro. 10.- retrnl. Figuerar. 11.- Apa. Procurador. 12.- Pares. Nas. N. Pe. 13.- Ir. Dedicar. P. E. 14.- Adjudicatàries.

Jeroglífic
Ferreteria (Obrar Barriola broT)

DIFÍCIL

7	1	4	3	9	2	6	5	8
8	5	9	4	1	6	3	7	2
3	6	2	5	7	8	4	9	1
9	2	7	8	3	4	1	6	5
5	3	1	9	6	7	2	8	4
6	4	8	2	5	1	7	3	9
4	7	6	1	8	9	5	2	3
1	8	5	6	2	3	9	4	7
2	9	3	7	4	5	8	1	6

FÀCIL

2	7	9	1	6	8	3	5	4
5	8	4	2	7	3	6	1	9
6	1	3	5	9	4	7	2	8
4	9	8	6	1	2	5	3	7
3	6	7	4	5	9	1	8	2
1	5	2	3	8	7	9	4	6
8	3	6	9	4	5	2	7	1
7	2	1	8	3	6	4	9	5
9	4	5	7	2	1	8	6	3

Quant et costen els Borbons?

En material d'oficina

212.500 €/any

Fes-te republicà a www.lrp.cat
o trucant al 972 186 400

* La subscripció en paper també inclou
accés als continguts digitals.

Subscripció anual:

Paper* — 72 €

Digital — 12 €

LA REPÚBLICA

Tavernia

Joan Poyano & Teo Perea

"Waterloo, couldn't escape if I wanted to"

LA TAVERNIA DEL MAR

Si, et tornes boig per veure una teta

Que bé que s'hi està, a la platja!

Ui, sí, amb tantes creus grogues que sembla la de Normandia. El pitjor és que tapen les vistes

"Waterloo, knowing my fate is to be with you"

No sé per què veniu, si us molesta tant

Qualsevol marxa a l'estranger, amb el follón que hi ha als aeroports

A progre no em guanya ningú, però em cago en els sindicats. Són especialistes a fer vaga quan més empenyen

Menys els de funcionàries. No se us trobaria a faltar encara que paréssiu un any seguit

"Waterloo, finally facing my Waterloo"

Hem de seguir escoltant aquesta música d'homenatge a Puigdemont?

Vas errat. És promoció de la segona pel·lícula d'ABBA

Tradueix, Oriol, tu que saps idiomes

"Waterloo, no podria escapar-ne si volgués Waterloo, sabent que el meu destí és estar amb tu Waterloo, finalment enfrontant-me al meu Waterloo"

Hòstia, aquests suecs eren uns cracs! L'any 1974, quan van fer la cançó, ja sabien com aniria el procés

Doncs si són profetes, ho tenim clar. La pel·lícula es titula 'Mamma Mia! una y otra vez'. La cançó de l'enfadós de la independència

L'encerten més que en Quim Torra, que amb la ouija consulta els esperits de l'avi Macià i Eugeni Xammar

"Chiquitita dime por qué tu dolor hoy te encadena que en tus ojos hay una sombra de gran pena"

Voleu més iuiu? Escolteu aquesta. Van endevinar que en Puigdemont les faria passar putes a la Marta Pascal

M'estic marejant. Estripo el carnet de CDC per fer-me del PDeCAT i ara aquest tampoc li agrada i m'he d'apuntar a la Crida per no sé què

El del flequillo us té embobats. Qualsevol dia us dirà que us tireu a un pou i hi haurà bufetades per ser el primer a saltar

Deixa'm trucar a Greenpeace, que allà veig una balena varada

No t'hi clisses. És el submarí made in Spain, que el tenen lligat a una boia mentre li engrandeixen l'aparcament de Cartagena. Parlant de fantasmes...

Fem-nos una selfie i la enviem als de Brussel·les, que aquesta platja no la veuran en vint anys